

ทัศนคติและพฤติกรรมความปลอดภัยของพนักงานระดับปฏิบัติการโรงงานผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ :

กรณีศึกษา บริษัท วอล์คเกอร์ เอ็กซ์ฮอสท์ (ประเทศไทย) จำกัด

ATTITUDE AND SAFETY BEHAVIOR OF AUTOMOTIVE PART INDUSTRIAL :

A CASE STUDY OF WALKER EXHAUST (THAILAND) CO., LTD.

นางสาวกฤษณาพร บริกุล

การศึกษาอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

พ.ศ. 2553

การศึกษาอิสระ

ทัศนคติและพฤติกรรมความปลอดภัยของพนักงานระดับปฏิบัติการ
โรงงานผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ : กรณีศึกษา บริษัท วอล์คเกอร์ เอ็กซอสท์
(ประเทศไทย) จำกัด

Attitude and Safety Behavior of Automotive Part Industrial :

A Case Study of Walker Exhaust (Thailand) CO., LTD.

ชื่อนักศึกษา

นางสาวกฤษฎาพร บริกุล

รหัสประจำตัว

516020

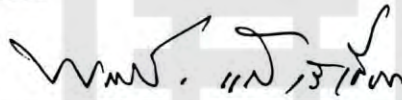
สาขาวิชา

การจัดการอุตสาหกรรม

ปีการศึกษา

2552

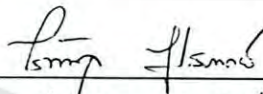
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ได้ตรวจสอบและอนุมัติให้
การศึกษาอิสระฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต
เมื่อวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ. 2553

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

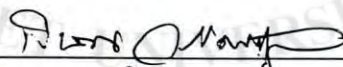
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรณราย แสงวิเชียร)

คณะกรรมการสอบการศึกษาอิสระ

อาจารย์ที่ปรึกษา

(อาจารย์พรพิมล เซวงศักดิ์โสภากย์)

กรรมการ

(อาจารย์ ดร.พิชญ วรณกุล)

กรรมการ

(อาจารย์มาริสสา ทรงพระ)

กรรมการ

(อาจารย์วิชุดา อยู่ยงค์)

การศึกษานิพนธ์	ทัศนคติและพฤติกรรมความปลอดภัยของพนักงานระดับปฏิบัติการ โรงงานผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ : กรณีศึกษา บริษัท วอล์คเกอร์ เอ็กซ์ฮอสท์ (ประเทศไทย) จำกัด Attitude and Safety Behavior of Automotive Part Industrial : A Case Study of Walker Exhaust (Thailand) CO., LTD.
ชื่อนักศึกษา	นางสาวกฤษฎาพร บริกุล
รหัสประจำตัว	516020
สาขาวิชา	การจัดการอุตสาหกรรม
ปีการศึกษา	2552

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง ทัศนคติและพฤติกรรมความปลอดภัยของพนักงานระดับปฏิบัติการ
โรงงานผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ : กรณีศึกษา บริษัท วอล์คเกอร์ เอ็กซ์ฮอสท์ (ประเทศไทย) จำกัด มี
วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมความปลอดภัยของพนักงานระดับปฏิบัติการโรงงาน
อุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ : กรณีศึกษา บริษัท วอล์คเกอร์ เอ็กซ์ฮอสท์ (ประเทศไทย) จำกัด
โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษากลุ่มตัวอย่าง จำนวน 115 คน และวิเคราะห์ข้อมูล
โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา เช่น ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบ
สมมติฐาน โดยใช้สถิติเชิงอนุมานไคสแควร์ พบว่าการศึกษาลักษณะส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่าง
ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 98.3 ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 26 – 30 ปี คิดเป็น
ร้อยละ 57 ส่วนใหญ่ทำงานแผนกผลิตคิดเป็นร้อยละ 62.6 ส่วนใหญ่มีอายุนานน้อยกว่า 1 ปี คิดเป็น
ร้อยละ 34.8 ส่วนใหญ่ทำงานเป็นกะคิดเป็นร้อยละ 58.3 ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับ
ปวส./ อนุปริญญา คิดเป็นร้อยละ 36.5 และส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 57.4 จาก
การศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมความปลอดภัยของพนักงานเกี่ยวกับปัจจัยกระตุ้น พบว่าปัจจัย
กระตุ้นด้านการได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงานอยู่ในระดับดีมาก ได้แก่
มีการอบรมซึ่งจุดที่อาจก่อให้เกิดอันตรายจากการใช้เครื่องจักร ค่าเฉลี่ย 3.59 มีปัจจัยกระตุ้น
ด้าน การควบคุมดูแลทางด้านความปลอดภัยอยู่ในระดับดี ได้แก่ บริษัทมีการเก็บรวบรวม
ข้อมูลสถิติการเกิดอุบัติเหตุ การเจ็บป่วยต่าง ๆ จากการทำงาน ค่าเฉลี่ย 4.02 ปัจจัยกระตุ้นด้าน
การได้รับการสนับสนุนทางด้านความปลอดภัยจากองค์กรอยู่ในระดับดี ได้แก่ บริษัทสนับสนุน
อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล และเปลี่ยนได้ทันทีเมื่อชำรุด ค่าเฉลี่ย 4.27 ปัจจัยกระตุ้น

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยช่วยเหลือและความกรุณาอย่างยิ่งจากบุคคลหลาย ๆ ท่าน ที่ให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไข ตรวจสอบ จนเป็นรูปเล่ม ตลอดจนการสนับสนุนในเรื่องของข้อมูลต่าง ๆ ที่ใช้ในการศึกษา ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านอาจารย์พรพิมล เขวงศักดิ์โสภาคย์ อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาอิสระ ที่ได้กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าในการให้แนวคิด ให้คำปรึกษาอย่างเป็นระบบและเป็นขั้นตอน ตรวจสอบแก้ไขงานศึกษาอิสระ ทำให้ผู้เขียนมีกรอบแนวคิดในการดำเนินการศึกษาอิสระ ได้รับความสะดวกและง่ายต่อความเข้าใจอย่างดียิ่งจนทำให้การศึกษาอิสระนี้มีความถูกต้องและสมบูรณ์ทุกประการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชูติระ ระบอบ ประธานหลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต สาขาการจัดการอุตสาหกรรม และ อาจารย์ ดร. พิษณุ วรรณกุล อาจารย์ประจำหลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต สาขาการจัดการอุตสาหกรรม ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการให้คำแนะนำช่วยเหลือชี้แนะในการศึกษาเป็นอย่างดี อีกทั้งได้คอยกระตุ้นเตือนในระหว่างการศึกษาให้มุ่งมั่นพยายามจนสำเร็จได้ตามกำหนดเวลา

ขอขอบพระคุณท่านคณาจารย์ผู้สอน มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ตลอดปีการศึกษาจนสำเร็จลุล่วง

ขอขอบคุณพนักงานบริษัท วอล์คเกอร์ เอ็กซ์ซอสท์ (ประเทศไทย) จำกัด ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูล ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่สำนักงานเลขานุการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ขอขอบคุณเพื่อน ๆ หลักสูตรการจัดการอุตสาหกรรมรุ่นที่ 3 และกัลยาณมิตรทุกท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา พร้อมทั้งการรวบรวมและการพิมพ์มาโดยตลอด

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ คุณแม่คุณ บริกกุล และ ญาติพี่น้อง ที่ได้ให้กำลังใจในการต่อสู้กับปัญหาต่าง ๆ ให้ผ่านพ้นไปได้ด้วยดีโดยตลอด

กฤษฎาพร บริกกุล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	(1)
กิตติกรรมประกาศ.....	(3)
สารบัญ.....	(4)
สารบัญตาราง.....	(6)
สารบัญแผนภูมิ.....	(8)
สารบัญภาพ.....	(9)
บทที่	
1. บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	3
1.3 ขอบเขตของการศึกษา.....	3
1.4 คำนียามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา.....	3
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
2. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน.....	5
2.2 นโยบายความปลอดภัยและคู่มือความปลอดภัยในการทำงานของบริษัท.....	31
2.3 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	34
2.4 สมมติฐานในการศึกษา.....	38
2.5 กรอบแนวคิดในการศึกษา.....	38
3. ระเบียบวิธีการศึกษา	
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	40
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	41
3.3 การทดสอบความเที่ยงตรงและความเชื่อถือได้ของเครื่องมือ.....	43
3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	44
3.5 การวิเคราะห์และประเมินผลข้อมูล.....	45

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
4. ผลการศึกษา	
4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านปัจจัยส่วนบุคคล.....	46
4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านทัศนคติและพฤติกรรมความปลอดภัย.....	51
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านพฤติกรรมความปลอดภัยของพนักงาน.....	56
4.4 ผลการวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน.....	60
5. สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการศึกษา.....	63
5.2 อภิปรายผลการศึกษา.....	65
5.3 ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา.....	66
5.4 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป.....	67
บรรณานุกรม.....	68
ภาคผนวก.....	72
ประวัติผู้เขียน.....	81

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1.1 สถิติการเกิดอุบัติเหตุ ปี 2545-2552.....	2
4.1 จำนวนและร้อยละของพนักงานจำแนกตามเพศ.....	47
4.2 จำนวนและร้อยละของพนักงานจำแนกตามอายุ.....	47
4.3 จำนวนและร้อยละของพนักงานจำแนกตามแผนกงาน.....	48
4.4 จำนวนและร้อยละของพนักงานจำแนกตามอายุงาน.....	49
4.5 จำนวนและร้อยละของพนักงานจำแนกตามลักษณะการทำงาน.....	49
4.6 จำนวนและร้อยละของพนักงานจำแนกตามระดับการศึกษา.....	50
4.7 จำนวนและร้อยละของพนักงานจำแนกตามสถานภาพ.....	50
4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพนักงานจำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยกระตุ้นที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมความปลอดภัยในด้านการได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัย.....	51
4.9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพนักงานจำแนกตามความคิดเห็นและพฤติกรรมเกี่ยวกับปัจจัยกระตุ้นที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานในด้านการควบคุมดูแลด้านความปลอดภัย.....	53
4.10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพนักงานจำแนกตามปัจจัยกระตุ้นที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานในด้านการได้รับการสนับสนุนทางด้านความปลอดภัยจากองค์กร.....	54
4.11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพนักงานจำแนกตามปัจจัยกระตุ้นที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานในด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน.....	55
4.12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพนักงานจำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยกระตุ้นที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานในด้านการรับรู้ประโยชน์และอุปสรรคในการปฏิบัติเพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ.....	56
4.13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพนักงานจำแนกตามพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานด้านการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน.....	57

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพนักงานจำแนกตามพฤติกรรม ความปลอดภัยในการทำงานด้านการใช้เครื่องมืออุปกรณ์เพื่อความปลอดภัย.....	58
4.15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพนักงานจำแนกตามพฤติกรรม ความปลอดภัยในการทำงานด้านพร้อมทางด้านร่างกายและจิตใจ.....	60
4.16 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรม ความปลอดภัยในการทำงานจำแนกตามเพศ อายุ อายุงาน แผนกงาน ลักษณะการทำงาน ระดับการศึกษา และสถานภาพ.....	61
4.17 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ปัจจัยกระตุ้นกับพฤติกรรมความปลอดภัย ในการทำงาน.....	62

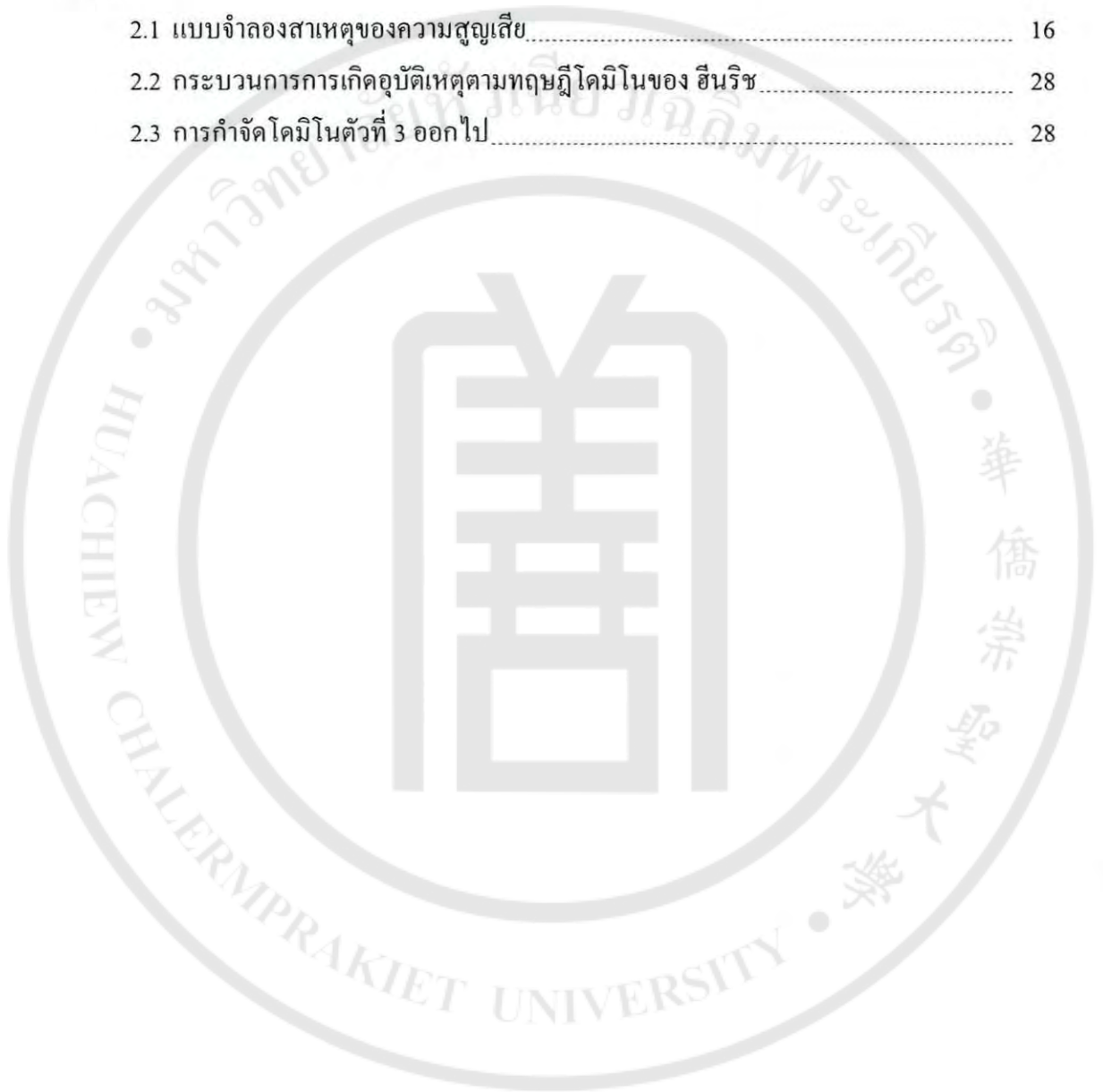
สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
2.1 การสอดแทรกความปลอดภัยเข้าไปในกระบวนการผลิตเพื่อความปลอดภัย.....	25
2.2 รูปแบบระบบความปลอดภัยของ บิ๊อบ พีเรนซ์.....	30
2.3 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา.....	39

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 แบบจำลองสาเหตุของความสูญเสีย.....	16
2.2 กระบวนการการเกิดอุบัติเหตุตามทฤษฎีโดมิโนของ ฮีนริช.....	28
2.3 การกำจัดโดมิโนตัวที่ 3 ออกไป.....	28

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความปลอดภัยในการทำงานเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินธุรกิจของโรงงานอุตสาหกรรม ย่อมเป็นมูลเหตุสำคัญที่ทำให้โรงงานอุตสาหกรรมต้องประสบปัญหาในการผลิต อันเป็นผลมาจากพนักงานที่ประสบอันตรายไม่สามารถทำงานได้ ต้องขาดทุนและต้นทุนการผลิตสูงขึ้น เพราะต้องหาพนักงานใหม่และฝึกงานใหม่ทดแทนพนักงานเก่า การสร้างความปลอดภัยไม่เพียงแต่จะเพิ่มผลกำไรให้แก่โรงงานอุตสาหกรรมเท่านั้น แต่ยังช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน พร้อมทั้งลดการเสี่ยงภัยจากการทำงาน และสร้างขวัญกำลังใจให้แก่พนักงาน (ชัยวัฒน์ ทิพย์ถัมย์. 2543) จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงานพบว่า สาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน คือการกระทำที่ไม่ปลอดภัย (Unsafe Action) และสภาพการณ์ที่ไม่ปลอดภัย (Unsafe Condition) ฮินริช (Heinrich. 1978) ได้กล่าวไว้ว่า ร้อยละ 88 ของการเกิดอุบัติเหตุเกิดจากการกระทำที่ไม่เหมาะสม เช่น การไม่ใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล การถอดการ์ดป้องกันออก เป็นต้น ซึ่งปัญหาเหล่านี้สืบเนื่องมาจากความบกพร่องของพฤติกรรมมนุษย์ การไม่สวมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลที่ทางโรงงานจัดเตรียมไว้ให้ เพียงเพราะเหตุผลว่า ไม่เคยชิน ไม่สะดวก หรืออึดอัด หรือแม้กระทั่งการถอดการ์ดป้องกันออก เพียงเพราะเหตุผลของ ความไม่สะดวกสบายในการทำงาน เป็นต้น นอกจากนี้พนักงานบางคน ในขณะที่ทำงานอาจจะรู้สึกไม่สบาย เหนื่อยล้า เผลอเรอ ไม่มีสมาธิในการทำงาน หรืออาจถูกรบกวนจากสภาวะอื่น ๆ ที่นำไปสู่การประสบอันตราย จะเห็นได้ว่าปัญหาต่าง ๆ ดังที่กล่าวมานี้ สืบเนื่องมาจากพฤติกรรมของมนุษย์ทั้งสิ้น

จากการรวบรวมข้อมูลสถิติการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานของบริษัท วอลต์คเกอร์ เอ็กซ์อสท์ (ประเทศไทย) จำกัด ซึ่งเป็นโรงงานผลิตชิ้นส่วนรถยนต์แห่งหนึ่งในนิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร จังหวัดชลบุรี ตั้งแต่ปี 2545 – 2552 โดยฝ่ายความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อมของบริษัทฯ พบว่าในปี 2552 มีอัตราการเกิดอุบัติเหตุมีแนวโน้มที่เพิ่มสูงขึ้นและมีความรุนแรงมากกว่าทุก ๆ ปีที่ผ่านมา ดังรายละเอียดตามตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1
สถิติการเกิดอุบัติเหตุ ปี 2545 – 2552

ปี พ.ศ.	จำนวนพนักงาน ทั้งหมด (คน)	จำนวนพนักงาน ที่ประสบอุบัติเหตุ (ราย)	คิดเป็นร้อยละ ของการเกิดอุบัติเหตุ
2545	65	3	4.6
2546	71	4	5.6
2547	82	4	4.9
2548	103	6	5.8
2549	112	3	2.7
2550	115	2	1.7
2551	132	3	2.3
2552	154	9	5.8

ที่มา : ฝ่ายงานความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อม บริษัท วอลท์เกอร์ เอ็กโซสท์ (ประเทศไทย) จำกัด.
2553

ดังนั้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำให้อุบัติเหตุจากการทำงานลดลง ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม ซึ่งจะเห็นว่าการแก้ปัญหาทุกอย่างมีความจำเป็นที่ต้องรู้สาเหตุที่แท้จริงว่าอุบัติเหตุ นั้นเกิดจากสาเหตุอะไร อันจะบอกถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลทำให้เกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน เมื่อรู้สาเหตุ รู้ปัจจัยที่จะทำให้เกิดอุบัติเหตุ ก็จะทำให้สามารถป้องกันหรือควบคุมอุบัติเหตุให้ลดลงได้ อันจะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของพนักงาน ค่าใช้จ่าย ต้นทุนในการดำเนินการของบริษัท ไม่ว่าจะเป็นค่ารักษาพยาบาล ค่าซ่อมแซมและค่ากองทุนทดแทนที่บริษัทต้องจ่ายไปทุก ๆ ปี ยังไม่นับค่าเสียหายทางอ้อม ซึ่งไม่อาจจะประเมินค่าได้ เช่น เสียเวลา เสียชื่อเสียงของบริษัทฯ ค่าประกันภัย เป็นต้น

การศึกษาครั้งนี้มุ่งเน้นศึกษาในส่วนของพนักงานระดับปฏิบัติการของโรงงานผลิตชิ้นส่วนบริษัท วอลท์เกอร์ เอ็กโซสท์ (ประเทศไทย) จำกัด ว่ามีทัศนคติในด้านความปลอดภัยอยู่ในระดับใด และมีพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานหรือไม่ ซึ่งผลการศึกษานี้จะนำไปใช้ในการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุและส่งเสริมพฤติกรรมความปลอดภัยให้กับพนักงาน รวมทั้งเป็น

แนวทางในการจัดกิจกรรมให้ความรู้ ส่งเสริม รมรงค์ เพื่อป้องกันและลดการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานเพื่อเป็นประโยชน์กับองค์กรต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมความปลอดภัยของพนักงานระดับปฏิบัติการ โรงงานอุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ : กรณีศึกษา บริษัท วอล์คเกอร์ เอ็กซ์ซอสท์ (ประเทศไทย) จำกัด

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยศึกษาจากพนักงานระดับปฏิบัติการ โรงงานอุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ : กรณีศึกษา บริษัท วอล์คเกอร์ เอ็กซ์ซอสท์ (ประเทศไทย) จำกัด โดยใช้แบบสอบถามทำการเก็บข้อมูล

ประชากร พนักงานบริษัท วอล์คเกอร์ เอ็กซ์ซอสท์ (ประเทศไทย) จำกัด มีทั้งหมด 174 คน โดยจำแนกเป็นระดับดังนี้

- ผู้บริหาร จำนวน 15 คน
- พนักงานสำนักงาน จำนวน 25 คน
- หัวหน้างาน จำนวน 19 คน
- ระดับปฏิบัติการ จำนวน 115 คน

กลุ่มตัวอย่าง ทำการศึกษาพนักงานระดับปฏิบัติการทั้งหมด จำนวน 115 คน

1.4 คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษา

พฤติกรรมความปลอดภัย หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกของพนักงาน ในสภาวะที่ปราศจากอุบัติเหตุ การบาดเจ็บ พิการ ตาย ทูพพลภาพ เกิดโรคจากการทำงาน หรือการสูญเสียทรัพย์สินอันเนื่องมาจากอุบัติเหตุจากการทำงาน

การปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน หมายถึง การที่พนักงานปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องตามขั้นตอนและวิธีการในการทำงานที่ปลอดภัย โดยปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่ทางโรงงานกำหนดขึ้นอย่างเคร่งครัด

การใช้เครื่องมือ อุปกรณ์เพื่อความปลอดภัย หมายถึง การที่พนักงานเลือกใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่เหมาะสมกับลักษณะงาน และมีการตรวจสอบความพร้อมของเครื่องมือ หรืออุปกรณ์ก่อนและหลังใช้งาน

ความพร้อมทางด้านร่างกาย และจิตใจของพนักงาน หมายถึง การที่พนักงานทำงานโดยมีสมาธิ ไม่ประมาท เผลอเรอ ไม่คิดเรื่องอื่นในขณะที่กำลังปฏิบัติงาน ไม่หยอกล้อกันระหว่างปฏิบัติงาน ร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง มีการพักผ่อนที่เพียงพอ

ความปลอดภัยในการทำงาน หมายถึง สภาพการทำงานซึ่งปลอดภัยจากเหตุอันเกิดจากการประสบอันตราย โรค การเจ็บป่วยหรือความเดือดร้อนรำคาญเนื่องจากการทำงาน

อุบัติเหตุจากการทำงาน หมายถึง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่ได้วางแผนไว้ล่วงหน้า ซึ่งมีผลทำให้เกิดการบาดเจ็บ พิการ ทูพพลภาพ หรือเสียชีวิต และก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้ประสบภัย ครอบครัวและนายจ้าง

ใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล หมายถึง การที่พนักงานใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล ที่เหมาะสมกับลักษณะงาน

ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง คุณลักษณะส่วนตัว คุณสมบัติประจำตัวของพนักงานแต่ละคนของพนักงาน โรงงานผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ ซึ่งงานวิจัยนี้สนใจศึกษา เพศ อายุ แผนกงาน อายุงาน ระดับการศึกษา

ปัจจัยกระตุ้นด้านความปลอดภัย หมายถึง ปัจจัยสำคัญที่มีส่วนส่งเสริมเพื่อสนับสนุนให้เกิดพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน เช่น การสนับสนุนขององค์กร การฝึกอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัย การควบคุมดูแลทางด้านความปลอดภัย การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดอุบัติเหตุ และสภาพแวดล้อมในการทำงาน

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทำให้ทราบทัศนคติและพฤติกรรมความปลอดภัยของพนักงานเพื่อนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมให้ความรู้ ส่งเสริม รมรงค์ เพื่อป้องกันและลดการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัย เรื่อง ทัศนคติและพฤติกรรมความปลอดภัยของพนักงานระดับปฏิบัติการ
โรงงานผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ : กรณีศึกษา บริษัท วอล์คเกอร์ เอ็กซ์ออสท์ (ประเทศไทย) จำกัด
ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน

2.1.1 ความหมายของอุบัติเหตุ สาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน

2.1.2 ความปลอดภัยและพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน

2.1.3 หลักความปลอดภัยและการป้องกันอุบัติเหตุ

2.1.4 สภาพแวดล้อมในการทำงาน

2.1.5 ทฤษฎีโดมิโนของ H.W. Heinrich

2.1.6 ทฤษฎีรูปแบบระบบความปลอดภัยของ บ็อบ ฟิเรนซ์

2.2 นโยบายความปลอดภัยและคู่มือความปลอดภัยในการทำงานของบริษัท

2.3 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.4 สมมติฐานของการวิจัย

2.5 กรอบแนวความคิดสำหรับงานวิจัย

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน

2.1.1 ความหมายของอุบัติเหตุและอุบัติเหตุจากการทำงาน

2.1.1.1 ความหมายของอุบัติเหตุ

เฉลิมชัย ชัยกิติภรณ์ และชัยยะ พงษ์พานิช (2533 : 40-100) กล่าวว่า อุบัติเหตุ (Accident) หมายถึง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่มีใครคาดคิด ไม่ได้ตั้งใจให้เกิดขึ้น ไม่มีการวางแผนล่วงหน้า ไม่สามารถควบคุมได้และไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ เมื่อมีอุบัติเหตุเกิดขึ้นแล้ว ย่อมทำให้เกิดความเสียหายหลายประการ ส่วนอุบัติการณ์ (Incident) หมายถึง เหตุการณ์ที่ไม่พึงปรารถนาที่อาจจะเกิดขึ้น ซึ่งจะมีผลทำให้เกิดการสูญเสีย อันตราย (Danger) หมายถึง สถานะที่เป็นอันตรายจากภัย (Hazard) ระดับความรุนแรงจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับมาตรการป้องกัน

กิตติ อินทรานนท์ (2538) ได้กล่าวว่า อุบัติเหตุ หมายถึง ปรากฏการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดฝัน และไม่ได้วางแผนไว้ ทำให้มีการบาดเจ็บหรือทำให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สิน หรือทำให้เกิดความสูญเสียใด ๆ แก่ส่วนตัวหรือส่วนรวม

วิทยา อยู่สุข (2544) กล่าวว่า อุบัติเหตุ หมายถึง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยฉับพลัน โดยมีได้คาดการณ์หรือหยั่งรู้ไว้ล่วงหน้า ก่อให้เกิดผลที่ไม่พึงปรารถนาหรือความเสียหายแก่ทรัพย์สิน การบาดเจ็บ พิการหรือเสียชีวิต

แมคฟาแลนด์ และมัวร์ (Mc Facland and Moor. 1961 อ้างถึงใน รัตนดา กรพิทักษ์. 2544 : 11) ได้ให้ความหมายของอุบัติเหตุว่า หมายถึง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่ได้วางแผน หรือไม่ได้คาดหวังมาก่อน และยังกล่าวอีกว่าอุบัติเหตุจะถูกวัดในความหมายของความถี่หรือจำนวนครั้งของการเกิดและระดับความรุนแรงของการได้รับบาดเจ็บ

วิฑูรย์ สิมะโชคดี และวีรพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์ (2550 : 19-20) ได้ให้ความหมายของอุบัติเหตุ ว่าหมายถึง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นโดยมิได้วางแผนล่วงหน้า ซึ่งก่อให้เกิดการบาดเจ็บ พิการหรือตาย และทำให้ทรัพย์สินได้รับความเสียหาย และในความหมายในเชิงวิศวกรรมความปลอดภัย นอกจากความหมายข้างต้นแล้ว ยังมีความหมายครอบคลุมถึง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้ว มีผลกระทบต่อขบวนการผลิตปกติ ความล่าช้า หยุดชะงัก หรือเสียเวลา แม้จะไม่ก่อให้เกิดการบาดเจ็บหรือพิการก็ตาม ส่วนอันตราย (Danger) หมายถึง ระดับความรุนแรงที่เป็นผลจากภัยและกล่าวว่าความปลอดภัยหมายถึง การปราศจากภัยซึ่งในทางปฏิบัติเป็นไปได้ที่จะขจัดภัยทุกชนิดให้หมดไปโดยสิ้นเชิง ความปลอดภัย จึงหมายถึงการปราศจากอันตรายที่มีโอกาสจะเกิดขึ้นด้วย

สถาบันความปลอดภัยในการทำงาน (ม.ป.ป. : 2) กล่าวว่า ความปลอดภัยในการทำงานที่ใช้ในประเทศไทย ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Occupational Safety and Health หมายถึง ความปลอดภัย และอาชีวอนามัยของผู้ประกอบอาชีพทั้งหลาย ซึ่งผู้ประกอบอาชีพหรือผู้ใช้แรงงานนั้น อาจทำในอุตสาหกรรม ป่าไม้ ประมง พาณิชยกรรม หรืออาชีพอื่นใด ดังนั้น คำว่าความปลอดภัยในการทำงาน จึงอาจใช้แทนคำว่า ความปลอดภัยและอาชีวอนามัย ได้และองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) ก็ได้มีการใช้คำเพิ่มขึ้นมาอีกหนึ่งคำคือ Working Condition and Environment ซึ่งเมื่อแปล จะหมายความว่า สภาพการทำงานและสิ่งแวดล้อมในการทำงาน โดยเจตนาจะให้หมายถึง Working Condition และ Occupational Safety and Health ทั้งนี้เพื่อการดูแลใช้แรงงานได้ครอบคลุมกว้างขวางยิ่งขึ้น คือจะดูแลทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสวัสดิการ ความปลอดภัย และสุขภาพอนามัย (Welfare Safety and Health) ของผู้ใช้แรงงานนั่นเอง เพื่อป้องกันมิให้ผู้ใช้แรงงานได้รับบาดเจ็บ พิการ หรือตายจากอุบัติเหตุจากการทำงาน (Occupational Accidents) และนอกจากนี้ เพื่อป้องกันมิให้สุขภาพของผู้ใช้แรงงานต้องเสื่อมโทรมลงจนอาจ

ทำให้เกิดโรคหรือเจ็บป่วยจากการทำงานหรือที่เรียกว่า โรคจากการทำงาน (Occupational Diseases)

สรุปได้ว่า อุบัติเหตุ เป็นเหตุการณ์ที่

- ไม่ได้คาดคิดมาก่อน (Unexpected)
- ไม่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้า (Unplanned)
- ก่อให้เกิดการบาดเจ็บ (Injury)
- ทำให้เกิดการเสียหาย (Damage) และเกิดความสูญเสีย (Loss) ขึ้น

2.1.1.2 ความหมายของอุบัติเหตุจากการทำงาน

ชัยยุทธ ชวลิตนธิกุล (2531) ได้กล่าวว่า อุบัติเหตุจากการทำงานหรือการประกอบอาชีพนั้น หมายถึง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยบังเอิญ ไม่ได้คาดคิดและไม่ได้ควบคุมไว้ก่อนในขณะที่ทำงาน แล้วทำให้บุคคลได้รับบาดเจ็บ พิการ ทูพพลภาพ หรือเสียชีวิต และอาจทำให้ทรัพย์สินเสียหาย สามารถจำแนกลักษณะการเกิดอุบัติเหตุได้ตามแหล่งที่เกิด เช่น อุบัติเหตุจากไฟไหม้ อุบัติเหตุจากการได้รับสารเคมี อุบัติเหตุจากการจลาจลภายใน อุบัติเหตุตกจากที่สูง อุบัติเหตุในการยกย้ายสิ่งของ อุบัติเหตุจากของหล่นใส่ อุบัติเหตุจากการใช้เครื่องมืออุปกรณ์ และอุบัติเหตุจากการทำงานกับเครื่องจักร เครื่องกล เป็นต้น

กองอาชีวอนามัย กรมอนามัย (2535) ได้กล่าวว่า อุบัติเหตุจากการทำงาน หมายถึง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยไม่ได้คาดคิดขณะทำงาน ไม่ว่าจะเกิดขึ้นในโรงงานอุตสาหกรรมหรือสถานที่อื่น ๆ แต่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นมีผลสืบเนื่องมาจากงานที่ทำ ผลของอุบัติเหตุจากการทำงานนี้ อาจทำให้งานหยุดชะงัก ก่อให้เกิดการบาดเจ็บ พิการ ทูพพลภาพหรือถึงแก่ชีวิต นอกจากนี้ยังทำให้เกิดความเสียหายในรูปของทรัพย์สินและเวลา

วิทยา อยู่สุข (2544) กล่าวว่า อุบัติเหตุจากการทำงาน หมายถึง อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นในภาวะการจ้างงานที่ทำให้เกิดความสูญเสียต่อชีวิตคน เครื่องจักร สิ่งของ อาจเกิดในทันทีทันใดหรือในช่วงเวลาถัดไปก็ได้ อุบัติเหตุนี้อาจเกิดขึ้นในสถานที่ทำงานเองหรือนอกสถานที่ทำงานก็ได้

2.1.1.3 สาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุ

จากคำกล่าวที่ว่า กว่าร้อยละ 90 ของการเกิดอุบัติเหตุเป็นผลมาจากความบกพร่องของบุคคล แต่นักวิชาการความปลอดภัยส่วนใหญ่ได้ใช้เวลากว่าร้อยละ 90 ของเขาไปเพื่อการแก้ไขที่สิ่งของ แทนที่จะไปแก้ไขที่บุคคล ดังนั้นสิ่งสำคัญที่ควรจะทราบ คือ องค์ประกอบที่ทำให้เกิด

อุบัติเหตุ หรือสาเหตุของอุบัติเหตุ และกล่าวว่าอุบัติเหตุเกิดขึ้นได้หากมีปัจจัย 3 อย่าง ต่อไปนี้มาพบกัน (วิทูร์ย์ สิมะ โขทคี และวีรพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์. 2534 : 30-41) คือ

1. มีต้นตอหรือแหล่งอันตราย (Hazard Source) : S
2. มีผู้เคราะห์ร้ายหรือบุคคลที่มาสัมผัสกับแหล่งอันตราย (Receiver) : R
3. มีการสัมผัส หรือการพบกันของแหล่งอันตรายกับบุคคล (Contact) : C

ซึ่งแสดงได้ด้วยสมการต่อไปนี้

$$A = S + R + C$$

หรือเขียนเต็มได้ว่า

$$\text{อุบัติเหตุ} = \text{แหล่งอันตราย} + \text{บุคคล/ผู้รับ} + \text{การสัมผัส}$$

อธิบายได้ว่า

Source คือ ต้นตอของความบาดเจ็บ หรือแหล่งอันตรายเป็นตัวการ หรือผู้กระทำที่จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินอื่น ๆ หรือแก่บุคคล หากเป็นการกระทำต่อบุคคลแล้ว ทำให้เกิดความบาดเจ็บ Source คือ ต้นตอของความบาดเจ็บ หากว่าเป็นการกระทำต่อทรัพย์สินโดยไม่มีบุคคลได้รับบาดเจ็บ Source ก็คือ แหล่งอันตราย เช่นใบมีด คมตัด ฟันเฟือง หรือโซ่ ที่ตัดบาด หนีบ อวัยวะ ทำให้เกิดบาดเจ็บหรือทรัพย์สินเสียหายสิ่งที่จะต้องพิจารณาก็คือ กว่า 96 % ของอุบัติเหตุเกิดจากการกระทำของบุคคลที่ไม่ปลอดภัย การป้องกันอุบัติเหตุต้องจำกัดที่การกระทำที่ไม่ปลอดภัยของบุคคลให้หมดสิ้นไป

Receiver คือ ผู้เคราะห์ร้าย หรือผู้เสียหาย อาจเป็นบุคคล หรือวัตถุก็ได้

Contact คือ การสัมผัสหรือการพบกันของ S กับ R นั่นเอง เป็นการพบกันหรือการมาสัมผัสกันของต้นตอ หรือแหล่งอันตรายกับผู้เคราะห์ร้าย หรือผู้รับทำให้เกิดการถ่ายโอนอันตรายจากต้นตอไปสู่ผู้รับ และยังผลให้ผู้นั้นเกิดความเสียหายหรือบาดเจ็บขึ้น

ส่วนต้นตอหรือมูลเหตุสำคัญ 3 ประการ คือ

1. สภาพแวดล้อมที่ไม่ปลอดภัย (Existence of Unsafe Conditions)
2. การกระทำที่ไม่ปลอดภัย (Existence of Unsafe Acts)
3. มีโอกาสหรือช่วงเวลาที่เหมาะสม (Good Timing) หรือที่เรียกว่าเกิดเหตุบังเอิญที่ ทำให้เกิดความผิดพลาดขึ้นในสถานที่ที่มีสภาพแวดล้อมที่ไม่ปลอดภัย อธิบายได้ดังนี้

สภาพแวดล้อมที่ไม่ปลอดภัย เป็นปรากฏการณ์หรือความบกพร่องของวัตถุสิ่งของซึ่งป้องกันแก้ไขได้ด้วยการซ่อมบำรุงที่ดีและการตรวจสอบความปลอดภัย (Safety Audit) อยู่เป็นประจำ สภาพแวดล้อมที่ไม่ปลอดภัยที่พบได้เสมอ ได้แก่ มีกองวัสดุขวางทาง มีน้ำหรือน้ำมันหก

อยู่ที่พื้น เครื่องจักรไม่มีอุปกรณ์ป้องกัน ขาดระบบแจ้งเตือนภัย ทำงานบนที่สูงมีโอกาสที่เกิดไฟฟ้ารั่วได้สูง มีวัตถุหล่นจากที่สูง การสะสมของฝุ่นละออง เป็นต้น

การกระทำที่ไม่ปลอดภัย เกิดจากความบกพร่อง 3 อย่าง คือ

1. ความบกพร่องของฝ่ายบริหาร
2. ความบกพร่องของเครื่องจักร เครื่องมือ อุปกรณ์ และวัสดุสิ่งของ
3. ความบกพร่องของบุคคล

ความบกพร่องของฝ่ายบริหารได้แก่ ไม่มีกฎเขียนไว้ชัดเจนและครอบคลุมทุกพื้นที่ของโรงงาน ไม่จัดเตรียมอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล ไม่จัดฝึกอบรมพนักงาน ไม่มีการกำกับหรือเอาใจจริงเอาใจ ขาดการประชาสัมพันธ์ ขาดการติดตามผลงาน

ความบกพร่องของเครื่องจักร เครื่องมือ อุปกรณ์ และวัสดุสิ่งของ ได้แก่ เสื่อมสภาพหมดอายุ การทำงานผิดปกติขณะที่ยังออกแบบไว้ การเปลี่ยนแปลงคุณสมบัติเดิมไป ขาดความแข็งแรงตามกำลังที่ระบุเอาไว้ เป็นเหตุให้ชำรุดขณะใช้งาน เนื่องจากนโยบายการจัดซื้อ (ชอบของถูกไม่ได้คุณภาพ หรือการซื้อที่ไม่รัดกุมมีการรั่วไหลทำให้ได้ของปลอม) และการซ่อมบำรุงที่ไม่เหมาะสม เป็นต้น

ความบกพร่องของบุคคล ได้แก่ อุปนิสัยประจำตัว ความเคยชินที่ปฏิบัติแบบผิด ๆ มานานแล้ว เกิดจากสังครรอบตัวเข้างับ เช่น คนอื่น ๆ ไม่ใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตราย แต่เขาเองจะใส่อยู่คนเดียว เป็นคนขี้ลาดไม่กล้า หัวหน้าที่อ่อนแอและละเลยต่อความปลอดภัยไม่ทำตัวเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ลูกน้อง ขาดการเรียนรู้และเอาใจใส่ต่อสุขภาพ ความบกพร่องทางร่างกาย อุปนิสัยการดำรงชีพเจ็บป่วยประจำต้องกินยาระงับต่าง ๆ จนคิดเป็นนิสัย เป็นต้น

สาเหตุของเกิดอุบัติเหตุต่อเนื่องในการทำงานคือ ขาดการวางแผนที่ดี ที่ถูกต้องตั้งแต่แรกและต่อ ๆ มา ไม่เคยเอาใจต่อสภาพแวดล้อม ไม่มีกฎให้ยึดถือปฏิบัติ ไม่เคยมีกิจกรรมโครงการความปลอดภัย ไม่มีการเอาใจใส่ด้านการป้องกันอันตราย ไม่เคยอบรมพนักงานให้รู้จักวิธีการทำงานอย่างปลอดภัย ขาดการซ่อมแซมบำรุงรักษา ขาดการอบรมการปฐมพยาบาล ไม่มีการจัดเตรียมห้องปฐมพยาบาลและอุปกรณ์ หัวหน้างานไม่เคยปลูกฝังให้เอาใจใส่ต่อมาตรการความปลอดภัย ไม่มีการตรวจสอบความปลอดภัย เป็นต้น

วิฑูรย์ สิมะโชคดี และวีรพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์ (2550 : 20 อ้างถึงใน ฮีนริช (H.W Heinrich, 1920)) เป็นผู้ที่ได้ศึกษาถึงสาเหตุที่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุมีเหตุที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. สาเหตุที่เกิดจากคน (Human Causes) มีจำนวนสูงสุด คือ ร้อยละ 88 ของการเกิดอุบัติเหตุทุกครั้ง เช่น การทำงานที่ไม่ถูกต้อง ความพลั้งเผลอ ความประมาท การมีนิสัยชอบเสี่ยงในการทำงาน เป็นต้น

2. สาเหตุที่เกิดจากความผิดพลาดของเครื่องจักร(Mechanical Failure) มีเพียงร้อยละ 10 ของการเกิดอุบัติเหตุทุกครั้ง เช่น ส่วนที่เป็นอันตรายของเครื่องจักรไม่มีเครื่องป้องกันเครื่องจักร เครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ ชำรุดบกพร่อง สภาพแวดล้อมในการทำงานไม่ปลอดภัย เป็นต้น

3. สาเหตุที่เกิดจากดวงชะตา (Acts of God) มีเพียงร้อยละ 2 ของการเกิดอุบัติเหตุ เป็นเหตุการณ์ธรรมชาติที่ไม่สามารถจะควบคุมได้ เช่น พายุถล่ม น้ำท่วม เป็นต้น

เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารงานความปลอดภัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2542 : 20) ได้กล่าวถึง สาเหตุของอุบัติเหตุ (Causes of Accident) แบ่งเป็น 2 ประการหลัก ๆ คือ สาเหตุพื้นฐานหรือสาเหตุที่เอื้ออำนวยให้เกิดเหตุ และสาเหตุหลักที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุ

1. สาเหตุพื้นฐานหรือสาเหตุที่เอื้ออำนวยให้เกิดอุบัติเหตุ (Basic or Contributing Causes) มี 3 ประการ ได้แก่

1.1 การบริหารจัดการและการควบคุมความปลอดภัย ขาดประสิทธิภาพ เนื่องจากไม่มีการสอน หรืออบรมงานเกี่ยวกับความปลอดภัย ไม่มีการบังคับให้ปฏิบัติตามระเบียบหรือกฎความปลอดภัย ไม่ได้วางแผนงานความปลอดภัยในการทำงาน ขาดการติดตามแผนการทำงาน ด้านความปลอดภัยอย่างสม่ำเสมอ ไม่ได้ทำการแก้ไขจุดที่เป็นอันตราย ไม่จัดอุปกรณ์ความปลอดภัยให้แก่คนงาน

1.2 สภาวะจิตใจของบุคคลไม่ปกติ หรือไม่เหมาะสม เนื่องจาก ขาดความรู้ หรือจิตสำนึกความปลอดภัย มีทัศนคติไม่ดี และไม่ถูกต้อง สภาวะจิตใจตอบสนองช้าเกินไปขาดสมาธิ และความตั้งใจในการทำงาน ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ได้ ตื่นเต้น ขวัญอ่อนตกใจง่าย

1.3 สภาวะร่างกายของบุคคลไม่ปกติ เนื่องจากอ่อนเปลี้ย เมื่อยล้า หูหนวก สายตาไม่ดี สภาพร่างกายไม่เหมาะสมกับงาน เช่น เตี้ยเกินไป ผอมเกินไป โรคหัวใจความดันโลหิตสูง ร่างการพิการ

2. สาเหตุหลักที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุ (Immediate Causes) ได้แก่

2.1 การกระทำที่ไม่ปลอดภัยของบุคคล (Unsafe Acts) ร้อยละ 88 ของอุบัติเหตุที่เกิดจากกระทำที่ไม่ปลอดภัยของผู้ปฏิบัติงาน เนื่องจากปฏิบัติงานโดยไม่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง บำรุงรักษา ซ่อมแซมเครื่องจักรโดยไม่หยุดเครื่อง ถอดเซฟการ์ด หรือเครื่องป้องกันออกแล้วไม่ใส่เข้าที่หรือตั้งใจไม่ใส่ ทำงานหรือใช้เครื่องจักรเร็วกว่าอัตราที่กำหนด ไม่ใส่เครื่องป้องกันอันตราย ส่วนบุคคลขณะปฏิบัติงาน เล่นตลกคะนอง หยอกล้อกันในขณะที่ทำงาน ไม่ปฏิบัติตามกฎความปลอดภัย แต่งกาย สวมใส่ชุดทำงานไม่รัดกุม หรือใส่เครื่องแต่งกายมีเครื่องประดับที่เอื้ออำนวยให้เกิดอุบัติเหตุ ใช้เครื่องมือที่ชำรุด หรือใช้ไม่ถูกวิธีและไม่เหมาะสมกับงาน ดื่มสุรา หรือของมีเมา ขณะปฏิบัติงาน

2.2 สภาพการทำงานที่ไม่ปลอดภัย (Unsafe Condition) ร้อยละ 10 ของอุบัติเหตุ เกิดจากสภาพการทำงานและสภาพแวดล้อมไม่ปลอดภัย เนื่องจากเครื่องจักร เครื่องมือ อุปกรณ์อยู่ในสภาพชำรุดไม่มีเซฟการ์ด ฝาครอบ เครื่องกัน หรือเครื่องป้องกันอันตรายอื่น ๆ โครงสร้างของอาคาร สถานที่ ไม่มั่นคงแข็งแรง ขาดการวางแผนจัดระเบียบรักษาความสะอาด เช่น พื้นลื่น สกปรก วางเกะกะ การจัดกองวัสดุสิ่งของไม่เป็นระเบียบไม่ถูกวิธี การจัดการเคมีที่เป็นพิษ วัตถุระเบิด วัตถุไวไฟ ไม่เหมาะสมและไม่ถูกวิธี สถานที่ทำงานไม่ปลอดภัย เช่น แสงสว่าง ความร้อน เสียงดังเกินไป ไม่มีระบบระบายอากาศ หรือมีแต่ไม่เหมาะสม หรือขาดประสิทธิภาพ ไม่มีระบบการเตือนภัยที่เหมาะสม

วิทยา อยู่สุข (2542 : 94 – 95) ได้กล่าวถึงสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานนั้นมาจาก 2 สาเหตุ คือ

1. เกิดจากการกระทำที่ไม่ปลอดภัย หมายถึง การกระทำหรือการปฏิบัติงานของคนซึ่งมีผลทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยกับตนเอง และผู้อื่น เช่น ขาดความรอบคอบระมัดระวัง ความประมาทในขณะปฏิบัติงาน

2. เกิดจากสภาพของงานที่ไม่ปลอดภัย หมายถึง สภาพโรงงานอุตสาหกรรม สภาพเครื่องจักร สภาพกระบวนการผลิต เครื่องจักร เครื่องยนต์ อุปกรณ์การผลิตไม่มีความปลอดภัยเพียงพอ ส่งผลให้ผู้ที่ทำงานที่เกี่ยวข้องเกิดอุบัติเหตุ การบาดเจ็บ การเสียชีวิตขึ้น ได้แก่ การออกแบบโรงงานไม่สมบูรณ์ ระบบความปลอดภัยไม่มีประสิทธิภาพ สภาพบริเวณสถานที่ทำงานสกปรก แสงสว่างน้อย เสียงดัง ฝุ่นละอองมาก การจัดเก็บสารเคมีไม่ดี เป็นต้น และนอกจากนี้สาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานนั้นอาจมีมูลเหตุร่วมที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุด้วย เช่น สภาวะร่างกายของบุคคล สภาวะจิตใจของบุคคลประกอบด้วย

ฮีนริช (Heinrich, 1978) ได้ศึกษาถึงสาเหตุที่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุในโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ โดยในปี ค.ศ. 1920 เป็นแนวคิดเดิมของเขา สรุปได้ว่า สาเหตุของอุบัติเหตุเกิดจาก 3 สาเหตุ ได้แก่

1. สาเหตุที่เกิดจากคน (Human Causes)
2. สาเหตุที่เกิดจากความผิดพลาดของเครื่องจักร (Mechanical Failure)
3. สาเหตุที่เกิดนอกเหนือการควบคุมของบุคคล (Act of God)

ส่วนแนวคิดใหม่นั้นเกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1931 เขาได้สรุปสาเหตุของอุบัติเหตุเป็น 2 ประการ คือ

1. การกระทำที่ไม่ปลอดภัย (Unsafe Acts) ได้แก่
 - 1.1 การทำงานไม่ถูกวิธี หรือ ไม่ถูกขั้นตอน

1.2 การมีทัศนคติที่ไม่ถูกต้อง เช่น อุบัติเหตุเป็นเรื่องของเคราะห์กรรมแก้ไขป้องกันไม่ได้

1.3 ความไม่เอาใจใส่ในการทำงาน

1.4 ความประมาท พลังเพลอ เหม่อลอย

1.5 การมีนิสัยชอบเสี่ยง

1.6 การไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของความปลอดภัยในการทำงาน

1.7 การทำงานโดยไม่ใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล (Personal Protective Equipment)

1.8 การแต่งกายไม่เหมาะสม

1.9 การถอดเครื่องกำบังส่วนอันตรายของเครื่องจักรออก ด้วยความรู้สึกรำคาญทำงานไม่สะดวก หรือถอดออกเพื่อซ่อมแซมแล้วไม่ใส่คืน

1.10 การใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ต่างๆ ไม่เหมาะสมกับงาน เช่น การใช้ขวดแก้วตอกตะปูแทนการใช้ค้อน

1.11 การหยอกล้อกันระหว่างทำงาน

1.12 การทำงานโดยที่ร่างกายและจิตใจไม่พร้อมหรือผิดปกติ เช่น ไม่สบาย เมาก้าง มีปัญหาครอบครัว ทะเลาะกับแฟน เป็นต้น

2. สภาพการณ์ที่ไม่ปลอดภัย (Unsafe Conditions)

2.1 ส่วนที่เป็นอันตราย (ส่วนที่เคลื่อนไหว) ของเครื่องจักรไม่มีเครื่องกำบัง หรืออุปกรณ์ป้องกันอันตราย

2.2 การวางผังโรงงานที่ไม่ถูกต้อง

2.3 ความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยและสกปรกในการจัดเก็บวัสดุสิ่งของ

2.4 พื้นโรงงานขรุขระ เป็นหลุมบ่อ

2.5 สภาพแวดล้อมในการทำงานที่ไม่ปลอดภัยหรือไม่ถูกสุขอนามัย เช่น แสงสว่างไม่เพียงพอ เสียงดังเกินควร ความร้อนสูง ฝุ่นละออง ไอระเหยของสารเคมีที่เป็นพิษ เป็นต้น

2.6 เครื่องจักรกล เครื่องมือ หรืออุปกรณ์ชำรุดบกพร่อง ขาดการซ่อมแซมหรือบำรุงรักษาอย่างเหมาะสม

2.7 ระบบไฟฟ้า หรืออุปกรณ์ไฟฟ้า ชำรุดบกพร่อง เป็นต้น

เฉลิมชัย ชัยกิตติภรณ์ (2533) ได้แบ่งสาเหตุของอุบัติเหตุ เป็น 2 ประการหลัก ๆ คือสาเหตุพื้นฐาน หรือสาเหตุที่เอื้ออำนวยให้เกิดอุบัติเหตุ และสาเหตุที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุ

1. สาเหตุพื้นฐานหรือสาเหตุที่เอื้ออำนวยให้เกิดอุบัติเหตุ (Basic or Contributing Causes) แบ่งออกเป็น 3 ประการ ได้แก่

1.1 การบริหารจัดการและการควบคุมงาน ความปลอดภัยขาดประสิทธิภาพ เนื่องจากไม่มีการสอนหรืออบรมงานเกี่ยวกับความปลอดภัย ไม่บังคับให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบ หรือกฎความปลอดภัย ไม่ได้วางแผนความปลอดภัยในการทำงาน ขาดการติดตามแผนการทำงาน ด้านความปลอดภัยอย่างสม่ำเสมอ ไม่ได้ทำการแก้ไขจุดที่เป็นอันตราย และไม่จัดอุปกรณ์ความปลอดภัยให้กับพนักงาน

1.2 สภาวะจิตใจของบุคคลไม่ปกติหรือไม่เหมาะสม เนื่องจากขาดความรู้หรือจิตสำนึกความปลอดภัย มีทัศนคติไม่ดีและไม่ถูกต้อง สภาวะจิตใจตบสนองซ้ำเกินไป ขาดสมาธิ และความตั้งใจในการทำงาน ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ได้ และตื่นเต้น ขวัญอ่อน กลัว ตกใจง่าย

1.3 สภาวะร่างกายของบุคคลไม่ปกติ เนื่องจากอ่อนเพลีย เมื่อยล้า หูหนวก สายตาไม่ดี สภาพร่างกายไม่เหมาะสมกับงาน

2. สาเหตุหลักที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุ (Immediate Causes) หรือสาเหตุที่เกิดขึ้นในทันทีทันใด แบ่งออกเป็น 2 ประการ ได้แก่

2.1 การกระทำที่ไม่ปลอดภัยของบุคคล (Unsafe Acts) ร้อยละ 88 ของอุบัติเหตุที่เกิดจากการกระทำที่ไม่ปลอดภัยของผู้ปฏิบัติงานนั้น เกิดจากปฏิบัติงาน โดยไม่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง บำรุงรักษาหรือซ่อมแซมเครื่องจักร โดยไม่หยุดเครื่อง ถอดเซฟการ์ดหรือเครื่องป้องกันออกแล้วไม่ใส่เข้าที่หรือจงใจไม่ใช้เครื่องป้องกันอันตราย ทำงานหรือใช้เครื่องจักรเร็วกว่าอัตราที่กำหนด ไม่ใส่เครื่องป้องกันอันตรายส่วนบุคคลขณะปฏิบัติงาน เล่นตลกกะนอง หยอกล้อกัน ในขณะที่ปฏิบัติงาน ไม่ปฏิบัติตามกฎความปลอดภัย สวมใส่ชุดทำงานไม่รัดกุม หรือใส่เครื่องแต่งกายมีเครื่องประดับที่เอื้ออำนวยให้เกิดอุบัติเหตุ ใช้เครื่องมือที่ชำรุด หรือใช้ไม่ถูกวิธี และไม่เหมาะสมกับงาน และคืบสุราหรือของมีนเมาขณะปฏิบัติงาน

2.2 สภาพการณ์ทำงานที่ไม่ปลอดภัย (Unsafe Conditions) ร้อยละ 12 ของอุบัติเหตุ เกิดสภาพการทำงานและสภาพแวดล้อมไม่ปลอดภัย เกิดเนื่องจากอุปกรณ์การผลิต เครื่องจักรอยู่ในสภาพชำรุดไม่มีเซฟการ์ด ฝาครอบ เครื่องกัน หรือเครื่องป้องกันอันตรายอื่น ๆ โครงสร้างของอาคารไม่มั่นคง แข็งแรง ขาดการวางแผนจัดระเบียบรักษาความสะอาดในโรงงาน เช่น พื้นลื่น สกปรก วางของเกะกะ การจัดกองวัสดุสิ่งของไม่เป็นระเบียบและไม่ถูกวิธี การจัดสารเคมีที่เป็นพิษ วัตถุระเบิด วัตถุไวไฟไม่เหมาะสมและไม่ถูกวิธี สถานที่ทำงานไม่ปลอดภัย เช่น แสงสว่างไม่เพียงพอ เสียงดังเกินไป ไม่มีระบบระบายอากาศ หรือมีแต่ไม่เหมาะสมหรือขาดประสิทธิภาพ และไม่มีระบบการเตือนภัยที่เหมาะสม

ณรงค์ ฌ เชียงใหม่ และเอื้องฟ้า นันทวรรณนะ (2536) ได้กล่าวว่า สาเหตุที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุในการทำงาน โดยแบ่งออกเป็น 3 สาเหตุ ได้แก่

1. สาเหตุเกิดจากบุคคล
 - 1.1 การแต่งกายไม่เหมาะสม
 - 1.2 บุคคลที่มีทัศนคติไม่ดีต่อความปลอดภัย
 - 1.3 บุคคลมีอุปนิสัยไม่ดี สะเพร่า ชอบลอง
 - 1.4 ขาดประสบการณ์
 - 1.5 สภาพร่างกายไม่พร้อมที่จะทำงาน
2. สาเหตุเกิดจากเครื่องจักรและอุปกรณ์ในการทำงาน
 - 2.1 เครื่องมือชำรุด
 - 2.2 การใช้เครื่องมือผิดประเภท
 - 2.3 การใช้เครื่องมือที่ไม่มีระบบป้องกันอันตราย
3. สาเหตุเกิดจากสภาพแวดล้อมในการทำงาน
 - 3.1 บริเวณภายนอกของโรงงาน เช่น สถานที่จอดรถ การขนถ่ายวัสดุ เป็นต้น
 - 3.2 การจราจรภายในโรงงาน
 - 3.3 ความไม่เป็นระเบียบ เรียบร้อยในโรงงาน
 - 3.4 แสงสว่าง
 - 3.5 การระบายอากาศ
 - 3.6 เสียง

บุญลือ นิมนบ้านไร่ (2539) ได้สรุปสาเหตุ หรือปัจจัยในการเกิดอุบัติเหตุว่า ประกอบไปด้วยปัจจัย 3 องค์ประกอบ คือ

1. ปัจจัยเกี่ยวกับคนหรือการกระทำที่ไม่ปลอดภัย
2. ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมหรือสภาวะที่ไม่ปลอดภัย
3. ปัจจัยด้านองค์การหรือการบริหาร

ปัจจัยด้านตัวบุคคล ซึ่งจะมองกันว่าเป็นการปฏิบัติงานหรือการกระทำที่ต่ำกว่ามาตรฐาน มีการศึกษาและแนวคิดในเรื่องการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานจำนวนมากที่พบว่า การเกิดอุบัติเหตุร้อยละ 80 มีสาเหตุมาจากการกระทำที่ไม่ปลอดภัยของพนักงาน แต่ถ้าหากจะมองหรือเน้นลงไปว่า การเกิดอุบัติเหตุส่วนใหญ่เกิดจากการกระทำของมนุษย์เองอาจจะไม่ถูกต้อง ทั้งนี้เพราะว่าการกระทำของพนักงานยังขึ้นอยู่กับกระบวนการผลิต เทคโนโลยี และสภาวะสิ่งแวดล้อมในขณะทำงานนั้น จึงทำให้บุคคลมีความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานแตกต่างกันออกไป ปัจจัย

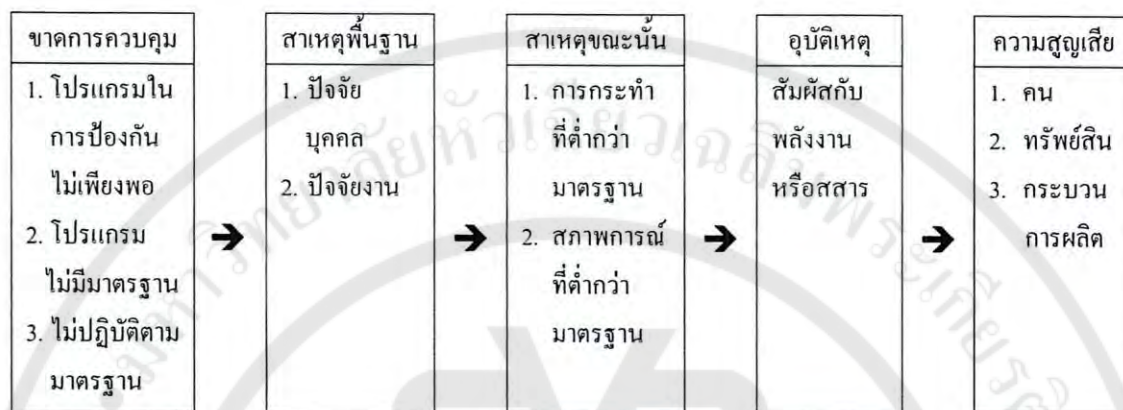
ด้านตัวบุคคลมีความแตกต่างกันออกไปในแต่ละบุคคล ซึ่งปัจจัยเหล่านั้นก่อให้เกิดความเสี่ยงในการทำงานในขณะเวลาและสถานการณ์นั้น ๆ เช่น อายุ ทักษะ และสภาวะการณ์ในการทำงาน ลักษณะทางกายภาพ และสรีรวิทยา เป็นต้น

ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ในขณะที่ทำงานที่เป็นภัยอันตรายต่อสุขภาพพนักงานเราเรียกว่า สภาวะการทำงานที่ต่ำกว่ามาตรฐาน หรือสภาวะการณ์ที่ไม่ปลอดภัย สิ่งแวดล้อมในที่ทำงาน (Workplace Environment) จะรวมถึง วัตถุ สิ่งของ และองค์ประกอบทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิต ในขณะที่พนักงานกำลังทำงาน เช่น เครื่องมือ อุปกรณ์ เครื่องจักรกล รวมถึงแบบแปลนของโรงงาน เป็นต้น ปัจจัยหรือสาเหตุที่จำเป็นของการบาดเจ็บคือ การไปสัมผัสกับวัตถุหรือพลังงานที่ทำให้เกิดความเสียหาย หรืออันตราย ซึ่งปัจจัยหรือสาเหตุเหล่านั้นรวมเรียกว่า ภัย ซึ่งถ้าภัยเหล่านี้มีหรือเกิดขึ้นในสิ่งแวดล้อมในขณะที่ทำงาน ไม่ว่าจะเข้าไปในลักษณะเฉพาะของเครื่องมือเครื่องจักรนั้น หรือเกิดขึ้นจากบุคคล (พนักงาน) สร้างขึ้นเองก็ตาม ย่อมทำให้มีความเป็นไปได้ของการเกิดอุบัติเหตุขึ้นได้ในทุกขณะของการทำงาน ดังนั้นในการป้องกันอุบัติเหตุอันตรายจากการทำงาน จึงให้ความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยีในกระบวนการผลิตที่ปลอดภัย เช่น การออกแบบเครื่องมือ การพิจารณาจัดซื้อเครื่องจักรให้มีความปลอดภัยในการทำงาน การจัดความเป็นระเบียบเรียบร้อย การใช้หลักวิทยาการจัดการสภาพงานเหล่านี้ เป็นต้น

ปัจจัยระดับองค์กรหรือการบริหารงาน ปัจจัยที่มีส่วนสำคัญในความสำเร็จของงานด้านความปลอดภัย คือ ระบบการบริหารจัดการงานด้านความปลอดภัย โดยผู้บริหารต้องให้ความสำคัญในเรื่องของวัสดุอุปกรณ์ วิธีการทำงาน และทรัพยากรบุคคล ให้สามารถปฏิบัติงานร่วมกันได้ด้วยความปลอดภัย การจัดการความปลอดภัย เป็นจุดเริ่มต้นในการดำเนินการเพื่อลดอุบัติเหตุจากการทำงาน โดยการที่จะทำให้มีสภาวะการณ์ที่ไม่ปลอดภัย หรือที่เรียกว่า Causes เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทันที ลดน้อยลง หรือหมดไปจากกระบวนการทำงาน ทั้งนี้เพราะอุบัติเหตุเป็นเหตุการณ์ที่เราสามารถจะป้องกันได้ เพราะเราทราบว่าอุบัติเหตุจากการทำงานย่อมเกิดจากการที่พนักงานเข้าไปสัมผัสงานหรือกระบวนการผลิต

แฟรงค์ อี เบิร์ด (Frank E. Bird, 1991 อ้างถึงใน วไลพร ภิญาญ, 2544) เป็นผู้ที่ยึดค้นเกี่ยวกับการอธิบายสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุและความสูญเสีย (Loss Causation Model) ขึ้นมา โดยแฟรงค์ อี เบิร์ด (Frank E. Bird) ได้สร้างแบบจำลองเพื่ออธิบายสาเหตุของอุบัติเหตุและความสูญเสียไว้ ดังภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1
แบบจำลองสาเหตุของความสูญเสีย (Loss Causation Model)

Loss Causation Model อธิบายถึงผลหรือสูญเสีย (Loss) ว่าเป็นผลมาจากอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นมาจากพลังงานหรือสสาร ซึ่งเกิดมาจากสาเหตุขณะนั้น (Immediate Causes) ได้แก่

1. การกระทำที่ต่ำกว่ามาตรฐาน เช่น ปฏิบัติงานโดยไม่มีหน้าที่ ใช้เครื่องมือผิดประเภทหรือไม่ถูกวิธี
2. สภาพการณ์ที่ต่ำกว่ามาตรฐาน เช่น ไม่มีระบบสัญญาณเตือนภัย สภาพแวดล้อมในการทำงานไม่ได้มาตรฐาน

ซึ่งสาเหตุเหล่านี้ เป็นเพียงสิ่งที่ปรากฏเท่านั้น ซึ่งแท้จริงแล้วเกิดจากสาเหตุพื้นฐาน (Basic Causes) ได้แก่

1. ปัจจัยส่วนบุคคล เช่น ผู้ปฏิบัติงานไม่มีความรู้ในเรื่องที่ทำ ขาดความชำนาญ
2. ปัจจัยงาน เช่น ไม่มีมาตรฐานการปฏิบัติงาน ไม่มีการบำรุงรักษา ไม่มีการตรวจสอบ

โดยแฟรงค์ อี เบิร์ด (Frank E. Bird) ได้กล่าวว่าสาเหตุพื้นฐานเหล่านี้ เกิดจากการขาดการควบคุม (Lack of Control) ได้แก่ ไม่มีโปรแกรมในการป้องกันหรือกำจัดสาเหตุ หรือมีแต่ไม่เพียงพอ (Inadequate Standard) หรือมีโปรแกรมที่มีมาตรฐานแต่ไม่ปฏิบัติตาม หรือปฏิบัติไม่ได้ตามมาตรฐาน (Inadequate Standard) เช่น ไม่มีหลักสูตรอบรมผู้ปฏิบัติงานที่เสี่ยงอันตราย หรือมีหลักสูตร แต่ไม่ได้มาตรฐานตามที่กำหนด เช่น จำนวนครั้งของการอบรม ประสิทธิภาพของการอบรม การประเมินผลการอบรมที่เชื่อถือได้ หรือมีหลักสูตรที่มาตรฐานแต่ไม่ได้ปฏิบัติตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ หรือปฏิบัติยังไม่เพียงพอ

จากที่ได้กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า หากขาดสิ่งหนึ่งสิ่งใดไปจากองค์ประกอบพื้นฐานที่ได้กล่าวมา ความปลอดภัยในการทำงานจะเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดขึ้นได้ยาก และสิ่งที่ตามมา คืออุบัติเหตุและความสูญเสีย

2.1.2 ความปลอดภัยและพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานในการทำงาน

2.1.2.1 ความหมายของความปลอดภัย

ชัยยุทธ ชวลิตนิธิกุล (2539) ได้ให้ความหมายของ ความปลอดภัย หมายถึงสภาวะการณ์ที่ปราศจากภัยหรือพ้นจากภัยอันตรายจากการบาดเจ็บ การเสี่ยงภัย การสูญเสีย โดยเฉพาะอุบัติเหตุจากการทำงานซึ่งเกิดจากสาเหตุนำและสาเหตุโดยตรง จึงจำเป็นต้องมีการป้องกันอุบัติเหตุเหล่านั้น

เฉลิมชัย ชัยกิตติธรรม (2540) หมายถึง สภาวะการณ์ที่ปราศจากอันตรายหรือพ้นภัย ซึ่งหมายรวมไปถึงการปราศจากอันตราย การบาดเจ็บ การลี้ภัย หรือการสูญเสียจากการทำงาน

วิทยา อยู่สุข (2542) ได้ให้ความหมายของ ความปลอดภัย ว่าสภาพแวดล้อมของการทำงานที่ปราศจากภัยคุกคาม ไม่มีอันตรายและความเสี่ยงใด ๆ ในทางปฏิบัตินั้นอาจจะไม่สามารถควบคุมอันตรายหรือความเสี่ยงในการทำงานที่มีผลต่อสุขภาพ การบาดเจ็บ การพิการ การตายได้ทั้งหมด แต่ต้องมีการดำเนินงานการจัดการความปลอดภัย เพื่อให้เกิดอันตรายหรือความเสี่ยงน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้

วไลพร ภิญโญ (2544) ได้ให้ความหมายของ ความปลอดภัยในการทำงาน หมายถึง ภาวะอันตรายอันเนื่องมาจากอุบัติเหตุ การเจ็บป่วย รวมถึงปราศจากโอกาสที่จะก่อให้เกิดอันตรายด้วยความปลอดภัยในการทำงานเป็นภาวะที่ปราศจากอันตรายเนื่องมาจากอุบัติเหตุและการเจ็บป่วยจากการทำงานทั้งต่อบุคคล ทรัพย์สิน และสิ่งแวดล้อม

วิฑูรย์ สิมะโชคดี และวีรพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์ (2547) ได้ให้ความหมายของ ความปลอดภัยในการทำงาน หมายถึง การปราศจากภัยรวมถึงการปราศจากอันตรายที่มีโอกาสจะเกิดขึ้นด้วย

ดังนั้น ความหมายที่กล่าวมานั้นสามารถสรุปได้ว่า ความปลอดภัย หมายถึง สภาวะการณ์ที่ปราศจากอันตรายหรือพ้นภัย ซึ่งหมายรวมถึงการปราศจากอันตราย การบาดเจ็บ พิการ ตาย การลี้ภัย เกิดโรคจากการทำงานหรือทรัพย์สินเสียหาย

2.1.2.2 ความหมายของพฤติกรรมความปลอดภัย

Cambridge Center for Behavior Studies (2004 อ้างถึงใน อากาศรณ์ อินทนนท์. 2549) กล่าวว่า พฤติกรรมความปลอดภัยเป็นการกระทำของผู้ปฏิบัติงาน โดยมีการปรับปรุงกระบวนการ

การทำงานให้ปลอดภัย ลดอัตราการบาดเจ็บ อันตราย และการเจ็บป่วยในสถานที่ทำงาน คือ การลดอุบัติเหตุและเพิ่มความปลอดภัยในการทำงานนั่นเอง

Cooper (1999 อ้างถึงใน อภาภรณ์ อินทนนท์. 2549) กล่าวว่า พฤติกรรมความปลอดภัย คือ ระบบของการนำหลักจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของมนุษย์มาประยุกต์ใช้ เพื่อแก้ปัญหา ความไม่ปลอดภัยที่เกิดขึ้นในการทำงาน

พรศรี อภิชลติ (2543) กล่าวว่า พฤติกรรมความปลอดภัย หมายถึง การกระทำหรือ การแสดงออกของบุคคลทั้งที่รู้ตัวและไม่รู้ตัว และจะสังเกตเห็นด้วยหรือไม่ก็ตาม ซึ่งมีผลทำให้ พนักงานอยู่ในสถานะที่ปราศจากอันตราย การบาดเจ็บ ตาย การเกิดโรคจากการทำงานและ ทรัพย์สินเสียหาย

นภาพร มัทนพงษ์ถาวร (2543) กล่าวว่า พฤติกรรมความปลอดภัย คือ ปฏิบัติการหรือ การกระทำของบุคคลที่แสดงออก ซึ่งเกี่ยวข้องกับการรอดพ้นจากอันตรายที่มีโอกาสจะเกิดขึ้น หรือ พ้นจากการบาดเจ็บ การหลีกเลียงและป้องกันการเกิดอุบัติเหตุด้วยวิธีการต่าง ๆ ตลอดจนการแก้ไข อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นจากการทำงาน

กนกนิภา ปิตกานจนกุล (2547) กล่าวว่า พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน เป็น การปฏิบัติตนเพื่อหลีกเลี่ยงจากการเกิดอุบัติเหตุ

ดังนั้น ความหมายของ พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน จึงหมายถึง การปฏิบัติตัว เพื่อก่อให้เกิดความปลอดภัยในการทำงานของพนักงาน ที่พยายามหลีกเลี่ยง ป้องกันการเกิด อันตราย การบาดเจ็บ พิกการตาย ทูพลภาพ หรือการสูญเสียทรัพย์สินอันเนื่องมาจากการทำงาน

การทำงานอย่างปลอดภัยต้องไม่ก่อให้เกิดสิ่งหนึ่งสิ่งใดต่อไปนี้ (พจนารถ บุญญภัทรพงษ์. 2542) ได้แก่ การบาดเจ็บ พิกการ หรือตาย การเจ็บป่วย หรือเป็น โรค ทรัพย์สินเสียหาย เสียเวลา กระบวนการผลิตหยุดชะงัก ไม่สม่ำเสมอ คนงานเสียขวัญกำลังใจ กิจการเสียชื่อเสียง ความปลอดภัยในการทำงานจะเกิดขึ้นได้เมื่อสภาพที่เป็นอันตราย หรือ โอกาสเกิดอุบัติเหตุหมดไป โดยทั่วไปแล้วจะต้องกำจัดสาเหตุมูลฐานของความไม่ปลอดภัย อันได้แก่ การกระทำที่ไม่ปลอดภัย (Unsafe Acts) และสภาพการณ์ที่ไม่ปลอดภัย (Unsafe Conditions)

วสันต์ ศิลปสุวรรณ และพิมพ์พรรณ ศิลปสุวรรณ (2542) กล่าวว่า ความเชื่อจะเป็น การตัดสินใจของบุคคลที่มีต่อการกระทำ หรือปรากฏการณ์ใดๆ ก็ตามว่าเป็นความจริง ถูกต้องหรือไม่ ความศรัทธา ความไว้วางใจ และความจริงจะเป็นสิ่งที่ใช้แสดงออกเพื่อเป็นนัยแห่งความเชื่อถือ ต่าง ๆ แบบจำลองความเชื่อทางสุขภาพได้รับการพัฒนาและทำนายพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ ในลักษณะของความเชื่ออย่างแท้จริงของบุคคล แบบจำลองนี้ได้มีข้อสันนิษฐาน (Assumption) เบื้องต้นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ดังนี้

1. บุคคลต้องเชื่อว่าตนเองมีโอกาสเสี่ยงต่อการเป็นโรค ถึงแม้ว่าจะเป็นโรคที่ไม่ปรากฏอาการชัดเจน เช่น มะเร็ง ความดันโลหิตสูง บุคคลจะต้องเชื่อว่าเขาสามารถเป็นได้โดยที่ยังไม่รู้สึกรว่ามีอาการ

2. บุคคลต้องรับรู้ถึงศักยภาพ (Potential) ของความรุนแรงของอาการที่จะเกิดขึ้นจากการเป็นโรคในลักษณะของเจ็บปวด ความไม่สุขสบาย เสียเวลาทำงาน เสียหน้า อับอาย และอื่น ๆ ตามความกลัวของตนเอง ซึ่งไม่สอดคล้องกับความรุนแรงในเชิงทฤษฎีก็ได้

3. จากการประเมินสภาพแวดล้อม บุคคลต้องเชื่อว่า ถ้าได้กระทำพฤติกรรมตามที่ได้รับ การเสนอแนะจะเกิดผลประโยชน์ขึ้นแก่ตนเอง ดังนั้นบุคคลจึงมีการประเมินเปรียบเทียบสิ่งที่ตนเองต้องลงทุนและลงแรง กับผลลัพธ์ที่ได้จากการกระทำดังกล่าว ซึ่งหมายถึงว่าบุคคลจะต้องตัดสินใจทำตามเหตุผลที่ได้ไตร่ตรองถึงผลดีผลเสียรอบคอบ ไม่ได้เป็นการปฏิบัติเพราะถูกบังคับ หรือทำตามกลุ่มบุคคลสมัยนิยมโดยไม่ได้มีเหตุผลของตนเอง

4. จำเป็นต้องมี การกระตุ้นให้เกิดการกระทำ ซึ่งเป็นแรงผลักดันที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน เป็นผลให้บุคคลต้องการที่จะแสดงการกระทำออกมา

2.1.2.3 สิ่งกระตุ้นพฤติกรรม

สิ่งกระตุ้นพฤติกรรม (Cues to Action) เป็นปัจจัยหนึ่งในทฤษฎีความเชื่อเรื่องสุขภาพซึ่งได้รับการพัฒนาโดยนักจิตวิทยาที่ทำงานด้านบริการสาธารณสุข ทฤษฎีนี้ได้ถูกนำไปทดสอบเกี่ยวกับพฤติกรรมการป้องกันโรค เช่น การให้วัคซีน (กุหลาบ รัตนสุพรรณ และวิไล สถิตเสถียร. 2542)

ตามความเห็นของรูปแบบของความเชื่อทางด้านสุขภาพ ปัจเจกบุคคลจะลงมือปฏิบัติในการป้องกันเกี่ยวกับสุขภาพ ความไม่สบายหรือพฤติกรรมเจ็บป่วยขึ้นโดยตรงกับผลลัพธ์ของการประเมิน 2 ประการ คือ ประการที่หนึ่ง การเป็นอันตรายจากปัญหาสุขภาพ และอีกประการหนึ่งก็คือผลเสียหรือผลดีในการลงมือกระทำหรือปฏิบัติซึ่งมีปัจจัยในการตัดสินใจอยู่ 3 ประการ คือ

1. การรับรู้ความรุนแรงของปัญหาสุขภาพ คนทั่วไปจะคำนึงถึงความรุนแรงของโรคและผลต่อเนื้อทางสังคมจะเป็นอย่างไร ถ้าเขามีปัญหาหรือไม่ดูแลรักษา ถ้าเขาเชื่อว่ามี ความรุนแรงมาก ก็เป็นไปได้มากที่จะรับรู้ความรุนแรงและลงมือกระทำการป้องกัน

2. การรับรู้ความเสี่ยงของปัญหาสุขภาพ คนทั่วไปจะประเมินความเป็นไปได้ที่เขาจะมีโอกาสหรือติดโรคได้ ถ้าเขารับรู้ว่าเขามีความเสี่ยงสูง เขาจะรับรู้ว่าเป็นอันตรายและลงมือกระทำการป้องกัน

3. สิ่งกระตุ้นพฤติกรรม การเตือนความจำหรือการป้องกันให้ระวังเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพ จะช่วยเพิ่มความเป็นไปได้ของการรับรู้อันตราย และลงมือปฏิบัติในการป้องกันโรค สิ่งกระตุ้นพฤติกรรมมีอยู่หลายรูปแบบ ตัวอย่างเช่น การได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัย การได้รับการสนับสนุนทางด้านความปลอดภัยจากองค์กร สภาพแวดล้อมในการทำงาน การเตือนภัยเรื่องโรคติดต่อโดยทางวิทยุหรือโทรทัศน์ เป็นต้น

2.1.2.4 หลักการจัดการความปลอดภัยในการทำงาน

การดำเนินงานด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในโรงงานอุตสาหกรรมนั้น เป็นการทำงานที่มีขอบข่ายของงานกว้างขวาง มีความยากลำบากในการดำเนินการให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบเพียงลำพัง ไม่สามารถจะทำให้สำเร็จลุล่วงไปได้ จะต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ปฏิบัติงานทุกคน จะเห็นได้ว่า ในสถานประกอบการหนึ่ง ๆ จะประกอบไปด้วยคนที่มีความแตกต่างกัน เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา และศาสนา เป็นต้น

หลักการจัดการด้านความปลอดภัยของโรงงานมีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังต่อไปนี้ (ปิติ พูนไชยศรี และคณะ. 2545)

1. นโยบาย

นโยบายด้านความปลอดภัยที่เด่นชัด ซึ่งผู้บริหารจะต้องเป็นผู้กำหนด นโยบายด้านความปลอดภัยให้ชัดเจน เขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร และประชาสัมพันธ์ให้ทราบกันอย่างทั่วถึง ลักษณะของนโยบายจะต้องไม่กว้างเกินไป แต่ต้องใช้ได้ครอบคลุมผู้ปฏิบัติงานทุกระดับ จะต้องเขียนให้ชัดเจน ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย และมีความเป็นรูปธรรม เพื่อให้สามารถนำไปปฏิบัติได้

2. การจัดองค์กร

การจัดองค์กรด้านความปลอดภัยนั้น ขึ้นอยู่กับลักษณะของบริษัท เช่น จำนวนพนักงาน ทัศนคติ และพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติงาน หน้าที่และงานที่ได้รับมอบหมาย เช่น ด้านความปลอดภัย การควบคุมสิ่งแวดล้อม วิศวกรรม ด้านการแพทย์ และงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างพนักงาน

3. บุคลากร

บุคลากรที่ทำงานในฝ่ายความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อมนั้น จะต้องมีความรู้ความเข้าใจที่เหมาะสมที่จะสามารถดำเนินการได้อย่างดี มีประสิทธิภาพ บุคลากรฝ่ายความปลอดภัยนั้น หากทำงานในโรงงานทั่วไป อย่างน้อยจะต้องมีความรู้ความสามารถในการตระหนักถึงปัญหา การประเมินขนาดของปัญหา และสามารถควบคุมป้องกันอันตรายจากการทำงานได้ สำหรับโรงงานขนาดเล็กอาจจะใช้ผู้ที่ได้รับการอบรมเฉพาะทางด้านนี้ หรือผู้ที่มีประสบการณ์มาทำงาน

4. การจัดการด้านสารเคมีในโรงงาน

การจัดการด้านสารเคมีในโรงงานเป็นเรื่องที่สำคัญทุกโรงงานที่มีการใช้สารเคมี จำเป็นที่จะต้องมีการควบคุมป้องกันที่ดี เช่น

- การจัดการระบบคลังข้อมูลด้านสารเคมี
- การจัดการเกี่ยวกับการสัมผัสสารเคมีอันตราย
- การตรวจสอบและเฝ้าระวัง

5. การจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในการทำงานทางด้านกายภาพ

สิ่งแวดล้อมในการทำงานทางด้านกายภาพนั้น ต้องมีการควบคุมป้องกันไม่ให้พนักงานต้องสัมผัสเกินกว่าขีดที่จะเป็นอันตรายได้ ได้แก่

- การป้องกันอันตรายจากเสียง
- การป้องกันอันตรายจากการสัมผัสพุ่ม
- การป้องกันอันตรายจากความร้อนและการแผ่รังสี

6. การควบคุมด้านวิศวกรรม

การหาวิธีการหรือแนวทางด้านวิศวกรรม เพื่อควบคุมอันตรายจากการทำงานหรือควบคุมสิ่งแวดล้อมที่เป็นพิษนั้น เป็นเป้าหมายสำคัญของการแก้ไขปัญหาค่าที่ตรวจพบ การควบคุมทางด้านวิศวกรรมนี้จะเป็นวิธีที่ดีในการควบคุมไม่ให้เกิดอันตรายจากการทำงาน หรือควบคุมแหล่งแพร่กระจายของสารอันตรายไม่ให้มีโอกาสแพร่กระจายไปภายนอก

7. การบริหารจัดการเกี่ยวกับอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล

การบริหารจัดการเกี่ยวกับอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลนั้น เป็นเรื่องสำคัญที่ทุกโรงงานจะต้องมีการบริหารจัดการที่ดี เพราะเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับผู้ปฏิบัติงาน เช่น การเลือกใช้ให้เหมาะสมกับสภาพงาน วิธีการใช้ถูกต้อง วิธีการเบิกจ่าย วิธีการตรวจสอบและการบำรุงรักษา เป็นต้น

8. การฝึกอบรมผู้ปฏิบัติงาน

การให้การฝึกอบรมกับผู้ปฏิบัติงานนั้น เป็นสิ่งจำเป็นในการทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมทุกแห่ง เพราะการฝึกอบรมนั้นเป็นการเพิ่มทักษะความรู้ ความชำนาญ และประสิทธิภาพของผู้ปฏิบัติงาน ด้านความปลอดภัยนั้น ผู้ปฏิบัติงานจะต้องได้รับการอบรม ย้ำเตือนเพิ่มเติมอยู่เสมอ การอบรมนั้นผู้ที่รับผิดชอบจะต้องเลือกให้เหมาะสมกับผู้ปฏิบัติงาน ทั้งในด้านเนื้อหา รูปแบบ และแหล่งความรู้ที่จัดหามาให้ ในเรื่องเนื้อหาควรจะเป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับผู้ปฏิบัติงานโรงงาน โดยพิจารณาถึงความต้องการของผู้ปฏิบัติงานและเป้าหมายของบริษัทเป็นหลัก

9. ผู้รับเหมา

การดูแลผู้ที่ไม่ใช่ผู้ปฏิบัติงานของบริษัท แต่ทำงานให้กับบริษัทในฐานะผู้รับเหมาช่วงทำงาน

10. การบริการทางด้านอาชีวเวชศาสตร์และทางการแพทย์

การบริการทางการแพทย์สำหรับ โรงงานอุตสาหกรรม โดยทั่วไปแล้วเป็นการเตรียมการสำหรับรับเหตุการณ์ปลายเหตุ หรือผลซึ่งเกิดขึ้นมาแล้ว เนื่องจากมาตรการควบคุมป้องกันอุบัติเหตุและการบาดเจ็บ และ โรครันเนื่องมาจากการทำงาน ได้เช่นกัน

11. การเก็บรวบรวมและบันทึกรายงาน

ระบบการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทางด้านนี้นั้น จะต้องทำอย่างสมบูรณ์เพียงพอที่จะใช้ประโยชน์ได้ ปัจจุบันงานเก็บรวบรวมนี้มีวิธีการต่าง ๆ มากมาย เช่น ใช้ระบบสำนักงานและระบบคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

12. การจัดสวัสดิการด้านสุขภาพ

13. การเตรียมการเกี่ยวกับภาวะฉุกเฉิน

14. การวิจัยและพัฒนา

จากแนวคิดและทฤษฎีข้างต้นเพื่อเป็นแนวทางในการแบ่งด้านพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานให้สอดคล้องกับโรงงานที่ได้ทำการศึกษา ผู้วิจัยได้สรุปแนวการศึกษาพฤติกรรมความปลอดภัยในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ การกระทำของคนงานที่ได้แสดงออกในขณะปฏิบัติงานที่แสดงให้เห็นว่าเป็นการทำงานที่ไม่อันตราย ไม่อยู่ในสภาพที่เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ รวมถึงการปฏิบัติ ตามกฎ ระเบียบความปลอดภัยในการทำงาน และการกระทำอื่น ๆ อันจะก่อให้เกิดความปลอดภัยในการทำงาน โดยแบ่งพฤติกรรมความปลอดภัยออกเป็น 3 ด้าน คือ (แก้วฤทัย แก้วชัยเทียม. 2548)

1. การปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน หมายถึง การที่คนงานปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้องตามขั้นตอน และวิธีการในการทำงานที่ปลอดภัย โดยปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่ทางโรงงานได้กำหนดขึ้นอย่างเคร่งครัด

2. การใช้เครื่องมือ อุปกรณ์เพื่อความปลอดภัย หมายถึง การใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล การเลือกใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่เหมาะสมกับลักษณะงาน การตรวจสอบความสมบูรณ์ ของเครื่องมือหรืออุปกรณ์ก่อนการใช้งาน การดูแลรักษาและเก็บเครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่ใช้งานเสร็จแล้วให้เรียบร้อย

3. ความพร้อมทางด้านร่างกายและจิตใจของพนักงาน หมายถึง การที่พนักงานทำงานโดยมีสมาธิ ไม่ประมาท เหม่อลอย หยอกลือกันระหว่างการปฏิบัติงาน ร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง มีการพักผ่อนที่เพียงพอ

2.1.3 หลักความปลอดภัยและการป้องกันอุบัติเหตุ

การลงทุนเพื่อสร้างความปลอดภัยและลดความสูญเสียจากอุบัติเหตุขึ้นให้ผลคุ้มค่ามากอย่างเทียบกันไม่ได้เลย แต่ยังมีคนจำนวนมากที่ยังคิดว่า การลงทุนเพิ่มอีกหนึ่งบาทเพื่อรักษาหรือปกป้องความสูญเสียอีกตั้งหมื่นบาทนั้นเหมือนฟางจีนสุดท้าย ซึ่งถ้าหากมีการลงทุนไปแล้วจะทำให้ค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น ก็จะหยุดชะงักไว้ไม่ยอมจ่ายและเสี่ยงเอาถำรอดพันไปได้ก็ประหยัดไปได้อีก 1 บาท และหากมีคำถามว่า ความสูญเสียจากอุบัติเหตุสามารถป้องกันได้หรือไม่ ก็ตอบว่าป้องกันได้ โดยจะต้องเริ่มจากการเปลี่ยนทัศนคติของผู้บริหารทั้งหลายที่มีต่ออุบัติเหตุเสียใหม่ ว่าความสูญเสียจากอุบัติเหตุเป็นสิ่งที่คุณคุมป้องกันได้ หากมีใครสักคนคิดว่ามันอาจจะเกิดขึ้นเมื่อเกิดขึ้นแล้วจะเกิดความเสียหายอะไรบ้างแล้ววางแผนและจัดการป้องกันความสูญเสียจากอุบัติเหตุขึ้น ๆ ตั้งแต่แรก ดังนั้นหลักการของความปลอดภัยจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทุกคนควรจะรู้ และการป้องกันจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ทุกคนจะต้องร่วมมือกันเพื่อให้บังเกิดขึ้นให้ได้

ฮินริช (พงศ์ หรดาล. 2540 : 300-301) ได้เสนอแนวคิดว่าการป้องกันอุบัติเหตุเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ ที่ว่าเป็นศาสตร์เพราะเป็นความรู้ที่ได้จากการศึกษาอบรมค้นคว้าทดลอง รวมทั้งเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความจริงโดยทั่วไปและเป็นศิลป์เนื่องจากต้องใช้ทักษะในการปฏิบัติจากประสบการณ์ รวมทั้งการศึกษาค้นคว้าและการสังเกตการณ์ ตามทฤษฎีของฮินริช เสนอว่าอุบัติเหตุสามารถป้องกันได้โดยการควบคุม (Control) สิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ควบคุมความประพฤติหรือพฤติกรรมของบุคคล
2. ควบคุมสภาพแวดล้อม
3. ควบคุมการทำงานของเครื่องจักร

ดังนั้นในทางปฏิบัติการป้องกันอุบัติเหตุสามารถจำแนกได้ 2 กลุ่ม คือ

1. การควบคุมสภาพแวดล้อม (Physical Environment) ซึ่งจะเป็นการลดอุบัติเหตุได้อย่างมาก เช่น อาคาร สถานที่ เครื่องมือ เครื่องจักร อุปกรณ์ เครื่องป้องกันอันตรายของพนักงาน เป็นต้น

2. การควบคุมการปฏิบัติงานที่ไม่ปลอดภัย (Man Performance) เช่น คัดเลือกบุคคลทำป้ายประกาศ คำขวัญเตือนใจ ให้การศึกษาอบรม เสริมแรงทางบวก เช่น ประกาศชมเชย และผู้บริหารระดับสูงให้ความสำคัญ

นอกจากนี้ ฮาร์เรล (Harrel, 1972 อ้างถึงใน วีรพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์. 2528 : 225 -227) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารควรมีมาตรการหรือโปรแกรมการป้องกันอุบัติเหตุและเพื่อความปลอดภัยในงานอุตสาหกรรมคือ จัดตั้งหน่วยงานเพื่อรับผิดชอบ ควรจัดตั้งคณะกรรมการมาตรการหรือโปรแกรมความปลอดภัย เครื่องมือป้องกันอุบัติเหตุ การจ่ายค่าทดแทน ความร่วมมือจากฝ่ายบริหาร ควรจัดโครงการเพื่อการศึกษาหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับอุบัติเหตุ และควรมีการจัดการฝึกอบรมพนักงาน

จากความคิดข้างต้น กล่าวได้ว่า ความปลอดภัยโดยตัวมันเองแล้ว สามารถใช้เป็นเครื่องจูงใจให้คนงานปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ต่างๆ เพื่อความปลอดภัยแก่ตนเองและคนอื่น ๆ ได้ดังนั้น จำเป็นต้องหาปัจจัยจูงใจอื่นเพื่อให้คนงานเข้าหาความปลอดภัยให้ได้

ความปลอดภัยในการทำงานของพนักงาน

หลักการ 3E หรือ 3ว ในการป้องกันอุบัติเหตุและความปลอดภัย (วีรพงษ์ สิมะ โขคติ และ วีรพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์. 2550 : 50-53)

1. วิศวกรรมศาสตร์ = Engineering
2. วิชาการศึกษาอบรม = Education
3. วินัยปฏิบัติ = Enforcement

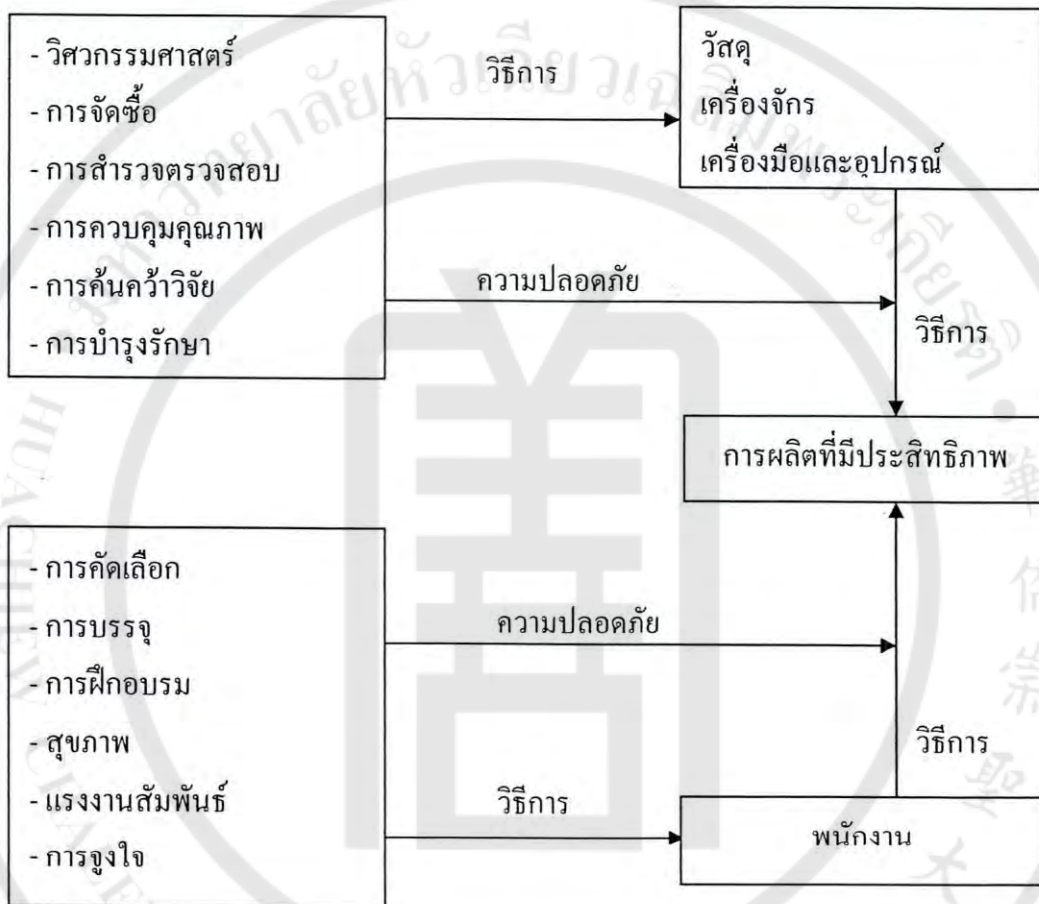
E ตัวแรก คือ Engineering (วิศวกรรมศาสตร์) คือ การใช้ความรู้ด้านวิศวกรรมศาสตร์ในการคำนวณและออกแบบเครื่องจักร เครื่องมือ ที่มีสภาพการใช้งานที่ปลอดภัยที่สุด การติดตั้งเครื่องป้องกันอันตรายให้แก่ส่วนที่เคลื่อนไหว หรืออันตรายของเครื่องจักร การวางผังโรงงานระบบไฟฟ้า แสงสว่าง เสียง การระบายอากาศ เป็นต้น

E ตัวที่สอง Education (การศึกษา) คือ การให้การศึกษา หรือการฝึกอบรมและแนะนำคนงานหัวหน้างานตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องในการทำงาน ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันอุบัติเหตุและการเสริมสร้างความปลอดภัยในโรงงาน ให้รู้ว่าอุบัติเหตุจะเกิดขึ้นและป้องกันได้อย่างไร และจะทำงานวิธีใดจะปลอดภัยที่สุด เป็นต้น

E ตัวสุดท้าย คือ Enforcement (การออกกฎข้อบังคับ) คือ การกำหนดวิธีการทำงานอย่างปลอดภัย และมาตรการควบคุมบังคับให้คนงานปฏิบัติตาม เป็นระเบียบปฏิบัติที่ต้องประกาศให้ทราบทั่วกัน หากผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามจะต้องถูกลงโทษ เพื่อให้เกิดความสำนึกและหลีกเลี่ยงการทำงานที่ไม่ถูกต้องหรือเป็นอันตราย และยังได้กล่าวถึงการสอดแทรกความปลอดภัยเข้าไปในกระบวนการผลิต เพื่อให้เกิดความปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ ดังแผนภูมิที่ 2.1

แผนภูมิที่ 2.1

การสอดแทรกความปลอดภัยเข้าไปในกระบวนการผลิตเพื่อความปลอดภัย

ที่มา : พงศ์ หรดาล. 2540 : 309

2.1.4 สภาพแวดล้อมในการทำงาน

ชูล ชิงเกอร์ (Schulzinger. ม.ป.ป.) อ้างถึงใน วิฑูรย์ สิมะโชคดี และวีรพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์. 2543 : 91) ได้กล่าวว่า อุบัติเหตุเกือบทั้งหมด มีสาเหตุมาจากคน แต่เราไม่ควรจะโทษคนเสมอไป เพราะเบื้องหลังการกระทำอันบกพร่อง หรือผิดพลาดของคนมักมีสาเหตุมาจากจิตใจ ซึ่งเป็นที่พิสูจน์ได้ว่า มีปัจจัยกว่า 250 ประการที่มีผลต่อการปรับตัวไม่ได้ และการเกิดอุบัติเหตุของคนงาน ปัจจัยส่วนใหญ่เกิดจากสภาพจิตใจซึ่งผิดปกติ เนื่องจากได้รับผลจากสภาพการณ์และสิ่งแวดล้อมภายนอก ดังนั้นปัจจัยภายนอกมีบทบาทสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพจิตใจคนงาน

สถาบันความปลอดภัยในการทำงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน (ม.ป.ป. : 42) กล่าวว่า สิ่งแวดล้อมการทำงาน เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญที่อยู่ล้อมรอบตัวผู้ประกอบอาชีพหรือคนงานในขณะทำงาน อันอาจจะรวมถึง เครื่องจักรกล อุปกรณ์ เครื่องมือ อากาศที่หายใจ แสงสว่าง ความสั่นสะเทือน รังสี ความร้อน ความเย็น ก๊าซ ไอ ฝุ่น พุ่ม ละออง และสารเคมีอื่น ๆ รวมทั้งเชื้อโรคและสัตว์ต่าง ๆ นอกจากนี้ยังรวมถึง สภาพการทำงานที่ซ้ำซาก การเร่งรีบทำงาน การทำงานเป็นผลัดหมุนเวียนเรื่อยไป สัมพันธภาพระหว่างเพื่อนร่วมงาน ค่าตอบแทนและชั่วโมงการทำงาน เป็นต้น ความไม่เหมาะสมของสิ่งแวดล้อมในการทำงาน นับว่าเป็นปัจจัยที่มีส่วนสำคัญในการก่อให้เกิดการประสบอันตรายจากการประกอบอาชีพ

องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO ม.ป.ป. อ้างถึงใน วิจิตร ตันตสุทธี. 2542 : 43) กล่าวว่า การเพิ่มผลผลิตที่ลดลงโดยมีการสูญเสียและเสียหายทางผลิตผลสูงชันมีผลมาจากการเมื่อยล้าจากการทำงานนานเกินไป และสภาพแวดล้อมของการทำงานที่ไม่เหมาะสม เช่น แสงสว่างไม่เหมาะสม การถ่ายเทอากาศไม่ดี ดังนั้นการจัดสภาพแวดล้อมของการทำงานให้ดีขึ้น จะช่วยให้อัตราการผลิตดีขึ้น ประเทศที่พัฒนาแล้ว พบว่าอัตราการผลิตจะดีขึ้นได้ เพียงจัดสภาพเงื่อนไขของการทำงานให้ดีขึ้นเท่านั้น

สภาพแวดล้อมของการทำงานจะเป็นสาเหตุแห่งการเกิดอุบัติเหตุและเจ็บป่วย รวมถึงความไม่พอใจของคนงานต่อสภาพเงื่อนไขของการทำงาน ทำให้การเปลี่ยนงานและขาดงานบ่อย ๆ

จากประสบการณ์ของผู้เชี่ยวชาญด้านวิทยาการจัดสภาพงาน (พงส์ หรดาล. 2540 : 247) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมในการทำงานที่ไม่ดีจะส่งผลให้สถานประกอบการมีความเสี่ยงที่จะประสบปัญหา ดังต่อไปนี้คือ ปริมาณและคุณภาพผลผลิตตกต่ำ อัตราเกิดการผิดพลาดหรืออุบัติเหตุสูงชัน อัตราการขอย้ายเปลี่ยนงาน และลาออกสูงชัน สูญเสียด้านเวลาในการผลิตมากขึ้น ค่าใช้จ่ายด้านการรักษาพยาบาลเพิ่มขึ้น ผู้ปฏิบัติงานมีความเครียด ความเมื่อยล้าอันเนื่องมาจากการทำงาน และในทางตรงข้าม ถ้าสภาพแวดล้อมในการทำงานดี ย่อมจะส่งผลให้อัตราการผลิตสูงชัน และอุบัติเหตุลดลง

2.1.5 ทฤษฎีโดมิโนของ H.W. Heinrich

จากทฤษฎีโดมิโนของเฮนริช (H.W. Heinrich. 1931 อ้างถึงใน วิฑูรย์ สิมะโชคติ และวีรพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์. 2550 : 21-22) กล่าวว่า เฮนริชซึ่งเป็นบิดาแห่งการป้องกันอุบัติเหตุของอเมริกาได้สร้างทฤษฎีต้นตอของอุบัติเหตุว่า ทฤษฎีโดมิโนของการเกิดอุบัติเหตุสามารถเชื่อมโยงได้กับปรัชญาความปลอดภัยของเฮนริช เกี่ยวกับสาเหตุของอุบัติเหตุได้

ทฤษฎีโดมิโน กล่าวว่า การบาดเจ็บจากความเสียหายต่าง ๆ เป็นผลที่สืบเนื่องโดยตรงมาจากอุบัติเหตุ และอุบัติเหตุเป็นผลมาจากการกระทำที่ไม่ปลอดภัย หรือสภาพการณ์ที่ไม่ปลอดภัย ซึ่งเปรียบเสมือนตัวโดมิโน (Domino) ที่เรียงกันอยู่ 5 ตัวใกล้กัน เมื่อตัวใดตัวหนึ่งล้มลงย่อมมีผลทำให้ตัวโดมิโนถัดไปล้มตามกันไปด้วย ซึ่งโดมิโนทั้ง 5 ตัว ได้แก่

1. สภาพแวดล้อมหรือภูมิหลังของบุคคลในการทำงาน (Social Environment or Background) ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งแวดล้อมทางสังคม และการประพฤตินิสัยที่สืบทอดกันมาจากอดีต ทำให้แต่ละบุคคลมีพฤติกรรมที่แสดงออกมาต่าง ๆ กัน เช่น ความสะเพร่า ประมาทเลินเล่อ ขาดความคิดไตร่ตรอง ความคือคิง ดันทุรังสูง ความชอบในการเสี่ยงอันตราย ความตระหนี่เห็นแก่เงิน และลักษณะอื่น ๆ ที่ถ่ายทอดทางกรรมพันธุ์ เป็นต้น

2. ความบกพร่องผิดปกติของบุคคล (Defect of Person) สุขภาพจิต และสิ่งแวดล้อมสังคม เป็นสาเหตุทำให้เกิดความผิดปกติของบุคคล เช่น การปฏิบัติงานโดยขาดความขังคืด อารมณ์รุนแรง ประสาทอ่อนไหวง่าย ความตื่นเต้น ขาดความรอบคอบ เพิกเฉย ละเลยต่อการกระทำที่ปลอดภัย เป็นต้น ซึ่งความผิดปกติเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อให้เกิดการกระทำที่ไม่ปลอดภัย และทำให้เครื่องจักรกลทำงานต้องอยู่ในสภาพหรือสภาวะที่เป็นอันตราย

3. การกระทำหรือสภาพการณ์ที่ไม่ปลอดภัย (Unsafe Acts / Unsafe Conditions) ตัวอย่างการปฏิบัติงานที่ไม่ปลอดภัยของบุคคล เช่น ยืนทำงานภายใต้เครื่องจักรที่แขวนอยู่ การคิดเครื่องยนต์โดยไม่แจ้งหรือเตือน ชอบหยอกล้อเล่นกัน ถอดเซฟการ์ดของเครื่องจักรออก เป็นต้น

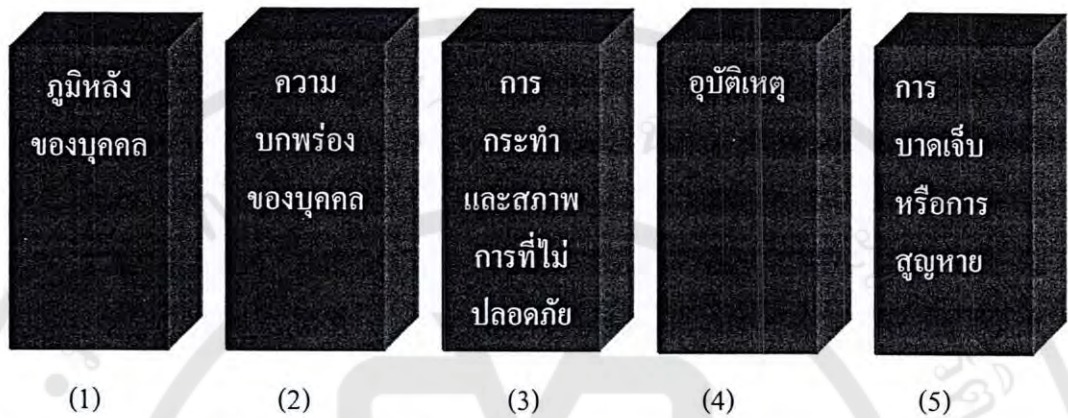
4. อุบัติเหตุ (Accidents) เหตุการณ์ที่มีสาเหตุปัจจัยทั้ง 3 ลำดับ แล้วย่อมส่งผลให้เกิดอุบัติเหตุ เช่น ตกจากที่สูง ลื่นหกล้ม เกิดสะดุด สิ่งของหล่นใส่จากที่สูง วัตถุกระเด็นใส่ ถูกวัตถุวิ่งชน กระแทก หนีบหรือตัด เป็นต้น ซึ่งอุบัติการณ์นี้อาจจะเป็นสาเหตุของการบาดเจ็บ

5. การบาดเจ็บหรือเสียหาย (Injury / Damages) ตัวอย่างการบาดเจ็บที่เกิดกับอวัยวะบางส่วนของร่างกาย เช่น กระดูกหักหรือแตก เคล็ดขัดยอก แผลฉีกขาด แผลไฟไหม้ เป็นต้น การบาดเจ็บเหล่านี้เป็นผลโดยตรงจากการเกิดอุบัติเหตุ

นั่นคือสภาพแวดล้อมของสังคมหรือภูมิหลังของคนใดคนหนึ่ง (สภาพครอบครัวฐานะความเป็นอยู่ การศึกษาอบรม) ก่อให้เกิดความบกพร่องผิดปกติของคนนั้น (ทัศนคติต่อความปลอดภัยไม่ถูกต้องชอบเสี่ยง มั่งง่าย ประมาท) ก่อให้เกิดการกระทำ หรือสภาพการณ์ที่ไม่ปลอดภัยก่อให้เกิดอุบัติเหตุ เกิดการบาดเจ็บหรือความเสียหายขึ้น ดังจะเห็นได้จากภาพที่ 2.2

ภาพที่ 2.2

กระบวนการการเกิดอุบัติเหตุตามทฤษฎีโดมิโนของ ฮีนิริช

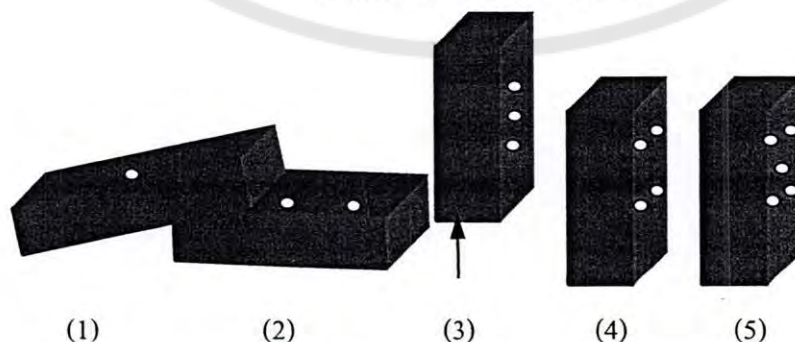
ที่มา : วิฑูรย์ สิมะโชคดี และวีรพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์. 2550 : 22

ทฤษฎีโดมิโนนี้มีผู้เรียกชื่อใหม่เป็น ลูกโซ่ของอุบัติเหตุ (Accident Chain)
การป้องกันอุบัติเหตุตามทฤษฎีโดมิโน

ตามทฤษฎีโดมิโน เมื่อโดมิโนตัวที่ 1 ล้ม ตัวถัดไปก็ล้มตาม ดังนั้นหากไม่ต้องการให้โดมิโนตัวที่ 4 ล้ม (ไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ) ต้องเอาโดมิโนในตัวที่ 3 ออก (กำจัดการกระทำหรือสภาพการณ์ที่ไม่ปลอดภัยออกไป) การบาดเจ็บหรือความเสียหายก็จะไม่เกิดขึ้นเพราะการที่จะแก้ไขหรือป้องกันที่โดมิโนในตัวที่ 1 (สภาพแวดล้อมหรือภูมิหลังของบุคคล) หรือตัวที่ 2 (ความบกพร่องผิดปกติของบุคคล) เป็นเรื่องที่แก้ไขได้ยากกว่าเพราะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นและปลูกฝังเป็นคุณสมบัติส่วนบุคคลดังจะเห็นได้ในภาพที่ 2.3

ภาพที่ 2.3

การกำจัดโดมิโนตัวที่ 3 ออกไป

ที่มา : วิฑูรย์ สิมะโชคดี และวีรพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์. 2550 : 22)

กล่าวโดยสรุปจะเห็นได้ว่า ฮินริช ได้นำเสนอลำดับของการเกิดอุบัติเหตุว่า ในช่วงเวลาที่เกิดอุบัติเหตุขึ้นมานั้น ผู้ประสบอุบัติเหตุจะต้องมีการกระทำที่ไม่ปลอดภัยหรือสภาพการทำงานที่ไม่ปลอดภัย จึงส่งผลให้เกิดอุบัติเหตุขึ้น ดังนั้นการจะป้องกันแก้ไขจึงต้องกำจัดโดมิโนตัวที่ 3 ออกไปให้ได้ซึ่งเป็นการแก้ไขที่ตัวการหรือสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุที่ดีที่สุด ผลก็คือไม่เกิดอุบัติเหตุ และการบาดเจ็บสูญเสียชีวิตตามมา อีกทั้งยังเป็นการแก้ไขตัวต้นเหตุที่รวมกันแล้วมีค่าสูงถึงร้อยละ 98 จากสาเหตุของการอุบัติเหตุที่เกิดขึ้น นั่นหมายความว่าเราสามารถป้องกันการเกิดอุบัติเหตุได้อย่างแน่นอน

2.1.6 รูปแบบระบบความปลอดภัยของบ็อบ ฟิเรนซ์ (Firenze System Model)

ฟิเรนซ์ (Firenze) ได้อธิบายแนวคิดรูปแบบระบบความปลอดภัยว่า การศึกษาเรื่องสาเหตุของอุบัติเหตุ จะต้องศึกษาองค์ประกอบทั้งระบบที่มีปฏิสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบดังกล่าว ซึ่งประกอบด้วย คน (Man) เครื่องจักร (Machine) และสิ่งแวดล้อม (Environment) (กองตรวจความปลอดภัย. 2544 : 6) ความสำคัญขององค์ประกอบที่เป็นสาเหตุของอุบัติเหตุ แต่ละองค์ประกอบมีความสำคัญต่อการตัดสินใจในการผลิตงาน (Task) และการเกิดอุบัติเหตุ (Accident) ดังต่อไปนี้

2.1 คนหรือผู้ปฏิบัติงาน (Man) ในการผลิตงานหรือทำงานแต่ละชิ้นผู้ปฏิบัติงานจำเป็นต้องตัดสินใจเลือกวิธีปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย แต่การตัดสินใจในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายในแต่ละครั้งย่อมมีความเสี่ยง (Risk) แอบแฝงอยู่เสมอ ดังนั้นในการตัดสินใจในแต่ละครั้งผู้ปฏิบัติงานจะต้องมีข้อมูลข่าวสาร (Information) ที่เพียงพอ หากมีข้อมูลที่ถูกต้องก็จะทำให้การตัดสินใจถูกต้อง แต่ถ้าข้อมูลไม่ถูกต้อง ก็จะทำให้การตัดสินใจนั้นผิดพลาดหรือมีความเสี่ยงสูงและทำให้เกิดความล้มเหลวในการทำงานซึ่งอาจส่งผลให้เกิดอุบัติเหตุได้

2.2 อุปกรณ์เครื่องจักร (Machine) ที่ใช้ในการผลิตต้องมีความพร้อมปราศจากข้อผิดพลาด ถ้าอุปกรณ์เครื่องจักรออกแบบไม่ถูกต้อง ไม่ถูกหลักวิชาการหรือขาดการบำรุงรักษาที่ดีย่อมทำให้กลไกของเครื่องจักรปฏิบัติงานผิดพลาด ซึ่งจะนำไปสู่การเกิดอุบัติเหตุได้เช่นกัน

2.3 สิ่งแวดล้อม (Environment) มีบทบาทสำคัญต่อการผลิต ความผิดพลาดที่เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อมย่อมก่อให้เกิดปัญหาต่อผู้ปฏิบัติงาน และเครื่องจักรซึ่งจะเป็นสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุได้ เช่น ทำงานภายใต้สิ่งแวดล้อมที่มีสารพิษฟุ้งกระจาย หรือแสงจ้าในขณะที่ปฏิบัติงาน เป็นต้น

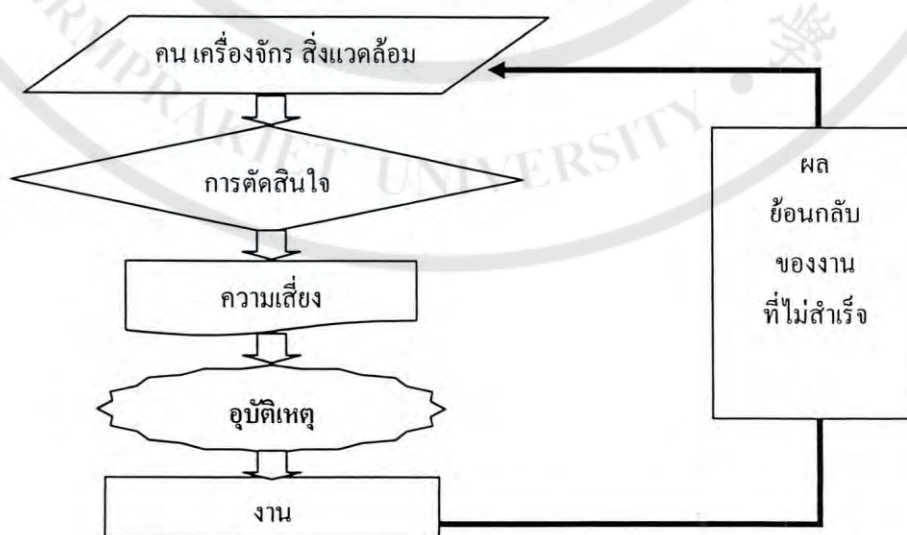
ฉะนั้นก่อนที่จะตัดสินใจทุกครั้ง ผู้ปฏิบัติงานต้องหาข้อมูลเพื่อให้แน่ใจว่าการตัดสินใจนั้นถูกต้อง โดยข้อมูลประกอบการตัดสินใจนั้นจะประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับงาน (Task) ที่ต้องปฏิบัติ

และข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้น (Natural of Harmful Consequences) ถ้าหากข้อมูลมีจำนวนมากและคุณภาพมากพอ ก็จะทำให้ความเสี่ยงต่าง ๆ ลดลงอยู่ในขีดจำกัดที่อาจสามารถควบคุมได้ โอกาสที่จะเกิดความผิดพลาดหรืออุบัติเหตุก็จะลดลงด้วย เหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงจำเป็นต้องให้ข้อมูลแก่ผู้ปฏิบัติงานให้มากที่สุดและเป็นประโยชน์ที่สุด เช่น อาจจะทำให้การฝึกอบรม สอนหรือแนะนำงานเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานได้รับข้อมูลที่ดีในการทำงาน เป็นการช่วยให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นการลดความผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจของผู้ปฏิบัติงานอีกด้วย

ถึงแม้ว่าผู้ปฏิบัติงานจะมีข้อมูลที่มีคุณค่า แต่ความผิดพลาดในการตัดสินใจก็อาจเกิดขึ้นได้เนื่องจากมีตัวแปรสำคัญที่มักถูกมองข้ามไป ซึ่งตัวแปรตัวนี้ก็คือความเครียด (Stress) เมื่อความเครียดเกิดขึ้นกับผู้ปฏิบัติงาน ก็จะทำให้ความสามารถในการตัดสินใจของผู้ปฏิบัติงานชะงักหรือช้าลง ซึ่งจะมีต่อการทำงาน ความเครียดดังกล่าวนี้ ประกอบด้วยความเครียดทางร่างกาย เช่น การคิดยาเสพติด ยาบ้า และแอลกอฮอล์ เป็นต้น ความเครียดทางจิตใจ เช่น ความกังวลใจ ความก้าวร้าว และความเมื่อยล้า บางครั้งความเครียดก็เกิดจากสภาพของงาน เช่น แสงจ้า (Glare) หรือ แสงสว่างน้อยเกินไป อากาศร้อน เป็นต้น ความเครียดแต่ละประเภทย่อมมีศักยภาพในตัวของมันเอง หรืออาจจะรวมกับความเครียดหรือองค์ประกอบอื่น ๆ ที่จะเป็นสาเหตุทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีพฤติกรรมที่ไม่ปลอดภัยหรือเกิดการตัดสินใจที่ผิดพลาด ซึ่งผลที่ตามมาก็คือ การเกิดอุบัติเหตุ ดังแผนภูมิที่ 2.2

แผนภูมิที่ 2.2

รูปแบบระบบความปลอดภัยของ บ็อบ ฟิเรนซ์

ที่มา : ดัดแปลงมาจาก มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2542 : 24

โดยสรุปจากหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับอุบัติเหตุจากการทำงานที่กล่าวมาผู้ศึกษา จึงนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย คือ ทฤษฎีโดมิโนการเกิดอุบัติเหตุของฮินริช รูปแบบความปลอดภัยของบ็อบ ฟรีเรนซ์ ซึ่งแสดงสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุว่ามาจากปัจจัยที่สำคัญคือ คน เครื่องจักร เครื่องมืออุปกรณ์สภาพแวดล้อมในการทำงาน และระบบการบริหารความปลอดภัยในการทำงานซึ่งสาเหตุส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 80 มีสาเหตุมาจากคน หรือ ผู้ปฏิบัติงาน หมายถึง พนักงานนั่นเอง ซึ่งได้แก่ การกระทำหรือพฤติกรรมในการทำงาน ส่วนสาเหตุอื่นเป็นสาเหตุรองลงมา แต่ก็ก็เป็นสาเหตุที่มีส่วนสนับสนุนให้เกิดอุบัติเหตุได้ทั้งสิ้น ดังนั้น การที่จะป้องกันแก้ไขการเกิดอุบัติเหตุหรือลดการสูญเสียจากอุบัติเหตุจะต้องมุ่งไปที่สาเหตุของอุบัติเหตุเหล่านั้น เพื่อเป็นการป้องกันแก้ไขที่ต้นตอของปัญหาอย่างแท้จริง

2.2 นโยบายความปลอดภัยและคู่มือความปลอดภัยในการทำงานของบริษัท

2.2.1 นโยบายความปลอดภัย

นโยบายของบริษัท คือ การปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อกำหนดด้านคุณภาพ อาชีวอนามัย ความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยและบริษัทเทเนโก บริษัทจะปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงการป้องกันและลดความเสี่ยงที่จะทำให้เกิดมลภาวะ การบาดเจ็บและอุบัติเหตุกับพนักงาน ผู้ติดต่องาน ผู้ส่งมอบและลูกค้า เราจะมุ่งมั่นให้บรรลุเหนือความคาดหวังของลูกค้าและเราจะปรับปรุงผลิตภัณฑ์ กระบวนการและระบบการจัดการอย่างต่อเนื่อง

คำแนะนำในการปฏิบัติ มีดังนี้

1. หัวหน้างานทุกระดับมีหน้าที่ในการกำกับดูแลให้พนักงานในบังคับบัญชา ปฏิบัติตามนโยบาย
2. พนักงานทุกคนต้องมีความเข้าใจ ตระหนักทราบถึงบทบาทของตนเองที่ต้องปฏิบัติตามให้สอดคล้องและบรรลุตามนโยบายของผู้บริหารระดับสูง
3. พนักงานต้องสื่อสารนโยบายของระบบการจัดการนี้ให้กับผู้เกี่ยวข้อง (ผู้ติดต่องาน ผู้ส่งมอบ และลูกค้า) ทราบให้มีความเข้าใจและปฏิบัติตาม
4. เมื่อพนักงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง (ผู้ติดต่องาน ผู้ส่งมอบ และลูกค้า) ไม่ทราบหรือไม่เข้าใจให้สอบถามกับหัวหน้างาน ถ้าเป็นเรื่องความปลอดภัยให้ปรึกษากับทางเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงาน

5. เมื่อพนักงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง (ผู้ติดต่องาน ผู้ส่งมอบและลูกค้า) พบเห็นสิ่งที่มีแนวโน้มที่อาจก่อให้เกิด การเบี่ยงเบนจากนโยบายให้แจ้งทางหัวหน้างานทันที เช่น เมื่อเกิด อุบัติเหตุ หรืออุบัติการณ์ที่มีผลกระทบต่อบุคคลหรือสิ่งแวดล้อม

6. พนักงานจะต้องปฏิบัติตามระเบียบปฏิบัติและกฎระเบียบอย่างเคร่งครัดเพื่อป้องกัน ไม่ให้เกิดผลกระทบกับบุคคล สิ่งแวดล้อมและลูกค้า

2.2.2 คู่มือความปลอดภัยในการทำงานของบริษัท

คู่มือความปลอดภัยของบริษัท วอล์คเกอร์ เอ็กซ์อสท์ (ประเทศไทย) จำกัด กล่าวว่า สาเหตุ ของอุบัติเหตุจากการทำงานเกิดได้จาก

1. สภาพการทำงานที่ไม่ปลอดภัย (Unsafe Condition) เช่น ไม่มีการ์ดครอบป้องกันส่วน อันตราย อุปกรณ์ เครื่องจักร เครื่องมือที่ชำรุดสิ่งแวดล้อมในการทำงานไม่ดี เสียงดัง แสงสว่าง ไม่เพียงพอ การระบายอากาศไม่ดี เป็นต้น

2. การกระทำที่ไม่ปลอดภัย (Unsafe Act) เช่น การหยอกล้อ ประมาท ไม่ระมัดระวัง รีบเร่ง ลัดชั้นตอน คาดการณ์ผิด ไม่สวมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล ดื่มสุรา ยาเสพติด ขณะทำงาน เป็นต้น

3. ขาดความร่วมมือที่ดีในเรื่องความปลอดภัย เช่น ไม่รายงานอุบัติเหตุ ไม่เข้าร่วม กิจกรรมความปลอดภัย ไม่ปฏิบัติตามกฎความปลอดภัย

2.2.3 กฎเบื้องต้นแห่งความปลอดภัย 10 ประการ

1. ปฏิบัติตามข้อแนะนำอย่างเคร่งครัด อย่าเปลี่ยนแปลงแก้ไขโดยไม่รู้จักจริง และหากเกิด ข้อสงสัยให้ทำการสอบถามก่อนที่จะลงมือปฏิบัติงาน

2. ปรับปรุงแก้ไข หรือรายงานสภาพการณ์ที่ไม่ปลอดภัย

3. ต้องช่วยกันรักษาความสะอาด และมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย

4. ใช้เครื่องมือ หรืออุปกรณ์ให้ถูกต้องและปลอดภัย

5. รายงานการบาดเจ็บและการปฐมพยาบาล

6. การใช้ การปรับแต่ง การซ่อมแซมอุปกรณ์ต่าง ๆ จะต้องเป็นผู้ที่มีอำนาจ และมีหน้าที่ เฉพาะเท่านั้น

7. ใช้ข้อกำหนดอุปกรณ์ป้องกันอันตรายต่าง ๆ

8. ห้ามหยอกล้อ หรือเล่นกัน และหลีกเลี่ยงการทำให้ผู้อื่นเสียสมาธิในการทำงาน

9. การยกสิ่งของต่าง ๆ ควรย่อเข่า และถ้าเป็นของหนัก ควรช่วยกันยกหลาย ๆ คน

10. ขอมปฏิบัติตาม กฎ หรือสัญลักษณ์แห่งความปลอดภัยอย่างเคร่งครัด

2.2.4 กฎความปลอดภัย 10 ประการ

1. อย่าทำการเคลื่อนย้าย หรือถอดไม่ใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายที่เครื่องจักร
2. เชื้อเพลิงและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ต่อป้ายที่ติดห้ามหรือเตือนว่าอันตราย
3. อย่าทำการซ่อมแซมหรือปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับเครื่องจักร หรือสารเคมีโดยไม่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง
4. ขณะปฏิบัติงานอย่าหยอกล้อกัน อาจก่อให้เกิดอันตรายได้
5. การสูบบุหรี่ ต้องสูบบุหรี่ในบริเวณที่กำหนดไว้เท่านั้น
6. รายงานสภาพการทำงานที่ไม่ปลอดภัย ให้หัวหน้างานหรือเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยทราบ
7. เมื่อมีอุบัติเหตุ ขอให้แจ้งหัวหน้างาน หรือเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยทราบภายใน 24 ชั่วโมง
8. ห้ามนำอาหาร เครื่องดื่มมาเก็บไว้ หรือรับประทานในบริเวณที่มีสารเคมีหรือสายการผลิต
9. หลังจากสัมผัสสารเคมี ต้องล้างมือก่อนการรับประทานอาหาร เครื่องมือ หรือสูบบุหรี่ทุกครั้ง
10. พนักงานที่จำเป็นต้องใส่อุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล ขอให้ปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด

2.2.5 ความปลอดภัยในการเคลื่อนย้ายวัสดุ

อุบัติเหตุหนึ่งในสี่ที่สามารถเกิดขึ้นได้ในระหว่างการทำงานล้วนเกิดจาก การเคลื่อนย้ายวัสดุ โดยมีการเคลื่อนย้ายวัสดุเข้าไปสู่ขบวนการผลิต จากกระบวนการผลิตไปสู่โกดังสินค้า จากโกดังสินค้าไปสู่ลูกค้า ดังนั้น การเคลื่อนย้ายวัสดุดังกล่าว จึงแบ่งออกเป็น 2 ส่วนใหญ่ ๆ ได้ดังนี้ คือ การเคลื่อนย้ายด้วยมือและการเคลื่อนย้ายด้วยเครื่องจักร

1. การเคลื่อนย้ายด้วยมือ ซึ่งเราจะต้องพิจารณาจากสิ่งของวัสดุที่จะต้องทำการเคลื่อนย้าย โดยใช่มือยก และจะต้องพิจารณาถึงการใช้เครื่องป้องกันอันตรายส่วนบุคคล (Personal Protective Equipment) ตลอดจนความเหมาะสมของผู้ที่จะปฏิบัติงานไปด้วยพร้อม ๆ กัน อย่างในกรณีที่มีการใช้อุปกรณ์ช่วยขนย้าย เช่น พกล้อเลื่อน รถเข็นต่าง ๆ นั้น เราก็ควรที่จะมีข้อระวัง ดังต่อไปนี้คือ

1.1 การวางของ ห้ามวางเอียง และไม่ควรรบรรทุกของเกินน้ำหนักรถ หรือตั้งของสูงเกินไป จนในขณะที่เครื่องยนต์อยู่นั้นไม่สามารถมองเห็นทางข้างหน้าอย่างถนัดและชัดเจน

1.2 กรณีถ้าเป็นทางลาดลง เราควรที่จะเข็นรถ โดยให้ตัวรถเข็นอยู่ทางด้านหน้าของผู้เข็น ถ้ากรณีเข็นรถขึ้นทางลาด เราควรให้ผู้เข็นลากรถ โดยให้ตัวรถอยู่ทางด้านหลังของผู้เข็น

2. การเคลื่อนย้ายวัสดุด้วยเครื่องจักร ซึ่งเราสามารถพิจารณาได้จากหลักการ ดังต่อไปนี้

2.1 เครื่องจักร หรือรถต้องมีหลังคา และต้องมีอุปกรณ์ควบคุม เพื่อจำกัดขีดความสูงที่สุดหรือต่ำสุดของรถ

2.2 การใช้รถให้ถูกลักษณะของงาน และถ้าเป็นรถที่ต้องใช้น้ำมันเชื้อเพลิง กรณีที่มีการใช้รถในที่ ๆ อับอากาศ สถานที่ ๆ นั้น ควรจะมีออกซิเจนเพียงพอแก่การหายใจ

2.3 ผู้ขับขี่จะต้องมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง รวมถึงผู้ขับขี่จะต้องได้รับการฝึกหัดให้มีการใช้รถสำหรับงานอุตสาหกรรมอย่างถูกต้อง และปลอดภัย อีกทั้งจะต้องเป็นผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ขับขี่รถสำหรับงานอุตสาหกรรมเพียงเท่านั้น และควรมีเครื่องหมายเป็นหลักฐานที่สามารถมองเห็นอย่างชัดเจนได้ว่าบุคคล ๆ นั้นได้รับมอบหมายในงานดังกล่าวโดยตรง

2.3 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อโนทัย วิริยะ (2551) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมความปลอดภัยของคนงานโรงงานทำแผ่นรองรับสินค้าจากไม้ยางพาราในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี พบว่าการได้รับอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล อายุ การรับรู้ประโยชน์และอุปสรรคในการปฏิบัติเพื่อป้องกันอุบัติเหตุ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนเพศ แผนกงาน สถานภาพการจ้างงาน ประสิทธิภาพการฝึกอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัย และประสิทธิภาพการได้รับอุบัติเหตุจากการทำงาน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ชุติมา พันทะม้าย (2550) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุและปัจจัยที่เกี่ยวข้องในพนักงานอุตสาหกรรมอาหารทะเลบรรจุกระป๋อง พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 70.4 มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานโดยรวมในระดับปานกลาง และมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุรายด้านในระดับปานกลาง ได้แก่ การไม่ใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล (ร้อยละ 38.8) การใช้เครื่องจักร/ อุปกรณ์ที่ไม่ถูกวิธี (ร้อยละ 43.17) และการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบความปลอดภัยในการทำงาน (ร้อยละ 63.39) ส่วนปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน พบว่า ทักษะคิดต่อการป้องกันอุบัติเหตุ (ร้อยละ 43.44)

ความพึงพอใจในงาน (ร้อยละ 30.87) และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม (ร้อยละ 70.77) ของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลางและพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุมีความสัมพันธ์ทางลบกับทัศนคติต่อการป้องกันอุบัติเหตุ ความพึงพอใจในงาน และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

เจริญ เจนกำจรชัย (2549) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม เขตนิคมอุตสาหกรรมบางปูสมุทรปราการ พบว่าพนักงานกลุ่มตัวอย่างมีการใช้อุปกรณ์ป้องกันความปลอดภัยชนิดป้องกันแขนหรือนิ้วมือมากที่สุด รองลงมาชนิดป้องกันเสียงหรือดวงตา และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระยะเวลาใช้อุปกรณ์ป้องกันความปลอดภัย 4-5 ชั่วโมง ร้อยละ 41.7 รองลงมา 1-3 ชั่วโมง ร้อยละ 29.6 โดยที่กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจในการใช้อุปกรณ์ป้องกันความปลอดภัยในระดับปานกลางมากที่สุด

วิวรรณกร สวัสดิ์ (2547) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดอุบัติเหตุของพนักงานปฏิบัติการ บริษัท เจริญโภคภัณฑ์ปิโตรเคมี จำกัด พบผลการศึกษาด้านความคิดเห็นที่มีต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานว่าพนักงานส่วนใหญ่คิดเห็นว่าคุณค่าความรู้ ความเข้าใจในการป้องกันอุบัติเหตุมีผลต่อการเกิดอุบัติเหตุในระดับมาก โดยความรู้ ความเข้าใจที่มีผลต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานในระดับมากที่สุด คือ ความรู้เรื่องงาน ความรอบคอบในการทำงาน และการสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล และพนักงานส่วนใหญ่ยังคิดเห็นว่าลักษณะการทำงานมีผลต่อการเกิดอุบัติเหตุในระดับปานกลาง โดยลักษณะการทำงานที่มีผลต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานในระดับมาก คือความเหนื่อยล้า และพนักงานมีความคิดเห็นว่าสภาพแวดล้อมในการทำงานมีผลต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานในระดับปานกลาง โดยสภาพแวดล้อมในการทำงานที่มีผลต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานในระดับมาก คือแสงสว่างในที่ทำงาน และเสียงดังมาก ๆ ในที่ทำงาน สารเคมีในที่ทำงาน ความร้อนหรืออุณหภูมิในสถานที่ทำงาน ความไม่เป็นระเบียบในพื้นที่ทำงาน จุดอันตรายของเครื่องจักรที่ไม่มีการคุ้มครอง และเพื่อร่วมงาน สำหรับการศึกษานี้มีความสัมพันธ์กับการเกิดอุบัติเหตุในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการพบว่า สถานภาพของพนักงานที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดอุบัติเหตุในการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ ประสิทธิภาพทำงาน และอัตราเงินเดือน แต่สถานภาพของพนักงานไม่มีความสัมพันธ์กับการเกิดอุบัติเหตุในการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพทางครอบครัว การทำงานเป็นกะ และตำแหน่งหน้าที่ และจากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุจากการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่

ความรู้ ความเข้าใจในการป้องกันอุบัติเหตุ และสภาพแวดล้อมในการทำงาน ไม่มีความสัมพันธ์กับการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ศิริลักษณ์ คงสัตยากุล (2546) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานของคณงาน โรงงานแปรรูปไม้ยางพารา จังหวัดระยอง พบว่า ปัจจัยด้านการได้รับการอบรมเรื่องการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน การได้รับการสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล ประสบการณ์การทำงาน และประสบการณ์การได้รับอุบัติเหตุจากการทำงานมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานและทัศนคติต่อการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานมีความสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเป็นปัจจัยร่วมที่ทำนายพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยปัจจัยทั้งสองสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานได้ร้อยละ 15.2

วไลพร ภิญโญ (2544) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัย : กรณีศึกษาพนักงานโรงงานผลิตอุปกรณ์ไฟฟ้าแห่งหนึ่ง ในจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า เพศมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมความปลอดภัย

ชนัดดา กรพิทักษ์ (2544) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมปื้มโลหะ จังหวัดสมุทรสาคร โดยศึกษาปัจจัยด้านบุคคลด้านเวลาการทำงาน และปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านบุคคลได้แก่ รายได้ อายุการทำงาน และความพึงพอใจในการทำงานที่ต่างกัน มีความสัมพันธ์กับการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ปัจจัยด้านเวลาในการทำงานไม่พบว่ามีสัมพันธ์กับการเกิดอุบัติเหตุ ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่มีความสัมพันธ์กับ การเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สุพล เลิศอุดมชัย (2544) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของแรงงานในนิคมอุตสาหกรรมเกตเวย์ อำเภอบางพลาย จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการศึกษาพบว่า การแสดงพฤติกรรมความปลอดภัยของแรงงานในนิคมอุตสาหกรรมเกตเวย์ ส่วนใหญ่มีการแสดงออกในลักษณะที่จะป้องกันตนเอง ด้วยการใช้อุปกรณ์ความปลอดภัยส่วนบุคคลที่บริษัทแจกให้ เช่น ผ้าปิดจมูก ผ้าปิดปาก ที่อุดหู ถุงมือผ้า แต่มีพนักงานส่วนน้อยที่ละเลยไม่เห็นความสำคัญ จึงทำให้เกิดอุบัติเหตุได้ จากการศึกษาพบว่าสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุส่วนใหญ่เกิดจากพฤติกรรมเสี่ยงของแรงงานที่มีความรู้สึกว่าไม่น่าจะเป็นอันตราย แนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ทั้งในส่วน

ภาครัฐและภาคเอกชน ควรจะเน้นการสร้างจิตสำนึกและการอบรมเพิ่มทักษะการจัดกิจกรรม ส่งเสริมความปลอดภัยในโรงงาน

ศรินดา จงชาณสิทธิ์ (2542) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันอันตรายและการได้รับอันตรายจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืชของคณงานในโรงงานผลิตสารเคมีกำจัดศัตรูพืช จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า คณงานในโรงงานผลิตสารเคมีกำจัดศัตรูพืชที่ได้รับสนับสนุนเครื่องมืออุปกรณ์ที่โรงงานจัดไว้ให้เพื่อป้องกันอันตรายตามการรับรู้ของคณงาน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการป้องกันอันตราย

สมชาย ระมาศ (2542) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการปฏิบัติงานอย่างปลอดภัยของพนักงานในโรงงานแยกก๊าซธรรมชาติระยอง พบว่า พนักงานที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานต่างกัน มีพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานไม่แตกต่างกัน

พินิจ วิชโยธิน (2542) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุในโรงงานอุตสาหกรรม เขตสวนอุตสาหกรรมบางกระดี จังหวัดประทุมธานี 3 ด้าน คือ ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโรงงาน ปัจจัยเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติงานของพนักงานและปัจจัยเกี่ยวกับอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องจักร และเครื่องป้องกัน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและหัวหน้างานจำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ ระดับการศึกษา และการฝึกอบรม ผลการศึกษาวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ระดับปานกลางคือ ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมโรงงาน ปัจจัยเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติงานของพนักงาน และปัจจัยเกี่ยวกับอุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องจักร และเครื่องป้องกันความปลอดภัย ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยแต่ละด้าน ไม่แตกต่างกัน

วิรมลล์ ละอองศิริวงศ์ (2541) ศึกษาความสัมพันธ์เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้สภาพการทำงานที่เป็นอันตรายและพฤติกรรมการทำงานอย่างปลอดภัยของพนักงานปฏิบัติการในโรงงานอุตสาหกรรมผลิตแผ่นเหล็ก พบว่า อายุงาน ไม่สามารถร่วมกันอธิบายพฤติกรรมการทำงานอย่างปลอดภัยได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

กาญจนา พุทธานุกฤษ์ (2539) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมความเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน ของคณงานก่อสร้างในจังหวัดระยอง พบว่า อายุการทำงานของคณงานก่อสร้าง มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานอย่างไม่มีนัยสำคัญ

2.4 สมมติฐานในการศึกษา

สมมติฐานข้อที่ 1 พนักงานที่มีปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ อายุงาน แผนกงาน ลักษณะการทำงาน ระดับการศึกษา สถานภาพ จะมีทัศนคติและพฤติกรรมความปลอดภัยที่แตกต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 2 พนักงานที่มีปัจจัยกระตุ้นที่แตกต่างกัน ได้แก่ การสนับสนุนขององค์กร การฝึกอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัย การควบคุมดูแลทางด้านความปลอดภัย การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดอุบัติเหตุ และสภาพแวดล้อมในการทำงาน จะมีทัศนคติและพฤติกรรมความปลอดภัยที่แตกต่างกัน

2.5 กรอบแนวคิดในการศึกษา

ผู้ศึกษา อ้างแนวคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวกับสาเหตุของการเกิดอุบัติเหตุมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาและได้กำหนดกรอบแนวคิดสำหรับการศึกษา ดังแผนภูมิที่ 2.3

แผนภูมิที่ 2.3
กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมความปลอดภัยของพนักงานระดับปฏิบัติการ โรงงานอุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ : กรณีศึกษา บริษัท วอลค์เกอร์ เอ็กซ์ซอสท์ (ประเทศไทย) จำกัด โดยการใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีรายละเอียดวิธีการดำเนินวิจัยดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
- 3.3 การทดสอบความเที่ยงตรงและความเชื่อถือได้ของเครื่องมือ
- 3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์และประเมินผลข้อมูล
- 3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้เป็นพนักงานระดับปฏิบัติการ โรงงานผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ : กรณีศึกษา บริษัท วอลค์เกอร์ เอ็กซ์ซอสท์ (ประเทศไทย) จำกัด ซึ่งมีพนักงานระดับปฏิบัติทั้งสิ้นจำนวน 115 คน การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพนักงานระดับปฏิบัติการทั้งหมด โดยแบ่งเป็น

1. พนักงานส่วนงานผลิต	จำนวน 72 คน
2. พนักงานส่วนงานสต็อกและจัดส่ง	จำนวน 24 คน
3. พนักงานส่วนงานควบคุมคุณภาพ	จำนวน 12 คน
4. พนักงานส่วนงานซ่อมบำรุง	จำนวน 5 คน
5. พนักงานส่วนงานแม่พิมพ์	จำนวน 2 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ใช้เครื่องมือในการศึกษา คือ แบบสอบถามพนักงานในระดับปฏิบัติการ โดยแบ่งแบบสอบถามเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ของพนักงานประกอบด้วย เพศ อายุ แผนก ประสบการณ์การทำงาน หรืออายุงาน ลักษณะการทำงาน ระดับการศึกษา และสถานะภาพ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติและพฤติกรรมความปลอดภัย ประกอบด้วย 25 คำถามซึ่งแบ่งเป็น

- 2.1 การได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัย มีจำนวน 5 คำถาม
- 2.2 การควบคุมดูแลทางด้านความปลอดภัย มีจำนวน 5 คำถาม
- 2.3 การได้รับการสนับสนุนทางด้านนโยบายความปลอดภัยจากองค์กร มีจำนวน 5 คำถาม
- 2.4 สภาพแวดล้อมในการทำงาน มีจำนวน 5 คำถาม
- 2.5 การรับรู้ประโยชน์และอุปสรรคในการปฏิบัติเพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ มีจำนวน 5 คำถาม

โดยกำหนดหลักเกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยกระตุ้นที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมความปลอดภัยของพนักงาน ดังนี้

มากที่สุด	= 5 หมายถึง	ข้อความในประโยคนั้นตรงกับความรู้สึกหรือความเข้าใจของผู้ตอบในระดับมากที่สุด
มาก	= 4 หมายถึง	ข้อความในประโยคนั้นตรงกับความรู้สึกหรือความเข้าใจของผู้ตอบในระดับมาก
ปานกลาง	= 3 หมายถึง	ข้อความในประโยคนั้นตรงกับความรู้สึกหรือความเข้าใจของผู้ตอบในระดับปานกลาง
น้อย	= 2 หมายถึง	ข้อความในประโยคนั้นตรงกับความรู้สึกหรือความเข้าใจของผู้ตอบในระดับน้อย
น้อยที่สุด	= 1 หมายถึง	ข้อความในประโยคนั้นตรงกับความรู้สึกหรือความเข้าใจของผู้ตอบในระดับน้อยที่สุด

โดยแบ่งช่วงระดับพฤติกรรมความปลอดภัยในแต่ละระดับด้วยวิธีหาความกว้างของอันตรภาคชั้น โดยใช้สูตรการหาความกว้างของอันตรภาคชั้น คือ

$$\begin{aligned}
 \text{อันตรายภาคชั้น} &= \frac{\text{พิสัย}}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{5 - 1}{5} \\
 &= 0.80
 \end{aligned}$$

จากการพิจารณาดังกล่าวข้างต้นจึงกำหนดให้แบ่งระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยกระตุ้นด้านต่าง ๆ คือ การได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัย การควบคุมดูแลทางด้านความปลอดภัย การได้รับการสนับสนุนจากองค์กร สภาพแวดล้อมในการทำงาน และการรับรู้ประโยชน์และอุปสรรคในการปฏิบัติเพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุไว้ดังนี้

คะแนนตั้งแต่ 1.00 – 1.80	มีระดับความคิดเห็นในระดับไม่ดีมาก
คะแนนตั้งแต่ 1.81 – 2.60	มีระดับความคิดเห็นในระดับไม่ดี
คะแนนตั้งแต่ 2.61 – 3.40	มีระดับความคิดเห็นในระดับปานกลาง
คะแนนตั้งแต่ 3.41 – 4.20	มีระดับความคิดเห็นในระดับดี
คะแนนตั้งแต่ 4.21 – 5.00	มีระดับความคิดเห็นในระดับดีมาก

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมความปลอดภัยของพนักงาน ประกอบด้วย 25 คำถาม

- 3.1 การปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน มีจำนวน 10 คำถาม
- 3.2 การใช้เครื่องมือ อุปกรณ์เพื่อความปลอดภัย มีจำนวน 10 คำถาม
- 3.3 ความพร้อมทางด้านร่างกายและจิตใจของพนักงาน มีจำนวน 5 คำถาม

โดยกำหนดหลักเกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมความปลอดภัยของพนักงาน ดังนี้

ทุกครั้ง	= 4 หมายถึง ท่านปฏิบัติเช่นนั้นสม่ำเสมอ
บ่อยครั้ง	= 3 หมายถึง ท่านปฏิบัติเช่นนั้นบ่อยครั้ง
บางครั้ง	= 2 หมายถึง ท่านปฏิบัติเช่นนั้นบางครั้ง
ไม่เคยปฏิบัติ	= 1 หมายถึง ท่านไม่เคยปฏิบัติเช่นนั้นเลย

โดยแบ่งช่วงระดับพฤติกรรมความปลอดภัยในแต่ละระดับด้วยวิธีหาความกว้างของ
 อันตรภาคชั้น โดยใช้สูตรการหาความกว้างของอันตรภาคชั้น คือ

$$\begin{aligned} \text{อันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{พิสัย}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{4 - 1}{4} \\ &= 0.75 \end{aligned}$$

จากการพิจารณาดังกล่าวข้างต้นจึงกำหนดให้แบ่งระดับพฤติกรรมความปลอดภัยไว้ดังนี้
 คะแนนตั้งแต่ 1.00 – 1.75 มีพฤติกรรมความปลอดภัยในระดับไม่ดี
 คะแนนตั้งแต่ 1.76 – 2.50 มีพฤติกรรมความปลอดภัยในระดับปานกลาง
 คะแนนตั้งแต่ 2.51 – 3.25 มีพฤติกรรมความปลอดภัยในระดับดี
 คะแนนตั้งแต่ 3.26 – 4.00 มีพฤติกรรมความปลอดภัยในระดับดีมาก

3.3 การทดสอบความเที่ยงตรงและความเชื่อถือได้ของเครื่องมือ

แบบสอบถามที่สร้างขึ้นในการวิจัยนี้ นำไปทดสอบหาความเที่ยงตรง (Validity) และ
 ความเชื่อถือได้ (Reliability) ดังนี้

3.3.1 การทดสอบหาความเที่ยงตรง (Validity)

เมื่อผู้ศึกษาวิจัยผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามแล้วได้ดำเนินการทดสอบความถูกต้องโดยได้
 ปรีกษาและส่งแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรีกษา ตรวจสอบความสมบูรณ์ การใช้ภาษา
 ความเที่ยงตรงในเนื้อหา เพื่อให้ข้อเสนอแนะและปรับปรุงแบบสอบถาม

3.3.2 การทดสอบความเชื่อถือได้ (Reliability)

ก่อนนำแบบทดสอบไปใช้กับกลุ่มประชากรจริง จะนำแบบสอบถามไปทดสอบ (Pre-test)
 กับพนักงานระดับปฏิบัติการในโรงงานผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ ซึ่งมีลักษณะงานและกระบวนการผลิต
 ที่ใกล้เคียงกับประชากรที่ใช้ในการศึกษาจำนวน 30 คนก่อน เพื่อทดสอบความเชื่อถือได้ในเนื้อหา

และวัตถุประสงค์ของคำถาม โดยในส่วนของ การทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้ สูตรหาค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach's Alpha โดยคำนวณจากสูตร ดังนี้

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left\{ 1 - \frac{\sum Si^2}{St^2} \right\}$$

โดยที่

- α = ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อถือได้
- Si^2 = ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
- K = จำนวนข้อทั้งหมด
- St^2 = ความแปรปรวนของคะแนนรวม

การแปลความหมายว่าค่าความเชื่อมั่นที่คำนวณได้ ควรมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 เท่านั้น กล่าวคือ ถ้าเครื่องมือการวัดหรือแบบสอบถามใดมีประสิทธิภาพ ผู้ตอบย่อมจะสามารถตอบคำถามที่คงที่คะแนนจากผลสอบแต่ละครั้งก็จะคงที่ ทำให้ค่าความเชื่อมั่นที่คำนวณได้จะใกล้เคียงกับ 1 หรือเท่ากับ 1 ในกรณีที่ไม่มีความคลาดเคลื่อนเลย และในทางตรงกันข้ามแบบทดสอบใดที่ขาดความเที่ยง ค่าความเชื่อมั่นจะลดลงไปเรื่อย ๆ จนเข้าใกล้ 0 (ศูนย์) และถ้าค่าความเชื่อมั่นเป็น 0 แล้ว ย่อมชี้ให้เห็นว่าแบบทดสอบนั้นไม่มีความเที่ยงเลย ดังนั้นแบบทดสอบที่ดีควรมีค่าความเชื่อมั่นอย่างน้อย 0.75

หลังจากคำนวณตามสูตรดังกล่าวแล้วปรากฏว่า แบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90 ซึ่งถือว่าเป็นค่าที่เชื่อถือได้

3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) จากกลุ่มพนักงานระดับปฏิบัติการ โรงงานผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ : กรณีศึกษา บริษัท วอล์คเกอร์ เอ็กซ์ซอสท์ (ประเทศไทย) จำกัด ใช้วิธีการแจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างตามหน่วยงานต่าง ๆ ภายในของบริษัทฯ แล้วนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผล และอธิบายผล

3.5 วิธีการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล

การประมวลผลข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ของคอมพิวเตอร์ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติ โดยนำข้อมูลจากแบบสอบถามทั้งหมดตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามหลังจากได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา และบันทึกข้อมูลที่เป็นรหัสลงในแบบบันทึกข้อมูล และเครื่องคอมพิวเตอร์ตามลำดับ แล้วนำเข้าโปรแกรมเพื่อหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าอัตราส่วนร้อยละ (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ คำนวณค่าสถิติต่าง ๆ จากข้อมูลในแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

1. วิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคล การปฏิบัติเพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานด้วยความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยกระตุ้นที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมความปลอดภัย และพฤติกรรมความปลอดภัย โดยใช้สถิติไคสแควร์ (χ^2 -test)
3. กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = 0.05$

บทที่ 4

ผลการศึกษา

- จะเก็บ ความถี่ของผลสัมฤทธิ์
- ทำในใจเองได้ อธิบายแต่ละสิ่งๆ
- แล้วจึงเขียนออกมาเป็นตัวเลข
- บทที่ 4

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมความปลอดภัยของพนักงานระดับปฏิบัติการโรงงานอุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ : กรณีศึกษา บริษัท วอล์คเกอร์ เอ็กซ์ซอสท์ (ประเทศไทย) จำกัด ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม (Questionnaires) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างพนักงานระดับปฏิบัติการโรงงานอุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ จำนวน 115 กลุ่มตัวอย่าง และประมวลข้อมูลในโปรแกรมทางคอมพิวเตอร์

- 4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านปัจจัยส่วนบุคคล
- 4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านปัจจัยกระตุ้นที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมความปลอดภัย
- 4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านพฤติกรรมความปลอดภัย
- 4.4 ผลการวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

- \bar{X} หมายถึง ค่าเฉลี่ยของข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง
- S.D. หมายถึง ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง
- N หมายถึง จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
- * หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
- χ^2 หมายถึง สถิติ Chi-square ใช้ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปร

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการวิเคราะห์ทางสถิติข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งจำแนกตามเพศ อายุ แผนกงาน อายุงาน ลักษณะการทำงาน ระดับการศึกษาและสถานภาพ จากแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ จำนวนทั้งสิ้น 115 คน โดยมีการนำเสนอในรูปของตารางประกอบคำอธิบาย ดังนี้

4.1.1 จำแนกตามเพศ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะบุคคล จำแนกตามเพศ จากการตอบแบบสอบถาม ในครั้งนี้ จำนวน 115 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นชาย คิดเป็นร้อยละ 98.3 และเพศหญิงมีจำนวน คิดเป็นร้อยละ 1.7 ดังแสดงไว้ในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1

จำนวนและร้อยละของพนักงานจำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	113	98.3
หญิง	2	1.7
รวม	115	100.0

4.1.2 จำแนกตามอายุ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะบุคคล จำแนกตามอายุ จากการตอบแบบสอบถาม ในครั้งนี้ จำนวน 115 คน พบว่า ส่วนใหญ่มีช่วงอายุอยู่ระหว่าง 26 – 30 ปี คือมีจำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 57 รองลงมาเป็นกลุ่มที่มีช่วงอายุระหว่าง 31 – 35 ปี มีจำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 31.3 ช่วงอายุระหว่าง 20 – 25 ปี มีจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 12.2 ช่วงอายุระหว่าง 36 – 40 ปี มีจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 7.0 และช่วงอายุที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือช่วงอายุ 41 ปีขึ้นไป มีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.7 ดังแสดงไว้ในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2

จำนวนและร้อยละของพนักงานจำแนกตามอายุ

อายุ (ปี)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
20 – 25 ปี	14	12.2
26 – 30 ปี	55	47.8
31 – 35 ปี	26	31.3
36 – 40 ปี	8	7.0
ตั้งแต่ 41 ปี ขึ้นไป	2	1.7
รวม	115	100.0

4.1.3 จำแนกตามแผนกงาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะบุคคล จำแนกตามแผนกงาน จากการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้อยู่จำนวน 115 คน พบว่าเป็นพนักงานในแผนกผลิตมากที่สุด มีจำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 62.6 รองลงมาคือกลุ่มที่ทำงานอยู่ในแผนกสไตร์และจัดส่งจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 20.9 กลุ่มที่ทำงานอยู่ในแผนกควบคุมคุณภาพ จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 10.4 กลุ่มที่ทำงานอยู่ในแผนกซ่อมบำรุง จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4.3 และกลุ่มที่ทำงานอยู่ในแผนกแม่พิมพ์จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.7 ดังแสดงไว้ในตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3
จำนวนและร้อยละของพนักงานจำแนกตามแผนกงาน

แผนกงาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
แผนกผลิต	72	62.6
แผนกสไตร์และจัดส่ง	24	20.9
แผนกควบคุมคุณภาพ	12	10.4
แผนกซ่อมบำรุง	5	4.3
แผนกแม่พิมพ์	2	1.7
รวม	115	100.0

4.1.4 จำแนกตามอายุงาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะบุคคล จำแนกตามอายุงาน จากการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้อยู่จำนวน 115 คน ส่วนใหญ่มีอายุงานน้อยกว่า 1 ปี จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 34.8 รองลงมาคือกลุ่มที่มีอายุงานอยู่ในช่วง 4 – 6 ปี จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 30.4 กลุ่มที่มีอายุงานอยู่ในช่วง 7 – 9 ปี จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 19.1 กลุ่มที่มีอายุงาน 1 – 7 ปี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 14.8 และน้อยที่สุดคือกลุ่มที่มีอายุงานตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป มี 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.9 ดังแสดงไว้ในตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4

จำนวนและร้อยละของพนักงานจำแนกตามอายุงาน

อายุงาน (ปี)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
< 1 ปี	40	34.8
1 - 3 ปี	17	14.8
4 - 6 ปี	35	30.4
7 - 9 ปี	22	19.1
10 ปีขึ้นไป	1	0.9
รวม	115	100.0

4.1.5 จำแนกตามลักษณะการทำงาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะบุคคล จำแนกตามลักษณะการทำงาน จากการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้อยู่จำนวน 115 คน ส่วนใหญ่มีลักษณะการทำงานเป็นกะ มีจำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 58.3 และไม่ได้ทำงานเป็นกะ มีจำนวน 48 คนคิดเป็นร้อยละ 41.7 ดังแสดงไว้ในตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5

จำนวนและร้อยละของพนักงานจำแนกตามลักษณะการทำงาน

แผนกงาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ทำงานเป็นกะ	67	58.3
ไม่ได้ทำงานเป็นกะ	48	41.7
รวม	115	100.0

4.1.6 จำแนกตามระดับการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะบุคคล จำแนกตามระดับการศึกษา จากการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้อยู่จำนวน 115 คน ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปวส./อนุปริญญา จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 36.5 รองลงมาเป็นกลุ่มที่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 25.2 กลุ่มที่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน

24 คนคิดเป็นร้อยละ 20.9 กลุ่มที่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.6 และน้อยที่สุดคือกลุ่มที่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.7 ดังแสดงไว้ในตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6
จำนวนและร้อยละของพนักงานจำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ประถมศึกษาปีที่ 6	3	2.6
มัธยมศึกษาปีที่ 3	24	20.9
มัธยมศึกษาปีที่ 6	29	25.2
ปวช	15	13.0
ปวส/ อนุปริญญา	42	36.5
ปริญญาตรี	2	1.7
รวม	115	100.0

4.1.7 จำแนกตามสถานภาพ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะบุคคล จำแนกตามระดับการศึกษา จากการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ จำนวน 115 คนส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 57.4 รองลงมาคือกลุ่มที่มีสถานภาพโสด จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 37.4 และน้อยที่สุดคือกลุ่มที่อยู่ในสถานภาพหม้ายหรือ หย่าร้างหรือแยกกันอยู่ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 5.2 ดังแสดงไว้ในตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7
จำนวนและร้อยละของพนักงานจำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
โสด	43	37.4
สมรส	66	57.4
หม้าย/ หย่าร้าง/ แยกกันอยู่	6	5.2
รวม	115	100.0

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านทัศนคติและพฤติกรรมความปลอดภัย

ผลการวิเคราะห์ทางสถิติข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติและพฤติกรรมความปลอดภัย ทั้ง 5 ด้าน คือ การได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัย การควบคุมดูแลทางด้านความปลอดภัย การได้รับการสนับสนุนด้านความปลอดภัยจากองค์กร สภาพแวดล้อมในการทำงาน และ การรับรู้ประโยชน์และอุปสรรคในการปฏิบัติเพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากแบบสอบถามของกลุ่มประชากรที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ จำนวนทั้งสิ้น 115 คน ดังนี้

4.2.1 ด้านการได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของพนักงานในครั้งนี้อยู่จำนวน 115 คน พบว่า พนักงานมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยกระตุ้นด้านการได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงานอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.49$, S.D. = 0.69) ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มีการอบรมซึ่งจุดที่อาจก่อให้เกิดอันตรายจากการใช้เครื่องจักร ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = 0.93) และข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ มีการฝึกอบรมการใช้เครื่องมือ เครื่องจักรอย่างปลอดภัยและถูกวิธี ($\bar{X} = 3.32$, S.D. = 0.87) ดังแสดงไว้ในตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพนักงานจำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยกระตุ้นที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมความปลอดภัยในด้านการได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัย

ปัจจัยกระตุ้นที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมความปลอดภัย	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
การได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัย			
1. บริษัทจัดให้มีการฝึกอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงานเป็นประจำ	3.38	0.92	ระดับปานกลาง
2. มีการฝึกอบรมการใช้เครื่องมือ เครื่องจักรอย่างปลอดภัยและถูกวิธี	3.32	0.87	ระดับปานกลาง
3. มีการอบรมปฐมนิเทศเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงานให้กับพนักงานใหม่	3.56	0.87	ระดับดี
4. มีการอบรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลอย่างถูกวิธีและเหมาะสมกับลักษณะงาน	3.60	0.84	ระดับดี

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ปัจจัยกระตุ้นที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมความปลอดภัย	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
การได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัย (ต่อ)			
5. มีการอบรมซึ่งจุดที่อาจก่อให้เกิดอันตรายจากการใช้เครื่องจักร	3.59	0.93	ระดับดี
ภาพรวม	3.49	0.69	ระดับดี

4.2.2 ด้านการควบคุมดูแลด้านความปลอดภัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของพนักงานในครั้งนี้อยู่จำนวน 115 คนพบว่า

พนักงานมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยกระตุ้นด้านการควบคุมดูแลทางด้านความปลอดภัยในด้านการเก็บรวบรวมข้อมูลสถิติการเกิดอุบัติเหตุ การเจ็บป่วยต่าง ๆ จากการทำงาน อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.77)

ส่วนพฤติกรรมกรรมการควบคุมดูแลด้านความปลอดภัย เรื่องหัวหน้างานหรือผู้บังคับบัญชาของท่านตักเตือนท่านอยู่เสมอ เมื่อท่านไม่สวมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลขณะปฏิบัติงานอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.73) หัวหน้างานของท่านให้คำแนะนำเกี่ยวกับขั้นตอนการทำงานอย่างถูกต้องและปลอดภัยก่อนให้ท่านเริ่มปฏิบัติงานครั้งแรก อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.87) ผู้บังคับบัญชาของท่านจัดให้มีตรวจสอบและทำการปรับปรุงแก้ไขสิ่งทีอาจก่อให้เกิดอันตรายทันทีที่ได้รับแจ้ง ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.83) หัวหน้างานมีการกำกับดูแลให้พนักงานทุกคนในแผนกสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลตลอดเวลาการทำงาน ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.71) ดังแสดงไว้ในตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพนักงานจำแนกตามความคิดเห็นและพฤติกรรม
เกี่ยวกับปัจจัยกระตุ้นที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน
ในด้านการควบคุมดูแลด้านความปลอดภัย

ปัจจัยกระตุ้นที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมความปลอดภัย	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น /พฤติกรรม
การควบคุมดูแลทางด้านความปลอดภัย			
6. บริษัทมีการเก็บรวบรวมข้อมูลสถิติการเกิดอุบัติเหตุ การเจ็บป่วยต่าง ๆ จากการทำงาน	4.02	0.77	ระดับดี
7. หัวหน้างานหรือผู้บังคับบัญชาของท่านดักเตือนท่าน อยู่เสมอ เมื่อท่านไม่สวมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตราย ส่วนบุคคลขณะปฏิบัติงาน	3.96	0.73	ระดับดี
8. หัวหน้างานของท่านให้คำแนะนำเกี่ยวกับขั้นตอน การทำงานอย่างถูกต้องและปลอดภัยก่อนให้ท่านเริ่ม ปฏิบัติงานครั้งแรก	3.87	0.84	ระดับดี
9. ผู้บังคับบัญชาของท่านจัดให้มีตรวจสอบและทำ การปรับปรุง แก้ไขสิ่งที่อาจก่อให้เกิดอันตรายทันที ที่ได้รับแจ้ง	3.77	0.83	ระดับดี
10. หัวหน้างานมีการกำกับดูแลให้พนักงานทุกคน ในแผนกสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล ตลอดเวลาการทำงาน	3.95	0.71	ระดับดี
ภาพรวม	3.91	0.59	ระดับดี

4.2.3 ด้านการได้รับการสนับสนุนทางด้านความปลอดภัยจากองค์กร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของพนักงานในครั้งนี้ จำนวน 115 คน พบว่า พนักงานมีพฤติกรรมปัจจัยกระตุ้นด้านการได้รับการสนับสนุนทางด้านความปลอดภัยจากองค์กรอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.61) ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ บริษัทสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล และเปลี่ยนได้ทันทีเมื่อชำรุด ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.75) และข้อที่

มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดอยู่ในระดับดี ได้แก่ บริษัทจัดให้มีองค์กรจากภายนอกมาตรวจสอบด้านความปลอดภัยอยู่เสมอ ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = 0.89) ดังแสดงไว้ในตารางที่ 4.10

ตารางที่ 4.10

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพนักงานจำแนกตามปัจจัยกระตุ้นที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานในด้านการได้รับการสนับสนุนทางด้านการปลอดภัยจากองค์กร

ปัจจัยกระตุ้นที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมความปลอดภัย	\bar{X}	S.D.	ระดับพฤติกรรม
การได้รับการสนับสนุนทางด้านการปลอดภัยจากองค์กร			
11. บริษัทมีนโยบายหรือแผนงานด้านความปลอดภัยในการทำงานอย่างชัดเจน	4.10	0.71	ระดับดี
12. บริษัทสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลและเปลี่ยนได้ทันทีเมื่อชำรุด	4.27	0.75	ระดับดีมาก
13. บริษัทจัดให้มีองค์กรจากภายนอกมาตรวจสอบด้านความปลอดภัยอยู่เสมอ	3.52	0.89	ระดับดี
14. บริษัทจัดให้พนักงานร่วมแสดงความคิดเห็นในเรื่องการปรับปรุงด้านความปลอดภัยในการทำงาน	3.48	0.86	ระดับดี
15. บริษัทมีบอร์ดประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารทางด้านการปลอดภัยในการทำงาน	3.77	0.91	ระดับดี
ภาพรวม	3.83	0.61	ระดับดี

4.2.4 ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของพนักงานในครั้งนี้อยู่จำนวน 115 คนพบว่า พนักงานมีพฤติกรรมเกี่ยวกับปัจจัยกระตุ้นด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.42$, S.D. = 0.66) ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ พื้นที่ทำงานของท่านมีแสงสว่างที่เพียงพอต่อการทำงาน และไม่มีสิ่งกีดขวางบนทางเดิน หรือในพื้นที่ทำงาน ($\bar{X} = 3.57$, S.D. = 0.98) และข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ สถานที่ทำงานของท่านไม่มีเสียงดังรบกวน ($\bar{X} = 2.98$, S.D. = 1.08) ดังแสดงไว้ในตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพนักงานจำแนกตามปัจจัยกระตุ้นที่ก่อให้เกิด
พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานในด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน

ปัจจัยกระตุ้นที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมความปลอดภัย	\bar{X}	S.D.	ระดับพฤติกรรม
สภาพแวดล้อมในการทำงาน			
16. พื้นที่ทำงานของท่านมีแสงสว่างที่เพียงพอต่อการทำงาน	3.57	0.98	ระดับดี
17. สถานที่ทำงานของท่านไม่มีเสียงดังรบกวน	2.98	1.08	ระดับปานกลาง
18. สถานที่ทำงานของท่านมีการจัดทำระบบ 5ส	3.77	0.87	ระดับดี
19. ไม่มีสิ่งกีดขวางบนทางเดิน หรือในพื้นที่ทำงาน	3.57	0.98	ระดับดี
20. สถานที่ทำงานของท่านมีระบบระบายอากาศสำหรับ ระบายอากาศอย่างเหมาะสม	3.17	1.12	ระดับปานกลาง
เฉลี่ย	3.42	0.66	ระดับดี

4.2.5 ด้านการรับรู้ประโยชน์และอุปสรรคในการปฏิบัติเพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของพนักงานในครั้งนี้อยู่จำนวน 115 คน พบว่าพนักงานมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยกระตุ้นด้านการรับรู้ประโยชน์และอุปสรรคในการปฏิบัติเพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.68) ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ หน้าที่ความรับผิดชอบด้านความปลอดภัย มีเจ้าหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยหรือผู้บริหารเพียงฝ่ายเดียวแต่เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของพนักงานทุกคน ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.80) และข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด อยู่ในระดับดี ได้แก่ การปฏิบัติตามกฎระเบียบและขั้นตอนการทำงานในการทำงาน ช่วยป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานได้ ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.77) ดังแสดงไว้ในตารางที่ 4.12

ตารางที่ 4.12

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพนักงานจำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยกระตุ้น
ที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานในด้านการรับรู้ประโยชน์และ
อุปสรรคในการปฏิบัติเพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ

ปัจจัยกระตุ้นที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมความปลอดภัย	\bar{x}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
การรับรู้ประโยชน์และอุปสรรคในการปฏิบัติเพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ			
21. การปฏิบัติตามกฎระเบียบ/ ขั้นตอนการทำงานในการทำงาน ช่วยป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานได้	4.04	0.77	ระดับดี
22. การสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลขณะปฏิบัติงาน ช่วยลดการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานได้	4.16	0.78	ระดับดี
23. อุบัติเหตุมีสาเหตุมาจากการกระทำที่ไม่ปลอดภัย สภาพแวดล้อมที่ไม่ปลอดภัยไม่ใช่เรื่องดวงหรือกรรม	4.12	0.86	ระดับดี
24. การกระทำที่ละเลยกฎความปลอดภัยเพียงเล็กน้อยของเรา อาจทำให้เกิดอุบัติเหตุร้ายแรงได้	4.35	0.74	ระดับดีมาก
25. หน้าที่ความรับผิดชอบด้านความปลอดภัย มีเจ้าหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยหรือผู้บริหารเพียงฝ่ายเดียวแต่เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของพนักงานทุกคน	4.37	0.80	ระดับดีมาก
ภาพรวม	4.21	0.64	ระดับดีมาก

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านพฤติกรรมความปลอดภัยของพนักงาน

ผลการวิเคราะห์ทางสถิติข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพนักงาน การปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับด้านความปลอดภัย การใช้เครื่องมือ อุปกรณ์เพื่อความปลอดภัย และความพร้อมทางด้านร่างกายและจิตใจ จากแบบสอบถามของกลุ่มประชากรที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ จำนวนทั้งสิ้น 115 คน ดังนี้

4.3.1 ด้านการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ เกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของพนักงานในครั้งนี้อยู่จำนวน 115 คน พบว่า พนักงานมีพฤติกรรมความปลอดภัยด้านการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน พบว่า พนักงานมีพฤติกรรมความปลอดภัยในการปฏิบัติอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.16$, S.D. = 0.37) ซึ่งข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ เมื่อเพื่อนร่วมงานได้รับบาดเจ็บ ท่านรีบแจ้งหัวหน้างาน เพื่อนำส่งโรงพยาบาลทันที ($\bar{X} = 3.55$, S.D. = 0.78) และข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ท่านหยอกล้อกับเพื่อนร่วมงานในขณะที่ปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 1.94$, S.D. = 0.78) ดังแสดงไว้ในตารางที่ 4.13

ตารางที่ 4.13

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพนักงานจำแนกตามพฤติกรรมความปลอดภัย
ในการทำงานด้านการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ
เกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน

พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับพฤติกรรม
การปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ เกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน			
1. ท่านปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับความปลอดภัย	3.46	0.67	ระดับดีมาก
2. ท่านแต่งกายอย่างรัดกุม เหมาะสมขณะปฏิบัติงาน	3.53	0.65	ระดับดีมาก
3. ท่านรักษาความสะอาดบริเวณที่ท่านทำงาน	3.36	0.68	ระดับดีมาก
4. เมื่อท่านได้รับอุบัติเหตุจากการทำงาน ท่านจะแจ้งให้หัวหน้างานทราบทันที	3.50	0.75	ระดับดีมาก
5. เมื่อเพื่อนร่วมงานได้รับบาดเจ็บ ท่านรีบแจ้งหัวหน้างานเพื่อนำส่งโรงพยาบาลทันที	3.55	0.78	ระดับดีมาก
6. ท่านปฏิบัติตามเครื่องหมายเตือนหรือป้ายเตือน	3.46	0.68	ระดับดีมาก
7. ท่านปฏิบัติตามขั้นตอนการปฏิบัติงานถึงแม้จะทำให้งานเสร็จช้าลง	3.34	0.74	ระดับดีมาก
8. ท่านทำงานทุกงานที่ได้รับมอบหมาย แม้จะไม่ใช่งานในหน้าที่ของท่านหรืองานที่ไม่ถนัดก็ตาม	3.08	0.81	ระดับดี

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับพฤติกรรม
9. ท่านหยอกล้อกับเพื่อนร่วมงานในขณะที่ปฏิบัติงาน	1.94	0.78	ระดับปานกลาง
10. ขณะทำงานท่านจะพูดคุยกับเพื่อนร่วมงาน เพื่อผ่อนคลายความเครียด	2.42	0.84	ระดับปานกลาง
ภาพรวม	3.16	0.37	ระดับดี

4.3.2 ด้านการใช้เครื่องมืออุปกรณ์เพื่อความปลอดภัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของพนักงานในครั้งนี้อยู่จำนวน 115 คน พบว่าพนักงานมีพฤติกรรมความปลอดภัยด้านการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์เพื่อความปลอดภัย พบว่าพนักงานมีพฤติกรรมความปลอดภัยในการปฏิบัติอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 3.41$, S.D. = 0.46) ซึ่งข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ เมื่อพบว่าเครื่องมือหรืออุปกรณ์ชำรุด ท่านรายงานให้หัวหน้าทราบทันที ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = 0.63) และข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ท่านไม่ใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ที่ชำรุด ถึงแม้จะจำเป็นก็ตาม ($\bar{X} = 2.95$, S.D. = 1.93) ดังแสดงไว้ในตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.14

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพนักงานจำแนกตามพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานด้านการใช้เครื่องมืออุปกรณ์เพื่อความปลอดภัย

พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับพฤติกรรม
การใช้เครื่องมืออุปกรณ์เพื่อความปลอดภัย			
11. ท่านตรวจสอบความพร้อมของเครื่องจักรและเครื่องมือก่อนใช้งาน	3.56	0.73	ระดับดีมาก
12. ท่านตรวจสอบความพร้อมของอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลในการทำงาน เช่น ถุงมือ ผ้าปิดจมูก ที่อุดหู ก่อนปฏิบัติงาน	3.57	0.70	ระดับดีมาก
13. ท่านสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลตามลักษณะงานทุกครั้งที่ใช้ปฏิบัติงาน	3.59	0.63	ระดับดีมาก
14. ท่านเลือกใช้เครื่องมืออุปกรณ์มีความเหมาะสมกับงาน	3.59	0.61	ระดับดีมาก

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับพฤติกรรม
15. ท่านตรวจสอบความเรียบร้อยของเครื่องมือหลังเลิกใช้งาน	3.40	0.77	ระดับดีมาก
16. เมื่อพบว่าเครื่องมือหรืออุปกรณ์ชำรุด ท่านรายงานให้หัวหน้าทราบทันที	3.63	0.63	ระดับดีมาก
17. ท่านจัดเก็บเครื่องมือ อุปกรณ์ที่มีคม หรือมีอันตรายไว้ในที่จัดเก็บเมื่อใช้งานเสร็จ	3.57	0.69	ระดับดีมาก
18. ท่านไม่ใช้เครื่องมืออุปกรณ์ที่ชำรุดถึงแม้จะจำเป็น	2.95	1.03	ระดับดี
19. ท่านใช้อุปกรณ์ทุ่นแรงในการยกของหนัก หรือไม่เมื่อยกโดยลำพัง	3.03	0.88	ระดับดี
20. ท่านไม่นำเครื่องมือ อุปกรณ์มาหยอกล้อเล่นกับเพื่อนร่วมงาน	3.23	1.06	ระดับดี
ภาพรวม	3.41	0.46	ระดับดีมาก

4.3.3 ด้านพร้อมทางด้านร่างกายและจิตใจ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของพนักงานในครั้งนี้อยู่จำนวน 115 คน พบว่าพนักงานมีพฤติกรรมความปลอดภัยด้านความพร้อมทางด้านร่างกาย และจิตใจ พบว่าพนักงานมีพฤติกรรมความปลอดภัยในการปฏิบัติอยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 2.58$, S.D. = 0.40) ซึ่งข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ท่านคำนึงถึงการทำงานอย่างปลอดภัยก่อนลงมือทำงาน ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 0.64) และข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ท่านง่วงนอนในเวลาปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 2.17$, S.D. = 0.69) ดังแสดงไว้ในตารางที่ 4.15

ตารางที่ 4.15

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพนักงานจำแนกตามพฤติกรรมความปลอดภัย
ในการทำงานด้านพร้อมทางด้านร่างกายและจิตใจ

พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน	\bar{x}	S.D.	ระดับพฤติกรรม
ความพร้อมทางด้านร่างกายและจิตใจ			
21. ท่านง่วงนอนในเวลาปฏิบัติงาน	2.17	0.69	ระดับปานกลาง
22. ท่านคำนึงถึงการทำงานอย่างปลอดภัยก่อนลงมือทำงาน	3.62	0.64	ระดับดีมาก
23. ในขณะที่ทำงานท่านวิตกกังวลเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ เช่น เรื่องครอบครัว เพื่อนร่วมงาน เป็นต้น	2.07	0.76	ระดับปานกลาง
24. เมื่อท่านเกิดความเมื่อยล้าเนื่องจากทำงาน ท่านจะหยุดพัก	2.41	0.76	ระดับปานกลาง
25. เมื่อท่านรู้สึกที่ไม่สบาย ท่านจะแจ้งหัวหน้างานเพื่อขอยุติการทำงานทันที	2.64	0.98	ระดับดี
ภาพรวม	2.58	0.40	ระดับดี

4.4 ผลการวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 1 พนักงานที่มีปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ อายุงาน แผนกงาน ลักษณะการทำงาน ระดับการศึกษา สถานภาพ จะมีทัศนคติและพฤติกรรมความปลอดภัยที่แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐานโดยใช้ Chi - Square พบว่าพนักงานที่มี อายุ อายุงาน และสถานภาพมีที่แตกต่างกัน มีทัศนคติและพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนพนักงานที่มีเพศ แผนกงาน ลักษณะการทำงาน และระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีทัศนคติพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานไม่แตกต่างกัน ดังแสดงไว้ในตารางที่ 4.16

ตารางที่ 4.16

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมความปลอดภัย
ในการทำงานจำแนกตามเพศ อายุ อายุงาน แผนงาน ลักษณะการทำงาน
ระดับการศึกษา และสถานภาพ

ปัจจัยส่วนบุคคล	df	χ^2	p-value
เพศ	29	41.853	0.058
อายุ	116	143.992	0.040*
อายุงาน	116	149.549	0.020*
แผนงาน	116	116.957	0.458
ลักษณะการทำงาน	29	27.729	0.532
ระดับการศึกษา	145	150.262	0.365
สถานภาพ	87	136.552	0.001*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานข้อที่ 2 พนักงานที่มีปัจจัยกระตุ้นที่แตกต่างกัน ได้แก่ การได้รับฝึกอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัย การควบคุมดูแลทางด้านความปลอดภัย การได้รับการสนับสนุนขององค์กร สภาพแวดล้อมในการทำงาน และการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดอุบัติเหตุ จะมีทัศนคติและพฤติกรรมความปลอดภัยที่แตกต่างกัน

ผลการทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ Chi - Square พบว่าพนักงานที่มีปัจจัยกระตุ้นทางการได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัย การได้รับการสนับสนุนทางด้านความปลอดภัยจากองค์กร สภาพแวดล้อมในการทำงาน และการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดอุบัติเหตุที่แตกต่างกัน มีทัศนคติและพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนพนักงานที่มีปัจจัยทางการควบคุมดูแลทางด้านความปลอดภัยที่แตกต่างกัน มีทัศนคติและพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานไม่แตกต่างกัน ดังแสดงไว้ในตารางที่ 4.17

ตารางที่ 4.17

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ปัจจัยกระตุ้นกับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน

ปัจจัยกระตุ้น	df	χ^2	p-value
1. การได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัย	435	487.349	0.042*
2. การควบคุมดูแลทางด้านความปลอดภัย	319	350	0.110
3. การได้รับการสนับสนุนทางด้านความปลอดภัย จากองค์กร	377	485.813	0.000*
4. สภาพแวดล้อมในการทำงาน	464	621.141	0.000*
5. การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดอุบัติเหตุ	348	525.500	0.000*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง ทักษะคิดและพฤติกรรมความปลอดภัยของพนักงานระดับปฏิบัติการ โรงงานอุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ : กรณีศึกษา บริษัท วอล์คเกอร์ เอ็กซ์ซอสท์ (ประเทศไทย) จำกัด ซึ่งผู้ศึกษาวางแนวทางในการศึกษา ค้นคว้า สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะของการศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทักษะคิดและพฤติกรรมความปลอดภัยของพนักงานระดับปฏิบัติการ โรงงานอุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนรถยนต์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ คือ พนักงานระดับปฏิบัติการของบริษัท วอล์คเกอร์ เอ็กซ์ซอสท์ (ประเทศไทย) จำกัด โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยกระตุ้นที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมความปลอดภัย ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมความปลอดภัยของพนักงาน และในส่วนของผลการประมวลผลใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติไคสแควร์

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของพนักงาน

พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 98.3 มีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 26 – 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 47.8 เป็นพนักงานในแผนกผลิตมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 62.6 มีอายุงานน้อยกว่า 1 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.8 โดยส่วนใหญ่มีลักษณะการทำงานเป็นกะคิดเป็นร้อยละ 58.3 ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปวส./ อนุปริญญา คิดเป็นร้อยละ 36.5 และส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 57.4

5.1.2 ปัจจัยกระตุ้นที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมความปลอดภัย

1. พนักงานมีทักษะคิดและพฤติกรรมความปลอดภัยเกี่ยวกับปัจจัยกระตุ้นด้านการได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน มีค่าเฉลี่ย 3.49 อยู่ในระดับดีมาก

2. พนักงานมีพฤติกรรมความปลอดภัยเกี่ยวกับปัจจัยกระตุ้นด้านการควบคุมดูแลทางด้านความปลอดภัย มีค่าเฉลี่ย 3.91 อยู่ในระดับดี
3. พนักงานมีพฤติกรรมความปลอดภัยเกี่ยวกับปัจจัยกระตุ้นด้านการได้รับการสนับสนุนทางด้านความปลอดภัยจากองค์กร มีค่าเฉลี่ย 3.83 อยู่ในระดับดี
4. พนักงานมีพฤติกรรมความปลอดภัยเกี่ยวกับปัจจัยกระตุ้นด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน มีค่าเฉลี่ย 3.42 อยู่ในระดับดี
5. พนักงานมีทัศนคติเกี่ยวกับปัจจัยกระตุ้นการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดอุบัติเหตุ มีค่าเฉลี่ย 4.21 อยู่ในระดับดีมาก

5.1.3 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมความปลอดภัยของพนักงาน

1. พนักงานมีพฤติกรรมความปลอดภัยด้านการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน มีค่าเฉลี่ย 3.16 อยู่ในระดับดี
2. พนักงานมีพฤติกรรมความปลอดภัยด้านการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์เพื่อความปลอดภัย มีค่าเฉลี่ย 3.41 อยู่ในระดับดีมาก
3. พนักงานมีพฤติกรรมความปลอดภัยด้านความพร้อมทางด้านร่างกาย และจิตใจ มีค่าเฉลี่ย 2.58 อยู่ในระดับดี

5.1.4 ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 1 พนักงานที่มีปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ อายุงาน แผนกงาน ลักษณะการทำงาน ระดับการศึกษา สถานภาพ จะมีทัศนคติและพฤติกรรมความปลอดภัยที่แตกต่างกัน

พบว่าพนักงานที่มี อายุ อายุงาน และสถานภาพมีที่แตกต่างกัน มีทัศนคติและพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนพนักงานที่มี เพศ แผนกงาน ลักษณะการทำงาน และระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีทัศนคติและพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 2 พนักงานที่มีปัจจัยกระตุ้นที่แตกต่างกัน ได้แก่ การสนับสนุนขององค์กร การฝึกอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัย การควบคุมดูแลทางด้านความปลอดภัย การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดอุบัติเหตุ และสภาพแวดล้อมในการทำงาน จะมีทัศนคติและพฤติกรรมความปลอดภัยที่แตกต่างกัน

พบว่าพนักงานที่มีปัจจัยกระตุ้นทางด้านการได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัย การได้รับการสนับสนุนทางด้านความปลอดภัยจากองค์กร สภาพแวดล้อมในการทำงาน และการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดอุบัติเหตุที่แตกต่างกันจะมีทัศนคติและพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนพนักงานที่มีปัจจัยทางด้านการควบคุมดูแลทางด้านความปลอดภัยที่แตกต่างกัน จะมีทัศนคติและพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานไม่แตกต่างกัน

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษาเรื่องทัศนคติและพฤติกรรมความปลอดภัยของพนักงานระดับปฏิบัติการของโรงงานอุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ : กรณีศึกษา บริษัท วอล์คเกอร์ เอ็กซ์อสท์ (ประเทศไทย) จำกัด พบว่า

พนักงานที่มีปัจจัยส่วนบุคคลด้าน อายุ อายุงาน และสภาพภาพที่แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมความปลอดภัยที่ต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอโนทัย วิริยะ (2551) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยของพนักงานโรงงานทำยางแผ่นรองรับสินค้าจากไม้ยางพารา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี พบว่าอายุ มีความสัมพันธ์กับทัศนคติและพฤติกรรมความปลอดภัย อย่างมีนัยสำคัญ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิวรรณกร สวัสดิ์ (2547) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดอุบัติเหตุของพนักงานปฏิบัติการ บริษัท เจริญโภคภัณฑ์ปิโตรเคมี จำกัด พบว่า ประสิทธิภาพงานและอัตราเงินเดือนมีความสัมพันธ์กับการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของธนัฎา กรพิทักษ์ (2544) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ปิ๊มโลหะ จังหวัดสมุทรสาคร พบว่าอายุการทำงานที่ต่างกัน มีความสัมพันธ์กับการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับรายงานอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นในปี 2552 ภายในโรงงานของบริษัท วอล์คเกอร์ เอ็กซ์อสท์ (ประเทศไทย) จำกัด

ทัศนคติและพฤติกรรมความปลอดภัยของพนักงานทั้งรายด้าน และภาพรวมอยู่ในระดับดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ พนักงานได้รับปัจจัยกระตุ้นที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน ทั้งในด้านการได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัยเป็นประจำ ทั้งได้รับการควบคุมดูแลทางด้านความปลอดภัยจากหัวหน้างาน รวมทั้งการจัดการทางสภาพแวดล้อมในการทำงานและการได้รับการสนับสนุนทางด้านความปลอดภัยจากองค์กร ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ย่อมส่งผลต่อระดับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพนักงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิวรรณกร

สวัสดี (2547) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดอุบัติเหตุของพนักงานปฏิบัติการ บริษัท เจริญโภคภัณฑ์ปศุสัตว์ จำกัด พบว่า สภาพแวดล้อมในการทำงานที่มีผลต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานในระดับดีมาก

5.3 ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษาวิจัย

จากการศึกษาเรื่องทัศนคติและพฤติกรรมความปลอดภัยของพนักงานระดับปฏิบัติการของ โรงงานอุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ : กรณีศึกษา บริษัท วอล์คเกอร์ เอ็กซ์อสท์ (ประเทศไทย) จำกัด จากการผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่าพนักงานได้รับปัจจัยกระตุ้นทางด้านการได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัย การได้รับการสนับสนุนทางด้านความปลอดภัยจากองค์กร สภาพแวดล้อมในการทำงาน และการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดอุบัติเหตุที่แตกต่างกันจะมี ทัศนคติและพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานที่แตกต่างกัน ดังนั้นผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

5.3.1 ด้านการได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัย

1. บริษัทฯ ควรมีการกำหนดนโยบาย เพื่อให้ความรู้การฝึกอบรมให้พนักงานทำงานตาม ขั้นตอนที่ถูกต้อง เพื่อให้พนักงานปฏิบัติตามมาตรการในการป้องกัน และแก้ไขการเกิดอุบัติเหตุ ของบริษัทฯ
2. จัดให้มีการอบรม และทำแบบทดสอบการปฏิบัติงานกับเครื่องจักร ทุก ๆ 6 เดือน หรือ ตามระยะเวลาที่กำหนดเพื่อให้เกิดความชำนาญ และแก้ไขข้อปฏิบัติที่ผิดพลาด
3. ควรกำหนดการฝึกอบรมพนักงานให้ชัดเจน และสอดคล้องกับงานในหน้าที่ที่ รับผิดชอบด้านการปฏิบัติงาน เพื่อเพิ่มทักษะการทำงานและการเรียนรู้งาน
4. สำรวจความต้องการการฝึกอบรมของพนักงาน เพื่อจะได้ตรงตามความต้องการ ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ต่อพนักงานอย่างยิ่ง

5.3.2 ด้านการได้รับการสนับสนุนทางด้านความปลอดภัยจากองค์กร

1. จัดกิจกรรมรณรงค์ ส่งเสริมและให้การสนับสนุนในการให้ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริม ให้เกิดพฤติกรรมความปลอดภัย และการป้องกันการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน เช่น การจัด นิทรรศการ สื่อความรู้ และมีการประเมินผลอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ
2. กำหนดนโยบายด้านความปลอดภัยให้ชัดเจน และกำหนดมาตรการให้หัวหน้างาน หมั่นตรวจสอบ ควบคุมดูแลให้พนักงานปฏิบัติตามกฎความปลอดภัยอย่างเข้มงวด

3. องค์กรควรจัดให้มีการสื่อสารด้านความปลอดภัยภายในองค์กรอย่างชัดเจน
4. กำหนดให้มีการประชุมคณะกรรมการความปลอดภัยเป็นประจำทุกเดือน

5.3.3 ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน

1. ควรทำการปรับปรุงสภาพแวดล้อมในการทำงานและปรับปรุงเครื่องจักรให้มีความปลอดภัยต่อการทำงานมากขึ้น
2. กำหนดความถี่ในการตรวจวัดสภาพแวดล้อมในการทำงาน
3. ควรนำอุบัติเหตุจากการทำงานที่เคยเกิดขึ้นมาพิจารณาในการปรับปรุงแก้ไขด้วย

5.3.4 ด้านการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดอุบัติเหตุ

1. จัดให้มีการให้ความรู้เรื่องแนวทางการปฏิบัติพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานเป็นลายลักษณ์อักษรและติดประกาศในสถานที่ที่พนักงานสามารถมองเห็นได้ชัดเจน
2. ติดประกาศเตือนให้พนักงานระวังอันตรายจากการทำงาน
3. จัดทำเอกสารหรือสื่อให้ความรู้ต่าง ๆ เพื่อให้พนักงานมีความรู้และการรับรู้ที่ดีต่อการปฏิบัติพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน

5.4 ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการส่งเสริมพฤติกรรมการทำงานที่ปลอดภัยของพนักงาน เพื่อป้องกันและลดการเกิดพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานและปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรมการทำงานที่ปลอดภัย เช่น ความรู้ ความพึงพอใจในงาน ตลอดจนความผูกพันต่อองค์กร เป็นต้น
2. ศึกษาปัจจัยการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานในด้านอื่นๆ เช่น ปัจจัยด้านความผิดพลาดของเครื่องจักรและอุปกรณ์ในการทำงาน ปัจจัยด้านการบริหารของผู้บริหาร เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานได้อย่างครอบคลุม
3. ควรมีการศึกษาโดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบอื่นๆ ร่วมกับการใช้แบบสอบถาม เช่น การสังเกต เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น
4. ควรทำการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของพฤติกรรมที่ไม่ปลอดภัยกับระบบการจัดการความปลอดภัย เพื่อศึกษาความมีประสิทธิภาพของระบบที่ดำเนินการอยู่

บรรณานุกรม

- กนกนิภา ปิติกาญจนกุล. (2547) ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพความรู้ด้านความปลอดภัยกับพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานฝ่ายผลิตโรงงานผลิตอะไหล่จักรยาน เขตพระประแดง. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรม) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กองอาชีวอนามัย กรมอนามัย. (2535) รายงานการศึกษาวิจัยปัญหาทางอาชีวอนามัยในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : กองอาชีวอนามัย กรมอนามัย.
- กาญจนา พุทธานุกรณ์. (2539) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานของคณงานก่อสร้างในจังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สาขาวิชาการพยาบาล สาธารณสุข) นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- กิตติ อินทรานนท์. (2538) วิศวกรรมความปลอดภัย : พื้นฐานของวิศวกร. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กุหลาบ รัตนสุพรรณ และวิไล สถิตเสถียร. (2542) ตัวแปรทำนายการป้องกันโรคและการส่งเสริมสุขภาพคนงานในโรงงานอุตสาหกรรมภาคตะวันออก. ชลบุรี : กลมศิลป์การพิมพ์.
- แก้วฤทัย แก้วชัยเทียม. (2548) การรับรู้การจัดการความปลอดภัยและพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานระดับปฏิบัติการ. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สาขาวิชาจิตวิทยา อุตสาหกรรมและองค์การ) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
- เจริญ เจนกำจรชัย. (2549) ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันความปลอดภัยในการทำงานของพนักงานในโรงงานอุตสาหกรรม เขตนิคมอุตสาหกรรมบางปู สมุทรปราการ. สารนิพนธ์ บช.ม. (สาขาวิชาบริหารธุรกิจ) สมุทรปราการ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- เฉลิมชัย ชัยกิตติภรณ์. (2533) ปรัชญาและแนวคิดเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน การบริหารความปลอดภัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- (2540). ปรัชญาและแนวคิดเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชุตินา พันละม้าย. (2550) พฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุและปัจจัยที่เกี่ยวข้องในพนักงานอุตสาหกรรมอาหารทะเลบรรจุกระป๋อง. วิทยานิพนธ์ พย.ม. (สาขาวิชาการพยาบาล อาชีวอนามัย) เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ชัยยุทธ ชวลิตนธิกุล. (2531) เอกสารการสอนอนามัยชุมชน. กรุงเทพมหานคร : นำถ้วการพิมพ์.
- (2539) การฝึกปฏิบัติงานอาชีพอนามัย ความปลอดภัยและเออร์โกโนมิกส์.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช.
- ณรงค์ ณ เชียงใหม่ และเอื้องฟ้า นันทวรรณะ. (2536) การบริหารอุตสาหกรรม. กรุงเทพมหานคร : ฟิสิกส์เซ็นเตอร์
- นภาพร มัทยพงษ์ถาวร. (2543) การรับรู้ความเสี่ยงและพฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของ
คนงานก่อสร้าง ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สาขาวิชาจิตวิทยา
อุตสาหกรรมและองค์การ) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เบญจวรรณ เทียนทอง. (2547) การจัดการสุขภาพและความปลอดภัยในการทำงานในโรงงาน กลุ่ม
อุตสาหกรรมยานยนต์. สารนิพนธ์ สส.ม. (สาขาวิชาการจัดการ โครงการสวัสดิการสังคม)
สมุทรปราการ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.
- ปิติ พูนไชยศรี และคณะ. (2545) เอกสารสอนชุดวิชา หลักความปลอดภัยในการทำงาน.
นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช.
- พิชญ วิชโยธิน. (2542) ปัจจัยที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุในโรงงานอุตสาหกรรม เขตสวนอุตสาหกรรม
บางกะดี จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ บธ.ม. (สาขาวิชาการบริหาร โรงงานอุตสาหกรรม)
กรุงเทพมหานคร : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- พจนารถ บุญญภัทรพงษ์. (2542) ความรู้ ทักษะคติ ต่อพฤติกรรมการป้องกันอันตรายจากการทำงาน
ของลูกจ้างในโรงงานอุตสาหกรรมผลิตลวดในจังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ วท.ม.
(สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรม) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พรศรี อภิขลิต. (2543). การเปิดรับสื่อ ความรู้ ความเชื่ออำนาจควบคุมตนเองกับพฤติกรรมความ
ปลอดภัยของพนักงานระดับปฏิบัติการ. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สาขาวิชาจิตวิทยา
อุตสาหกรรม) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วไลพร ภิญโญ. (2544) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัย: กรณีศึกษาพนักงาน
โรงงานผลิตอุปกรณ์ไฟฟ้าแห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ วท.ม.
(สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรม) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- วสันต์ ศิลปสุวรรณ และพิมพ์พรรณ ศิลปสุวรรณ. (2542). การวางแผนและการประเมินผลโครงการส่งเสริมสุขภาพ : ทฤษฎีและการปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วิฑูรย์ สิมะโชคดี และวีรพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์ (2550). วิศวกรรมและการบริหารความปลอดภัยในโรงงาน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : ส.เอเชียเพรส.
- วิทยา อยู่สุข. (2542). อาชีวอนามัยความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อม. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : นำอักษรการพิมพ์
- (2544) อาชีวอนามัยความปลอดภัยและสิ่งแวดล้อม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : นำอักษรการพิมพ์.
- วีรมลล์ ละอองศิริวงศ์. (2541) ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้สภาพการทำงานที่เป็นอันตรายและพฤติกรรมการทำงานอย่างปลอดภัยของพนักงานระดับปฏิบัติการในโรงงานอุตสาหกรรมผลิตแผ่นเหล็ก. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรม) กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิวรรณกร สวัสดิ์. (2547) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดอุบัติเหตุของพนักงานปฏิบัติการ บริษัทเจริญโภคภัณฑ์ปิโตรเคมี จำกัด. วิทยานิพนธ์ รป.ม. (สาขาวิชาการบริหารทั่วไป) ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
- ศรินดา จงชาญสิทธิ. (2542) ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการป้องกันอันตรายและการได้รับอันตรายจากสารเคมี กำจัดศัตรูพืชของคณงานในโรงงานผลิตสารเคมีกำจัดศัตรูพืช จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สาขาวิชาพยาบาลสาธารณสุข) นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศิริลักษณ์ คงสัตยากุล. (2545) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานของคณงานโรงงานแปรรูปไม้ยางพารา จังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์ พย.ม. (สาขาวิชาการพยาบาลชุมชน) ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุพล เตีสูดุมชัย. (2544) พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงานของแรงงานในนิคมอุตสาหกรรมเกตเวย์ อำเภอแปลงยาว จังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์ รป.ม. (สาขาวิชาอนามัยสาธารณสุข) นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สมชาย ระมาศ. (2542) ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการปฏิบัติงานอย่างปลอดภัยของพนักงานใน
โรงงานแยกก๊าซธรรมชาติระยอง. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหาร
สิ่งแวดล้อม) นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สมชาย เลาหะพิพัฒนชัย. (2539) ความสัมพันธ์ระหว่างแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ ความเชื่อใน
แห่งอำนาจควบคุมทางสุขภาพกับพฤติกรรมความปลอดภัยของพนักงานในอุตสาหกรรม
เครื่องใช้ไฟฟ้า. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สาขาวิชาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ)
กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อโนทัย วิริยะ. (2551) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยของพนักงานทำงานทำ
แผ่นรองรับสินค้าจากไม้ยางพาราในเขตอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ พย.บ.
(สาขาวิชาการพยาบาลชุมชน) ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Heinrich, H.W. (1959) **Statistics Accident Prevention**. New York : McGraw – Hill – Book.
- Bird, F. E., & German, G. L. (1991). **Practical Loss Control Leadership**. Georgia: International
Loss Control Institute.

แบบสอบถาม

เรื่อง

ทัศนคติและพฤติกรรมความปลอดภัยของพนักงานระดับปฏิบัติการ โรงงานผลิตชิ้นส่วนรถยนต์
: กรณีศึกษา บริษัท วอล์คเกอร์ เอ็กซ์ซอสท์ (ประเทศไทย) จำกัด

แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ เพื่อศึกษาพฤติกรรมความปลอดภัยของพนักงานระดับปฏิบัติการ โรงงานอุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมความปลอดภัยของพนักงานระดับปฏิบัติการ โรงงานอุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนรถยนต์ : กรณีศึกษา บริษัท วอล์คเกอร์ เอ็กซ์ซอสท์ (ประเทศไทย) จำกัด ซึ่งข้อมูลจากความคิดเห็นของท่านมีค่าต่อการวิจัยครั้งนี้ และข้อมูลที่ท่านให้ไว้ในแบบสอบถามฉบับนี้ ถือเป็นความลับ ขอรับรองว่าจะไม่มีผลกระทบต่อ การปฏิบัติงานของท่านทั้งสิ้น

ดังนั้น จึงขอความกรุณาจากท่าน โปรดตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อตามความเป็นจริง

หมายเหตุ – การตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ ผลของการแสดงความคิดเห็นส่วนหนึ่งจะนำมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานของบริษัทฯ ต่อไป

– การตอบแบบสอบถามนี้ ไม่มีผลต่อการพิจารณาความดีความชอบใด ๆ

ทางต้น

คำชี้แจง : แบบสอบถามนี้มี 3 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยกระตุ้นที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมความปลอดภัย

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมความปลอดภัยของพนักงาน

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ให้ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ 1) ชาย 2) หญิง
2. อายุ 1) 20 – 25 ปี 2) 26 – 30 ปี 3) 31 – 35 ปี
 4) 36 – 40 ปี 5) มากกว่า 40 ปี
3. แผนกงาน 1) Production 2) SCM 3) Quality
 4) Maintenance 5) Process
4. อายุงาน 1) น้อยกว่า 1 ปี 2) 1–3 ปี 3) 4 – 6 ปี
 4) 7 – 9 ปี 5) 10 ปีขึ้นไป
5. ลักษณะการทำงาน 1) ทำงานเป็นกะ 2) ไม่ได้ทำงานเป็นกะ
6. ระดับการศึกษา 1) ประถมศึกษาปีที่ 6 2) มัธยมศึกษาปีที่ 3 3) มัธยมศึกษาปีที่ 6
 4) ปวช. 5) ปวส/ อนุปริญญา 6) ปริญญาตรี
7. สถานะภาพ 1) โสด 2) สมรส
 3) หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยกระตุ้นที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมความปลอดภัย

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ให้ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับพฤติกรรมหรือการกระทำของท่านมากที่สุดเพียงคำตอบเดียวในแต่ละข้อ และกรุณาตอบทุกข้อ

ท่านเห็นด้วยกับข้อความต่อไปนี้เพียงใด	ระดับความคิดเห็น/ พฤติกรรม				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
การได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัย					
1. บริษัทจัดให้มีการฝึกอบรมเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงานเป็นประจำ					
2. มีการฝึกอบรมการใช้เครื่องมือ เครื่องจักร อย่างปลอดภัยและถูกวิธี					
3. มีการอบรมปฐมนิเทศเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงานให้กับพนักงานใหม่					
4. มีการอบรมการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลอย่างถูกวิธีและเหมาะสมกับลักษณะงาน					
5. มีการอบรมชี้จุดที่อาจก่อให้เกิดอันตรายจากการใช้เครื่องจักร					
การควบคุมดูแลทางด้านความปลอดภัย					
6. บริษัทมีการเก็บรวบรวมข้อมูลสถิติการเกิดอุบัติเหตุ การเจ็บป่วยต่าง ๆ จากการทำงาน					
7. หัวหน้างานหรือผู้บังคับบัญชาของท่านตักเตือนท่านอยู่เสมอ เมื่อท่านไม่สวมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลขณะปฏิบัติงาน					
8. หัวหน้างานของท่านให้คำแนะนำเกี่ยวกับขั้นตอนการทำงานอย่างถูกต้องและปลอดภัย ก่อนให้ท่านเริ่มปฏิบัติงานครั้งแรก					

ท่านเห็นด้วยกับข้อความต่อไปนี้เพียงใด	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
9. ผู้บังคับบัญชาของท่านจัดให้มีตรวจสอบ และทำการปรับปรุง แก้ไขสิ่งที่อาจก่อให้เกิดอันตรายทันทีที่ได้รับแจ้ง					
10. หัวหน้างานมีการกำกับดูแลให้พนักงานทุกคนในแผนกสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลตลอดเวลาการทำงาน					
การได้รับการสนับสนุนทางด้านความปลอดภัยจากองค์กร					
11. บริษัทมีนโยบายหรือแผนงานด้านความปลอดภัยในการทำงานอย่างชัดเจน					
12. บริษัทสนับสนุนอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล และเปลี่ยนได้ทันทีเมื่อชำรุด					
13. บริษัทจัดให้มีองค์กรจากภายนอกมาตรวจสอบด้านความปลอดภัยอยู่เสมอ					
14. บริษัทจัดให้พนักงานร่วมแสดงความคิดเห็นในเรื่องการปรับปรุงด้านความปลอดภัยในการทำงาน					
15. บริษัทมีบอร์ดประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารทางด้านความปลอดภัยในการทำงาน					
สภาพแวดล้อมในการทำงาน					
16. พื้นที่ทำงานของท่านมีแสงสว่างที่เพียงพอต่อการทำงาน					
17. สถานที่ทำงานของท่านไม่มีเสียงดังรบกวน					
18. สถานที่ทำงานของท่านมีการจัดทำระบบ 5ส					
19. ไม่มีสิ่งกีดขวางบนทางเดิน หรือในพื้นที่ทำงาน					

ท่านเห็นด้วยกับข้อความต่อไปนี้เพียงใด	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
20. สถานที่ทำงานของท่านมีระบบระบายอากาศสำหรับระบายอากาศอย่างเหมาะสม					
การรับรู้ประโยชน์และอุปสรรคในการปฏิบัติเพื่อป้องกันการเกิดอุบัติเหตุ					
21. การปฏิบัติตามกฎระเบียบ/ ขั้นตอนการทำงานในการทำงาน ช่วยป้องกันอุบัติเหตุจากการทำงานได้					
22. การสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลขณะปฏิบัติงาน ช่วยลดการเกิดอุบัติเหตุจากการทำงานได้					
23. อุบัติเหตุมีสาเหตุมาจากการกระทำที่ไม่ปลอดภัย สภาพแวดล้อมที่ไม่ปลอดภัยไม่ใช่เรื่องควงหรือกรรม					
24. การกระทำที่ละเลยกฎความปลอดภัยเพียงเล็กน้อยของเรา อาจทำให้เกิดอุบัติเหตุร้ายแรงได้					
25. หน้าที่ความรับผิดชอบด้านความปลอดภัย มิใช่หน้าที่ของเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยหรือผู้บริหารเพียงฝ่ายเดียวแต่เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของพนักงานทุกคน					

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมความปลอดภัยของพนักงาน

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ให้ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับพฤติกรรมหรือการกระทำ

ของท่านมากที่สุดเพียงคำตอบเดียวในแต่ละข้อ และกรุณาตอบทุกข้อ

ทุกครั้ง หมายถึง ท่านปฏิบัติเช่นนั้นทุกครั้ง (ปฏิบัติกิจกรรมนั้น ๆ ร้อยละ 100 ของกิจกรรมนั้น)

บ่อยครั้ง หมายถึง ท่านปฏิบัติเช่นนั้นบ่อยครั้ง (ปฏิบัติกิจกรรมนั้น ๆ ร้อยละ 75 ของกิจกรรมนั้น)

บางครั้ง หมายถึง ท่านปฏิบัติเช่นนั้นบางครั้ง (ปฏิบัติกิจกรรมนั้น ๆ ร้อยละ 50 ของกิจกรรมนั้น)

ไม่เคยปฏิบัติ หมายถึง ท่านไม่เคยปฏิบัติเช่นนั้นเลย

พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน	ความถี่ของการปฏิบัติ			
	ทุกครั้ง (4)	บ่อย ครั้ง (3)	บางครั้ง (2)	ไม่เคย ปฏิบัติ (1)
การปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับความปลอดภัยในการทำงาน				
1. ท่านปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับความปลอดภัย				
2. ท่านแต่งกายอย่างรัดกุม เหมาะสมขณะปฏิบัติงาน				
3. ท่านรักษาความสะอาดบริเวณที่ท่านทำงาน				
4. เมื่อท่านได้รับอุบัติเหตุจากการทำงาน ท่านจะแจ้งให้หัวหน้างานทราบทันที				
5. เมื่อเพื่อนร่วมงานได้รับบาดเจ็บ ท่านรีบแจ้งหัวหน้างาน เพื่อนำส่งโรงพยาบาลทันที				
6. ท่านปฏิบัติตามเครื่องหมายเตือนหรือป้ายเตือน				
7. ท่านปฏิบัติตามขั้นตอนการปฏิบัติงานถึงแม้จะทำให้งานเสร็จช้าลง				
8. ท่านทำงานทุกงานที่ได้รับมอบหมายแม้จะไม่ใช่งานในหน้าที่ของท่านหรืองานที่ไม่ถนัดก็ตาม				
9. ท่านหยอกล้อกับเพื่อนร่วมงานในขณะที่ปฏิบัติงาน				
10. ขณะทำงานท่านจะพูดคุยกับเพื่อนร่วมงาน เพื่อผ่อนคลายความเครียด				

พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน	ความถี่ของการปฏิบัติ			
	ทุกครั้ง (4)	บ่อย ครั้ง (3)	บางครั้ง (2)	ไม่เคย ปฏิบัติ (1)
การใช้เครื่องมือ อุปกรณ์เพื่อความปลอดภัย				
11. ท่านตรวจสอบความพร้อมของเครื่องจักรและเครื่องมือก่อนใช้งาน				
12. ท่านตรวจสอบความพร้อมของอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลในการทำงาน เช่น ถุงมือ ผ้าปิดจมูก ที่อุดหู ก่อนปฏิบัติงาน				
13. ท่านสวมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลตามลักษณะงานทุกครั้งที่ใช้ปฏิบัติงาน				
14. ท่านเลือกใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ที่มีความเหมาะสมกับงาน				
15. ท่านตรวจสอบความเรียบร้อยของเครื่องมือหลังเลิกใช้งาน				
16. เมื่อพบว่าเครื่องมือหรืออุปกรณ์ชำรุด ท่านรายงานให้หัวหน้าทราบทันที				
17. ท่านจัดเก็บเครื่องมือ อุปกรณ์ที่มีคม หรือมีอันตรายไว้ในที่จัดเก็บเมื่อใช้งานเสร็จ				
18. ท่านไม่ใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ที่ชำรุด ถึงแม้จะจำเป็นก็ตาม				
19. ท่านใช้อุปกรณ์ทุ่นแรงในการยกของหนัก หรือไม่เมื่อยกโดยลำพัง				
20. ท่านไม่นำเครื่องมือ อุปกรณ์มาหยอกล้อเล่นกับเพื่อนร่วมงาน				
ความพร้อมทางด้านร่างกายและจิตใจของพนักงาน				
21. ท่านง่วงนอนในเวลาปฏิบัติงาน				

พฤติกรรมความปลอดภัยในการทำงาน	ความถี่ของการปฏิบัติ			
	ทุกครั้ง (4)	บ่อย ครั้ง (3)	บางครั้ง (2)	ไม่เคย ปฏิบัติ (1)
22. ท่านคำนึงถึงการทำงานอย่างปลอดภัยก่อนลงมือทำงาน				
23. ในขณะที่ทำงานท่านวิตกกังวลเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ เช่น เรื่องครอบครัว เพื่อนร่วมงาน เป็นต้น				
24. เมื่อท่านเกิดความเมื่อยล้าเนื่องจากทำงาน ท่านจะหยุดพัก				
25. เมื่อท่านรู้สึกว่าจะไม่สบาย ท่านจะแจ้งหัวหน้างานเพื่อขอหยุดทำงานทันที				

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - -สกุล	นางสาวกฤษฎาพร บริกุล
วันเดือนปีเกิด	30 มิถุนายน 2521
ที่อยู่	91/377 หมู่ 12 พีเจคอนโค ถนนกิ่งแก้ว ตำบลราชาเทวะ อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ 10540
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2540	จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอัครพิชญ์รักษ์พิทยา จังหวัดอุดรธานี
พ.ศ. 2545	จบการศึกษาวิทยาศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
พ.ศ. 2551	เข้าศึกษาต่อระดับมหาบัณฑิต หลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
ตำแหน่งและสถานที่ทำงานในปัจจุบัน	
พ.ศ. 2545-ปัจจุบัน	เจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในการทำงานระดับวิชาชีพ บริษัท วอล์คเกอร์ เอ็กซ์ซอสท์ (ประเทศไทย) จำกัด 700/702 นิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร เฟส 8 ตำบลพานทอง อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี 20160